

**Audyt
składowiska odpadów
w Zawierciu
prowadzonego przez
Zakład Gospodarki Komunalnej
sp. z o. o.**

Kancelaria Radców Prawnych Klatka i Partnerzy
40-032 Katowice ul. Dąbrowskiego 22/105
www.prawoochronysrodowiska.com.pl

Opracowali eksperci Polskiej Izby Ekologii w dziedzinie
Prawa ochrony środowiska:
radca prawny Jędrzej Klatka
radca prawny Michał Kuźniak

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Spis treści

I. Przedmiot audytu	5
II. Dokumenty w oparciu o które audyt został sporządzony	6
III. Stan faktyczny na dzień sporządzania audytu	9
1. Przedmiot działalności i wspólnik.....	9
2. Prezes Zarządu, prokurent i kierownik składowiska.	9
3. Obowiązujące decyzje administracyjne:	11
4. Powierzchnia działek i kwater składowiska.	13
5. Przewidywany czas eksploatacji składowiska.....	16
6. Charakterystyka techniczna kwatery do składowania odpadów.....	16
7. Zmiana pozwolenia zintegrowanego decyzją nr 3646/OS/2017 z dnia 13.10. 2017 r. znak OS.PZ.7222.84.2017	19
8. Zmiana pozwolenia zintegrowanego decyzją nr 4037/OE/2022 z dnia 28.11.2022 r. znak OE-PZ.7222.41.2020	21
9. Zmiana pozwolenia zintegrowanego decyzją nr 948/OE/2023 z dnia 6.03. 2023 r. znak OE-PZ.KW-000243/22 zmienił pierwotną decyzję na wniosek ZGK sp. z o. o.	22
10. Instrukcja prowadzenia składowiska odpadów (załącznik nr 1 do decyzji Marszałka Województwa Śląskiego nr 2419/OS/2017 z dnia 18 lipca 2017, znak: CZ-OS-GO.7241.006.2017).	22
11. Rozbudowa składowiska odpadów.....	23
IV. Analiza funkcjonowania składowiska w zakresie przestrzegania prawa zamówień publicznych przy wyborze firm odbierających odpady.....	23
1. Opinia ekspercka w zakresie badania rynkowości cen zagospodarowania odpadów z 28 lutego 2022 r.....	23
2. Raport nr 03/05/2022/KS/PRV z 2 czerwca 2022 r.	24
3. Sprawozdanie nr 6562/ZGKZA z przeprowadzenia audytu wewnętrznego w zakresie formalnej zgodności udzielonych zamówień i trybu ich zawarcia zgodnie z przepisami prawa, w szczególności Prawem zamówień publicznych.	25
4. Wybór kontrahentów:	25
a. Translis sp. z o. o. (Henryk Lis prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Translis Henryk Lis)	25
b. VEOLYA Sp. z o. o.	32
c. Dobra Energia sp. z o. o.	33
d. Eko Bolesław sp. z o. o.	34
e. Suma wynagrodzeń wynikających z umów za okres 11.2020-11.2021:	35
5. Analiza umów najmu sprzętu zawartych z Henrykiem Lisem	38

V. Analiza funkcjonowania składowiska w zakresie przestrzegania przepisów prawa ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz pozwolenia zintegrowanego	39
1. Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne	40
3. Kontrole ZGK przeprowadzone przez Marszałka Województwa Śląskiego	43
4. Kontrole ZGK sp. z o. o. przeprowadzone przez WIOŚ i wydane decyzje administracyjne	44
a. Protokół kontroli Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska nr CZE 14/2021 z dnia 10 marca 2021 r.	44
b. Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wydał postanowienie z dnia 26 marca 2021 r. znak: DCIN.7060.23.2021.ZU.AR o stwierdzeniu spełnienia wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska dla ZGK sp. z o. o. w związku z ww. kontrolą i stwierdzonymi naruszeniami.	47
c. Zarządzenie Pokontrolne Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska nr 24/2021 z dnia 9.04.2021 r. znak: DCIN.7023.391.2020	47
d. Protokół kontroli Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska nr CZE 286/2021 z dnia 29 października 2021 r. w związku z wnioskami mieszkańców dotyczącymi uciążliwości zapachowych.	47
e. Zarządzenie pokontrolne Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska nr 107/2021 r. z dnia 16 listopada 2021 r. znak: DCIN.7023.567.2021.ZU.AR.	50
f. Protokół oględzin Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska z dnia 1 lutego 2022 r.	50
5. Wypełnianie obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów	50
6. Analiza spełnienia wymagań pozwolenia zintegrowanego ZGK sp. z o. o.	57
a. Naruszenia stwierdzone przez WIOŚ:	57
b. Konsekwencje niewywieżenia odpadów ujętych w fakturach	58
7. Analiza spełnienia wymagań Instrukcji prowadzenia składowiska odpadów	62
a. Nadmierny kąt nachylenia skarp	62
b. Składowanie odpadów niewymienionych w Instrukcji eksploatacji składowiska.	62
8. Ochrona powietrza - odory	63
9. Postępowanie karne	67
VI. Analiza funkcjonowania składowiska w kontekście ilości przyjmowanych i zdeponowanych odpadów	68
1. Przyrost objętości składowiska a przyrost ujawnionej w ewidencji odpadów masy odpadów przekazanych do składowania i odzysku	68
2. Przyczyny nadmiernego przyrostu objętości składowiska w stosunku do ujawnionej w ewidencji masy odpadów przekazanych do składowania i odzysku	75
VII. Uregulowania mające zastosowanie do szkód poniesionych przez ZGK Zawiercie sp. z o.o. w związku z funkcjonowaniem składowiska	75
1. Uwagi ogólne	76

2. Przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej	76
a) Zdarzenie, z którym przepisy łączą odpowiedzialność danego podmiotu	76
b) Szkoda.....	77
c) Adekwatny związek przyczynowy.....	78
3. Ciężar dowodu istnienia i wysokości szkody	79
4. Moment miarodajny dla ustalenia wysokości szkody	81
5. Sposób naprawienia szkody.....	81
6. Przesłanki roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia	82
VIII. Ustalenia dotyczące szkód poniesionych przez ZGK Zawiercie sp. z o.o.....	82
1. Szkody spowodowane zdarzeniami stanowiącymi potencjalne przyczyny nadmiernego przyrostu objętości składowiska w stosunku do ujawnionej w ewidencji masy odpadów przekazanych do składowania i odzysku	83
a) fikcyjny odbiór i zagospodarowanie odpadów przez podmioty trzecie	83
b) nieujawniony w ewidencji odpadów i w dokumentacji księgowej przywóz odpadów na składowisko	85
c) nieujawnione w ewidencji odpadów umieszczenie na składowisku odpadów wytworzonych w innych instalacjach ZGK Zawiercie sp. z o.o.	86
d) konkluzja częściowa	87
2. Szkody spowodowane nałożonymi na ZGK Zawiercie sp. z o.o. karami administracyjnymi	87
3. Wnioski:	87
IX. Wnioski końcowe	88

I. Przedmiot audytu

Przedmiotem audytu jest analiza funkcjonowania składowiska odpadów w Zawierciu w okresie od listopada 2020 r. do listopada 2021 r.

Audyt ogranicza się do analizy gospodarowania odpadami.

Celem audytu jest oszacowanie wysokości szkody związanej z przedwczesnym wypełnieniem składowiska odpadów.

Audyt obejmuje w szczególności następujące kwestie:

- analiza funkcjonowania składowiska odpadów pod kątem zgodności z pozwoleniem,
- analiza funkcjonowania składowiska odpadów w kontekście ilości przyjmowanych i zdeponowanych odpadów w ujęciu rocznym na podstawie pomiarów geodezyjnych składowiska odpadów,
- określenie wartości przyjmowanych i zdeponowanych odpadów,

- d. interpretacja wyników uzyskanych z analizy,
- e. wnioski, w tym określenie wysokości poniesionej szkody

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Prezesa Zarządu Zakładu Gospodarki Komunalnej sp. z o. o. w Zawierciu Jarosława Mazura analiza kart przekazania odpadów w BDO oraz zapisów monitoringu składowiska odpadów pozwoliła zidentyfikować pojazdy należące do kilku spółek, które według ewidencji w Bazie danych o odpadach wywoziły odpady ze składowiska, choć w rzeczywistości takiego transportu nie było. Były to pojazdy transportujące odpady do następujących odbiorców odpadów:

- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe TransLis Henryk Lis,
- Veolya sp. z o. o. z siedzibą w Zabrze,
- Dobra Energia sp. z o. o. z siedzibą w Jędrzejowie,
- Eko-Bolesław sp. z o. o. z siedzibą w Wojkowicach.

Wyżej wymienione podmioty, które według BDO odbierały odpady od ZGK sp. z o. o. pomimo iż w rzeczywistości ich nie odbierały, zostały wybrane do audytu w oparciu o informacje udzielone przez Prezesa Zarządu Zakładu Gospodarki Komunalnej sp. z o. o. w Zawierciu Jarosława Mazura ze względu na podejrzenie popełnienia przestępstwa i toczące się postępowanie przygotowawcze w Prokuraturze Regionalnej w Katowicach sygn. akt. E-RSD-37/21, 2003-1 Ds.7-2022.

Weryfikacja tych informacji przez autorów audytu była niemożliwa ponieważ zapis monitoringu został przekazany organom ścigania i nie mógł być udostępniony w toku trwającego postępowania przygotowawczego.

II. Dokumenty w oparciu o które audyt został sporządzony

Audyt został sporządzony w oparciu o następujące dokumenty przedstawione przez ZGK sp. z o. o.:

1. Decyzja z dnia **10.07.2003** (rozbudowa składowiska);
2. Marszałek Województwa Śląskiego decyzją nr 2893/OS/2014 z dnia 31 grudnia 2014 r. znak OS.PZ.7222.00069.2014 udzielił Zakładowi Gospodarki Komunalnej w Zawierciu pozwolenia zintegrowanego dla instalacji IPPC;
3. Marszałek Województwa Śląskiego decyzją nr 1182/OS/2017 z dnia 30 marca 2017 r. znak OS.PZ.7222.00084.2016 zmienił pierwotną decyzję na wniosek ZGK sp. z o. o.;
4. Marszałek Województwa Śląskiego decyzją nr 3646/OS/2017 z dnia 13 października 2017 r. znak OS.PZ.7222.84.2017 zmienił pierwotną decyzję na wniosek ZGK sp. z o. o.;
5. Marszałek Województwa Śląskiego decyzją nr 4037/OE/2022 z dnia 28 listopada 2022 r. znak OE-PZ.7222.41.2020 zmienił pierwotną decyzję na wniosek ZGK sp. z o. o.;
6. Zezwolenie na zbieranie odpadów – decyzja Starosty Zawierciańskiego nr ROII.6233.032.2015.BS z 22.10.2015 r.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

7. Decyzja z dnia **31 marca 2022 r.** nr DKO/106/2022/MH – Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska;
8. Decyzja z dnia **31 marca 2022 r.** nr DKO/107/2022/MH – Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska;
9. Instrukcja prowadzenia składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Zakładu Gospodarki Komunalnej sp. z o. o. w Zawierciu decyzja i załącznik **nr 1 do decyzji Marszałka Województwa Śląskiego nr 2419/OS/2017 z dnia 18 lipca 2017;**
10. Umowa z dnia **01 lutego 2019 r.** nr 1/2019 – TRANSLIS;
11. Umowa z dnia **06 lutego 2019 r.** nr 2/2019 – TRANSLIS;
12. Umowa z dnia **23 grudnia 2019 r.** – TRANSLIS;
13. Umowa z dnia Najmu z dnia **2 marca 2020 r.** – TRANSLIS;
14. Umowa Najmu z dnia **13 marca 2020 r.** – TRANSLIS;
15. Umowa Najmu z dnia **25 maja 2020 r.** – TRANSLIS;
16. Aneks nr 1 z dnia **30 lipca 2020 r.** do umowy najmu z dnia 25 maja 2020 r. – TRANSLIS;
17. Aneks nr 2 z dnia **31 sierpnia 2020 r.** do umowy najmu z dnia 25 maja 2020 r. -TRANSLIS;
18. Umowa z dnia **25 czerwca 2020 r.** – TRANSLIS;
19. Umowa z dnia **21 września 2020 r.** -TRANSLIS;
20. Umowa najmu z **dnia 24 września 2020 r.**- TRANSLIS;
21. Umowa z **14 stycznia 2021 r.** w zakresie gospodarowania odpadami – TRANSLIS;
22. Umowa z **26 kwietnia 2022 r.** – TRANSLIS;
23. Załącznik nr 3 z dnia **7 października 2021 r.** do umowy w zakresie zagospodarowania odpadów – TRANSLIS;
24. Aneks nr 1 z dnia **21 maja 2021 r.** do umowy w zakresie gospodarowania odpadami -TRANSLIS;
25. Umowa z dnia **18 września 2020 r.** . w zakresie gospodarowania odpadami – VEOLYA Sp. z o.o.;
26. Załącznik nr 2 z **11 grudnia 2020 r.** do umowy z dnia 18 września 2020 r. – VEOLYA;
27. Załącznik nr 3 do umowy z 18 września 2020 r. – VEOLYA;
28. Aneks nr 1 do umowy z dnia **18 września 2020 r.** do załącznika nr 1 z dnia 18 września 2020 r. – VEOLYA;
29. Umowa z dnia **14 kwietnia 2021 r.** w zakresie gospodarowania odpadami – Dobra Energia Sp. z o.o.;
30. Załącznik nr 2 z dnia **14 grudnia 2021 r.** do umowy w zakresie gospodarowania odpadów. – Dobra Energia;
31. Umowa z dnia **29 kwietnia 2021 r.** w zakresie gospodarowania odpadami – Eko Bolesław Sp. z o.o.;
32. Załącznik nr 2 z dnia **16 grudnia 2021 r.** do umowy w zakresie zagospodarowania odpadów – Eko Bolesław
33. Umowa z dnia **7 lutego 2022 r.** o roboty budowlane - „Zakład Techniki Ochrony Środowiska FOLEKO”;
34. Postanowienie o dnia **18 października 2021 r.** o żądaniu wydania i przesłuchaniu – Prokuratura Okręgowa w Sosnowcu;

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

35. Pismo z dnia 14 stycznia 2022 r. z Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach;
36. Pismo z 19 kwietnia 2022 r. z Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach;
37. Pismo z dnia 5 maja 2022 r. do Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach;
38. Pismo z dnia 5 stycznia 2023 r. z Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach;
39. Pismo z dnia 23 stycznia 2023 r. wysłane do Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach;
40. Protokół kontroli nr CZE 14/2021 – Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska;
41. Protokół kontroli nr CZE 286/2021 - Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska;
42. Protokół z kontroli nr 1/PS/2021;
43. Protokół oględzin z dnia **1 lutego 2022 r.** Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska;
44. Zarządzenie Pokontrolne nr 24/2021 r - Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska;
45. Zarządzenie pokontrolne nr 107/2021 r. - Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska;
46. Wystąpienie pokontrolne z dnia **17 marca 2021 r.** – Marszałek Województwa Śląskiego;
47. Postanowienie z dnia **26 marca 2021 r.** – Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska;
48. Obliczenie objętości składowiska Kobylarz 2 przez Uprawnionego geodetę z GeoPON mgr inż. Grażyna Wtorek (z dnia 14.12.2019 r., 26.10.2020, 10.06.2021, 13.10.2021, 31.05.2022, 05.01.2023);
49. Opinia ekspercka w zakresie badania rynkowości cen zagospodarowania odpadów z 28 lutego 2022 r.;
50. Raport nr 03/05/2022/KS/PRV z 2 czerwca 2022 r.;
51. Sprawozdanie nr 6562/ZGKZA z przeprowadzenia audytu wewnętrznego w zakresie formalnej zgodności udzielonych zamówień i trybu ich zawarcia zgodnie z przepisami prawa, w szczególności Prawem zamówień publicznych.
52. Zestawienie struktura i skład masy poszczególnych odpadów składowanych na składowisku w latach 2004-2021 przekazana przez ZGK sp. z o. o
53. Cennik ZGK sp. z o. o.
54. Pomiar osiadania składowiska Kobylarz 2 z 05.01.2023 r.
55. Decyzja WIOŚ nr DKO/106/2022/MH z dnia 31 marca 2022 r.
56. Decyzja WIOŚ nr DKO/107/2022/MH z dnia 31 marca 2022 r.
57. Decyzja WIOŚ nr DKO/132/2023/MH z dnia 18 kwietnia 2023 r.
58. Decyzja WIOŚ nr DKO/133/2023/MH z dnia 18 kwietnia 2023 r.
59. Decyzja WIOŚ nr DKO/150/2023/MH z dnia 8 maja 2023 r.

Należy podkreślić, że w czasie sporządzania niniejszego audytu Prokuratura Regionalna w Katowicach pod sygnaturą sygn. akt. E-RSD-37/21, 2003-1 Ds.7-2022 prowadzi postępowanie przygotowawcze w związku z podejrzeniem popełnienia przez poprzedniego Prezesa Zarządu ZGK sp. z o. o. Krzysztofa Tomczaka przestępstwa z art. 231 kodeksu karnego, to jest działania na szkodę spółki wskutek przekroczenia uprawnień lub nie dopełnienia obowiązków.

Pomimo złożonego wniosku akta postępowania przygotowawczego nie zostały udostępnione ZGK sp. z o. o..

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Ponieważ organy ścigania w dalszym ciągu gromadzą dowody i dokumenty precyzyjne oszacowanie wysokości szkody nie jest na tym etapie w pełni możliwe.

Tym niemniej autorzy audytu podjęli próbę oszacowania wysokości szkody w oparciu o wymienione powyżej dokumenty udostępnione przez Zarząd Spółki.

III. Stan faktyczny na dzień sporządzania audytu

1. Przedmiot działalności i wspólnik.

Zakład Gospodarki Komunalnej sp. z o. o. w Zawierciu zajmuje się odbiorem, transportem i przetwarzaniem odpadów wytwarzanych zarówno przez klientów indywidualnych jak i korporacyjnych. Zgodnie z odpisem z KRS przedmiotem działalności są m.in.:

- 38.11.Z. Zbieranie odpadów innych niż niebezpieczne
- 38.12.Z. Zbieranie odpadów niebezpiecznych
- 38.21.Z. Obróbka i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne
- 38.31.Z. Demontaż wyrobów zużytych
- 38.32.Z. Odzysk surowców z materiałów segregowanych
- 39.00.Z Działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami
- 46.77.Z. Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu.

Jedynym wspólnikiem ZGK sp. z o. o. jest gmina Zawiercie więc ZGK sp. z o. o. jest spółką komunalną.

2. Prezes Zarządu, prokurent i kierownik składowiska.

Zgodnie z art. 10 a ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 679) w spółkach z udziałem jednostek samorządu terytorialnego działa rada nadzorcza.

Zgodnie z art. 10 a ust. 7 ustawy o gospodarce komunalnej podmiot reprezentujący jednostkę samorządu terytorialnego lub komunalna osoba prawna, w zakresie wykonywania praw z udziałów i akcji przysługujących tym podmiotom, są obowiązane podejmować działania mające na celu określenie, w drodze uchwały walnego zgromadzenia lub zgromadzenia wspólników, w statucie spółki, lub umowie spółki, wymogów, jakie musi spełniać kandydat na członka organu zarządzającego, określonych w art. 22 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym. Przepis ten obowiązuje od 1 stycznia 2017 r.

Zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym podmiot uprawniony do wykonywania praw z akcji należących do Skarbu Państwa lub

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

państwowa osoba prawna, w zakresie wykonywania praw z akcji w spółce, z wyłączeniem spółki w upadłości, są obowiązane podejmować działania mające na celu określenie, w drodze uchwały walnego zgromadzenia lub w statucie tej spółki, wymogów, jakie musi spełniać kandydat na członka organu zarządzającego, uwzględniając w szczególności, że członkiem organu zarządzającego spółki:

- 1) może być osoba, która spełnia łącznie następujące warunki:
 - a) posiada wykształcenie wyższe lub wykształcenie wyższe uzyskane za granicą uznane w Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie przepisów odrębnych,
 - b) posiada co najmniej 5-letni okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania, spółdzielczej umowy o pracę, lub świadczenia usług na podstawie innej umowy lub wykonywania działalności gospodarczej na własny rachunek,
 - c) posiada co najmniej 3-letnie doświadczenie na stanowiskach kierowniczych lub samodzielnych albo wynikające z prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek,
 - d) spełnia inne niż wymienione w lit. a-c wymogi określone w przepisach odrębnych, a w szczególności nie narusza ograniczeń lub zakazów zajmowania stanowiska członka organu zarządzającego w spółkach handlowych;
- 2) nie może być osoba, która spełnia przynajmniej jeden z poniższych warunków:
 - a) pełni funkcję społecznego współpracownika albo jest zatrudniona w biurze poselskim, senatorskim, poselsko-senatorskim lub biurze posła do Parlamentu Europejskiego na podstawie umowy o pracę lub świadczy pracę na podstawie umowy zlecenia lub innej umowy o podobnym charakterze,
 - b) wchodzi w skład organu partii politycznej reprezentującego partię polityczną na zewnątrz oraz uprawnionego do zaciągania zobowiązań,
 - c) jest zatrudniona przez partię polityczną na podstawie umowy o pracę lub świadczy pracę na podstawie umowy zlecenia lub innej umowy o podobnym charakterze,
 - d) pełni funkcję z wyboru w zakładowej organizacji związkowej lub zakładowej organizacji związkowej spółki z grupy kapitałowej,
 - e) jej aktywność społeczna lub zarobkowa rodzi konflikt interesów wobec działalności spółki.

Statut spółki (tekst jednolity aktu założycielskiego uwzględniający zmianę z 08.04.2019 r.)¹ nie zawiera żadnych wymogów jakie powinni spełniać członkowie Zarządu Spółki.

Zgodnie z art. 10a ust. 6 ustawy o gospodarce komunalnej członków zarządu spółek z udziałem jednostek samorządu terytorialnego powołuje i odwołuje rada nadzorcza.

Rada Nadzorcza spółki powołała Krzysztofa Tomczaka na stanowisko Prezesa Zarządu spółki z dniem 2 stycznia 2019 r.

Powołany na Prezesa Zarządu spółki Krzysztof Tomczak był wówczas Prezesem Zarządu dwóch innych spółek komunalnych zajmujących się gospodarowaniem odpadami (PKD 3900Z), a mianowicie „Recykling Wojkowice” sp. z o. o. (KRS 27044 – jedynym współnikiem była gmina Wojkowice) – od

¹ https://www.zgkzawiercie.4bip.pl/upload/plik,20190701112201,akt_zalozycielski_zgk_tekst_jednolity_04_2019.pdf

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

19.11.2018 r. oraz „Zaolszany” sp. z o. o. (KRS 666256 – jedynym wspólnikiem była gmina Pyskowice) – od 30.01.2018 r.

Pełnienie przez Krzysztofa Tomczaka funkcji Prezesa Zarządu w dwóch innych spółkach komunalnych działających na obszarze aglomeracji górnośląskiej każe postawić pytanie czy taka działalność zarobkowa Prezesa Tomczaka nie rodziła konfliktu interesów wobec działalności spółki ZGK w Zawierciu. Ocena czy taki konflikt interesów miał miejsce leży poza zakresem niniejszego audytu.

Prokurentem ZGK w Zawierciu był od 15.05.2019 r. Wojciech Liberski. Wcześniej Wojciech Liberski był Wiceprezesem Zarządu Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o. o. w Bytomiu (w okresie od 14.08.2014 r. do 11.02.2016 r.).

Kierownikiem składowiska odpadów w 2020 roku była Aleksandra Polak, a od 2021 roku Dariusz Prenzel.² Jak wynika z informacji medialnych,³ Aleksandra Polak była równocześnie Kierownikiem składowiska odpadów w Bytomskim Przedsiębiorstwie Komunalnym sp. z o. o. w Bytomiu.

3. Obowiązujące decyzje administracyjne:

- a. Marszałek Województwa Śląskiego decyzją nr 2893/OS/2014 z dnia 31 grudnia 2014 r. znak OS.PZ.7222.00069.2014 udzielił Zakładowi Gospodarki Komunalnej w Zawierciu **pozwolenia zintegrowanego** dla instalacji IPPC pn. „Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych dla miasta Zawiercia” zlokalizowanej przy ul. Podmiejskiej w Zawierciu. Zgodnie z udzielonym pozwoleniem zintegrowanym instalacja – składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, obejmuje m.in.:
- Pozwolenie zintegrowane obejmuje następujące działki: 1095/7 (k.m. 7), 1095/12 (k.m. 7), 1042/5 (k.m. 6), 1095/8 (k.m. 7) – obręb Marciszów, 126 (k.m. 9), 25/1 (k.m. 9), 27/1 (k.m. 9), 28/1 (k.m. 9), 29/1 (k.m. 9), 30/1 (k.m. 9) – obręb Zawiercie.
 - składowanie odpadów o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę i całkowitej pojemności ponad 25 000 ton.
 - Biologiczne przetwarzanie odpadów przez unieszkodliwianie o zdolności przetwarzania ponad 50 ton na dobę. Wydajność na poziomie 23 000 Mg/a (z możliwością rozbudowy do 31 000 Mg/a zgodnie z dec. O uwarunkowaniach środowiskowych).
 - Instalacja mechanicznego przetwarzania odpadów R12,
 - a) zdolność przerobowa instalacji sortowania odpadów zmieszanych 50 000 Mg/a.

² Str. 15 protokołu kontroli WIOŚ nr CZE 14/2021 z 10.03.2021 r.

³ Magazyn śledczy Anity Gargas z 18.05.2023 r.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

- b) instalacja mechanicznego przetwarzania odpadów wielkogabarytowych o zdolności przerobowej 600 Mg/a.
 - c) Instalacja przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów o wydajności 1 300 Mg/a.
 - d) Instalacja mechanicznego przetwarzania odpadów budowlanych i podobnych o zdolności przerobowej 2 600 Mg/a.
- Segregowanie odpadów
 - Odzysk odpadów
 - Demontaż odpadów wielkogabarytowych
 - Czasowe magazynowanie surowców wtórnych i odpadów niebezpiecznych.
 - W pkt. VIII na str. 42 pozwolenia zintegrowanego pt. Postępowanie po zakończeniu działalności instalacji i urządzeń stwierdzono, „*nie przewiduje się zakończenia działalności związanej z eksploatacją instalacji przed upływem terminu ważności niniejszego pozwolenia. W przeciwnym wypadku należy przystąpić do likwidacji zgodnie z wymogami prawa budowlanego i prawa ochrony środowiska po zatwierdzeniu projektu zamknięcia (rekultywacji i zgodnie z wydaną w tym zakresie decyzją administracyjną). W opracowanym projekcie i raporcie o oddziaływaniu na środowisko określony zostanie zakres niezbędnych działań związanych z ewentualnymi potrzebami remediacji oraz sposób dalszego użytkowania terenu.*”
 - Pozwolenie zintegrowane zostało udzielone na czas nieoznaczony.
- b. Marszałek Województwa Śląskiego decyzją nr 1182/OS/2017 z dnia 30 marca 2017 r. znak OS.PZ.7222.00084.2016 **zmienił pozwolenie zintegrowane** na wniosek ZGK sp. z o. o. Zmieniono m.in. rodzaj prowadzonej działalności poprzez dodanie nowego procesu do instalacji - biosuszenia odpadów, kwestie związane z odgazowaniem składowiska, zmieniono tabele dot. gospodarowania odpadami zawierające kody odpadów i zwiększono dopuszczone do przetwarzania ilości odpadów innych niż niebezpieczne (str. 22), kwestie związane z hałasem, i ochroną powietrza.
- c. Marszałek Województwa Śląskiego decyzją nr 3646/OS/2017 z dnia 13 października 2017 r. znak OS.PZ.7222.84.2017 **zmienił pozwolenie zintegrowane** na wniosek ZGK sp. z o. o.
- d. Marszałek Województwa Śląskiego decyzją nr 2419/OS/2017 z 18.07.2017 r. **zatwierdził Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów.**
- e. Starosta Zawierciański decyzją nr ROII.6233.032.2015.BS z 22.10.2015 r. **zezwoił na zbieranie odpadów** na działkach 1/37, 1/56 i 1/57 położonych przy ul. Krzywej 3 w Zawierciu.

Zgodnie z art. 202 ust. 4 p. o. ś. w pozwoleniu zintegrowanym określa się warunki wytwarzania i sposoby postępowania z odpadami na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

2012 r. o odpadach, niezależnie od tego, czy dla instalacji wymagane byłoby uzyskanie pozwolenia na wytworzenie odpadów.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 4 u. o. z obowiązku uzyskania odpowiednio zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów zwalnia się podmiot obowiązany do uzyskania pozwolenia zintegrowanego.

Tym niemniej ZGK w Zawierciu wystąpił do Starosty Zawierciańskiego, który zezwolił na zbieranie odpadów - ale na innych działkach niż działki wymienione w pozwoleniu zintegrowanym.

W ocenie autorów audytu Starosta Zawierciański mógł odrębną decyzją administracyjną zezwolić na zbieranie odpadów w innej lokalizacji niż składowisko odpadów. Nie stwierdzamy więc nieprawidłowości w tym zakresie.

- f. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu PGW Wody Polskie decyzją o znaku PO.RUZ.421.66.4.2019.Jł z 01.04.2019 r. udzielił ZGK w Zawierciu **pozwolenia wodnoprawnego**.
- g. Starosta Powiatowy w Zawierciu decyzją nr A.-7353/666/2003 z dnia 10 lipca 2003 r. udzielił Prezydentowi Miasta Zawiercie **pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego** p.n. zakład unieszkodliwiania odpadów komunalnych „Kobylarz II” dla miasta Zawiercia tj. użytkowanie pierwszego etapu inwestycji obejmującą m.in. jedną kwaterę składowania odpadów przy ul. Podmiejskiej w Zawierciu.

4. Powierzchnia działek i kwater składowiska.

Istnieje rozbieżność w kwestii **rzędnej dna** kwatery składowiska:

- według pozwolenia zintegrowanego rzędna dna kwatery składowiska 335,35/337,9 m n.p.m.,
- według obmiarów poziomem odniesienia jest rzędna 340 m n.p.m., która została osiągnięta w 2007 r.

Łączna **powierzchnia** działek ZGK w Zawierciu wynosi 8,72 ha.

Powierzchnia na wysokości korony skarpy wynosi 29 550 m², w tym:

- Kwatera I etapu ma powierzchnię 17 743 m²
- Kwatera II etapu ma powierzchnię 11 807 m².

Przy obliczaniu pojemności składowiska należy uwzględnić jego **osiadanie**.

Jak wynika z pomiaru osiadania składowiska Kobylarz 2 wykonanego przez geodetę Grażynę Wtorek w dniu 05.01.2023 r. składowisko Kobylarz 2 osiada równomiernie w okresie od 12.10.2021 r. do 30.11.2022 r. na poziomie 40 do 50 centymetrów – przy błędzie pomiaru rzędu 3 centymetrów.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Całkowita **pojemność** kwatery składowiska wynosi 381 558 m³, w tym:

- część podpoziomowa 164 297 m³
- część nadpoziomowa 217 261 m³.

Docelowa pojemność dyspozycyjna kwater składowiska to 265 389,82 m³ (stan 31.12.2010 r.)

Przewidywana całkowita ilość odpadów do unieszkodliwienia przez składowanie wynosiła 41 370 Mg/rok.

Dane szczegółowe:

- Dane z 14.12.2019 r.

V1 (model całkowity powyżej 340m n.p.m. do poziomu obecnego) = 492 022,5 m³

V2 model całkowity do poziomu 360m n.p.m. dla piętrzenia na poziomie ok. 25%) = 586 477,0 m³

*Vp objętość pozostała do 360 m. n.p.m. dla 25% = V2-V1 = 586 477,0 - 492 022,5 = **94 454,5 m³**.*

Zatem w 2019 r. Wg obliczeń geodety możliwe było umieszczenie na składowisku 94 454,5 m³ (x 1,1 Mg) tj. 103 988,95 ton odpadów.

- Dane z 26.10.2020 r.

V (model całkowity powyżej 340m n.p.m. do poziomu obecnego - stan 10.06.2019) = 458 991,9 m³

V (model całkowity powyżej 340m n.p.m. do poziomu obecnego - stan 09.12.2019) = 492 022,5 m³

V (model całkowity powyżej 340m n.p.m. do poziomu obecnego - stan 05.03.2020) = 522 669,8 m³

V (model całkowity powyżej 340m n.p.m. do poziomu obecnego - stan 10.06.2020) = 541 223,6 m³

*V (model całkowity powyżej 340m n.p.m. do poziomu obecnego - stan 22.10.2020) = **561 511,4 m³***

Vp (objętość pozostała dla 360 m. n.p.m. dla 35%) = V3-V1 = 607 985,8 - 561 511,4 = 46 474,4 m³.

Wg obliczeń geodety pozostało ok. 46 500 m³ miejsca na odpady na składowisku przy piętrzeniu 35 %. **Tj. ok. 51 150 ton odpadów.**

- Dane z 10.06.2021 r.

Dane wskazane powyżej dla poprzednich okresów oraz

*V1 (model całkowity powyżej 340m n.p.m. do poziomu obecnego - stan **01.03.2020 2021 ?**) = 588 176,4 m³*

*V1 (model całkowity powyżej 340m n.p.m. do poziomu obecnego - stan 10.06.2020) = **588 535,6 m³***

*V7 (model całkowity do poziomu 360m n.p.m. do poziomu piętrzenia rzeczywistego) = **648 340,8 m³***

*Vmax = V7 - V1 = 648 340,8 - 588 535,6 = 59 805,2 m³ tj. **ok. 60 000 m³**.*

Zatem w 2021 r. Wg obliczeń geodety możliwe było umieszczenie na składowisku 60 000 m³ (x 1,1 Mg) tj. 66 000 ton odpadów, przy obecnym na tamten okres piętrzeniu.

- Dane z 13.10.2021 r.

Dane wskazane wyżej dla poprzednich okresów oraz

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

V (model całkowity powyżej 340m n.p.m. do poziomu obecnego - stan 01.03.2020 2021 ?) = 588 176,4 m³

$V1$ (model całkowity powyżej 340 m n.p.m. do poziomu obecnego - stan 01.06.2020 2021 ?) = 609 838,3 m³

$V2$ (12.10.2021 rzeczywisty) 648 412,3 m³

$V6$ (model całkowity do poziomu 356,50 m n.p.m. dla piętrzenia rzeczywistego) = 634 548,7m³

$V8'$ (z odjęciem drogi dojazdowej) = 656 220 m³ (model rzeczywisty na dzień 12.10.2021)

V_{max} (objętość pozostała dla 360 m. n.p.m.) = $V8' - V2 = 656 220 - 648 412,3 = 7 807,7$ m³

Zatem na dzień 12.10. 2021 r. Wg obliczeń geodety możliwe było umieszczenie na składowisku ok. 8 000 m³ (x 1,1 Mg) tj. 8 800 ton odpadów, przy obecnym na tamten okres piętrzeniu.

- Dane z 31.05.2022 r.

V_{max} (objętość pozostała do 360m n.p.m) = $V1 - V2 = 654 157,8 - 650 127 = 4 030,8$ m³

Objętość składowiska Kobylarz 2 zgodnie z badaniami wykonanymi przez uprawnionego geodetę z GeoPON mgr inż. Grażyna Wtorek wynosiła:

- na dzień 10.06.2019 objętość składowiska wynosiła 458 991,9 m³
- na dzień 14.12.2019 objętość składowiska wynosiła 492 022,5 m³
- na dzień 05.03.2020 objętość składowiska wynosiła 522 669,8 m³
- na dzień 10.06.2020 objętość składowiska wynosiła 541 223,6 m³
- na dzień 22.10.2020 objętość składowiska wynosiła 561 511,4 m³
- na dzień 01.03.2020 objętość składowiska wynosiła 588 176,4 m³
- na dzień 10.06.2021 objętość składowiska wynosiła 609 838,3 m³
- na dzień 12.10.2021 objętość składowiska wynosiła 648 412,3 m³
- na dzień 31.05.2022 objętość składowiska wynosiła 650 127 m³
- na dzień 31.12.2022 objętość składowiska wynosiła 680 194,4 m³

Według stanu na dzień 31.05.2022 r. objętość składowiska według rzeczywistego całkowitego modelu piętrzenia powyżej 340m n.p.m. do poziomowi 360 m. n. p. m. wynosiła 654 157,8 m³ (uwzględniając dwie drogi dojazdowe).

Według obliczeń na dzień 05.01.2023 r. **maksymalna pojemność** składowiska Kobylarz 2 przy obecnym nachyleniu skarpy wynosi **675 197,2 m³.⁴**

Tymczasem według stanu rzeczywistego na dzień 31.12.2022 r. faktyczna objętość składowiska (rzędnej 340 m. n. p. m.) wynosi 680 194,4 m³, co oznacza **przekroczenie dopuszczalnej pojemności** (powyżej 360 m. n. p. m.) **o 4 997,2 m³** (675 197,2 - 680 194,4) – pomimo, że nie została dotąd wykonana warstwa rekultywacyjna.

⁴ model piętrzenia na podstawie istniejącego nachylenia skarpy 340 m. n.p.m. do poziomowi 360 m n. p. m.

5. Przewidywany czas eksploatacji składowiska.

Przewidywany czas eksploatacji składowiska wynosił 15 lat a więc przewidywane było umieszczanie na składowisku odpadów ok. 19 461,92 Mg odpadów rocznie ($265\,389,82\text{ m}^3 \times 1,1\text{ Mg} = 291\,928,802\text{ Mg}$, $291\,928,802 : 15\text{ lat} = 19\,461,92\text{ Mg rocznie}$).

6. Charakterystyka techniczna kwatery do składowania odpadów.

4. Charakterystyka techniczna kwatery do składowania odpadów

4. 1. Kwatera składa się z dwóch części podzielonych uszczelnionym folią wałem ziemnym. Każda część została wykonana poprzez pogłębienie istniejącego terenu o ok. 9 m. W kwaterze wydzielono następujące sektory:

- sektor do nieselektywnego składowania odpadów 19 (19 05 01, 19 05 99, 19 08 02, 19 12 12,) z odpadami innymi niż niebezpieczne z grupy 02 (02 01 04), 04 (04 01 99, 04 02 22), 15 (15 02 03), 16 (16 03 80) i 17 (17 09 04, 17 03 80),
- sektor do nieselektywnego składowania odpadów z grupy 20 (20 03 03, 20 03 06) z odpadami innymi niż niebezpieczne z grupy 02 (02 01 04), 04 (04 02 22, 04 01 99), 15 (15 02 03), 17 (17 09 04),

Wytwarzane odpady i ich ilość, przetwarzanie, magazynowanie itd. str. 11-25. Na składowisku odpadów w procesach przetwarzania nie powstają odpady.

Str. 29-31 Rodzaje i ilość odpadów wykorzystywanych do budowy skarpy itd.

Str. 31-32 Odpady dopuszczone do składowania – proces D5.

ZGK w Zawierciu nie rejestruje pracy kompaktora więc kompaktowanie rozplantowanych odpadów na składowisku w ramach poszczególnych warstw nie jest w żaden sposób ewidencjonowane.

⁷⁾ Rodzaje i ilość odpadów dopuszczonych do przetwarzania w ramach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w procesie składowania odpadów - **Proces D5**.

Lp.	Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Ilość odpadu [Mg/rok]
Odpady inne niż niebezpieczne i obojętne			
Sektor 1 – odpady z grupy 20 z odpadami innymi niż niebezpieczne z grupy 02, 03, 04, 15, 16, i 17			
1.	02 01 04	Odpady tworzyw sztucznych (z wyłączeniem opakowań)(nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	50,0
2.	04 01 99	Inne niewymienione odpady	200,0
3.	04 02 22	Odpady z przetworzonych włókien tekstylnych	100,0
4.	15 02 03	Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania (np. szmaty, ściereki) i ubrania ochronne inne niż wymienione w 15 02 02	20,0
5.	17 03 80	Odpadowa papa	500,0
6.	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03 (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	1500,0
7.	20 03 03	Odpady z czyszczenia ulic i placów	1000,0
8.	20 03 06	Odpady ze studzienek kanalizacyjnych [Odpad nie zawiera substancji organicznych]	200,0
Sektor 2 – odpady z grupy 20 z odpadami innymi niż niebezpieczne z podgrup 19 05, 19 06, 19 08, 19 09 i 19 12			
9.	20 03 03	Odpady z czyszczenia ulic i placów [Odpad nie zawiera substancji organicznych]	1000,0
10.	20 03 06	Odpady ze studzienek kanalizacyjnych [Odpad nie zawiera substancji organicznych]	200,0
11.	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Fracja >80 mm po wydzieleniu frakcji surowcowych i odpadów biodegradowalnych – tzw. balast z instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów]	25 000,0
12.	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Odpady balastowe z procesu sortowania odpadów budowlanych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0

31

13.	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Pozostałości z demontażu odpadów wielkogabarytowych po wydzieleniu frakcji surowcowych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
14.	19 08 02	Zawartość piaskowników	400,0
15.	ex 19 05 99	Inne nie wymienione odpady* [Odpady z części biologicznej instalacji MBP – stabilizacji]	18 500,0
16.	ex 19 05 99	Inne nie wymienione odpady [Odpady z kompostowania odpadów zielonych i innych bioodpadów]	2 800,0
17.	19 05 01	Nie przekompostowane frakcje odpadów komunalnych i podobnych	2 800,0

* odpady, które nie zostały poddane procesowi przesiewania

Łącznie w ilości nie przekraczającej 50 000 Mg/rok.

Sektor 1 – odpady z grupy 20 z odpadami innymi niż niebezpieczne z grupy 19			
17			
1	02 01 04	Odpady tworzyw sztucznych (z wyłączeniem opakowań) (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	50,0
2	04 01 99	Inne niewymienione odpady	200,0
3	04 02 22	Odpady z przetworzonych włókien tekstylnych	100,0
4	15 02 03	Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścielki) i ubrania ochronne inne niż wymienione w 15 02 02	20,0
5	17 03 80	Odpadowa papa	500,0
6	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03 (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	1500,0
7	ex 20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (zebrane od mieszkańców popioły)	10 000,0
8	20 03 03	Odpady z czyszczenia ulic i placów	1000,0
9	20 03 06	Odpady ze studzienek kanalizacyjnych [Odpad nie zawiera substancji organicznych]	200,0
10	ex 20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach (zebrane od mieszkańców popioły)	10 000,0
Sektor 2 – odpady z grupy 20 z odpadami innymi niż niebezpieczne z podgrup 19 05, 19 06, 19 08, 19 09 i 19 12			
11	19 05 01	Nieprzekompostowane frakcje odpadów komunalnych i podobnych	2 800,0
12	ex 19 05 99	Inne niewymienione odpady [Odpady z kompostowania odpadów zielonych i innych bioodpadów]	2 800,0
13	ex 19 05 99	Inne niewymienione odpady* [Odpady z części biologicznej instalacji MBP - stabilizat]	18 500,0
14	19 08 02	Zawartość piaskowników	400,0
15	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Pozostałości z demontażu odpadów wielkogabarytowych po wydzieleniu frakcji surowcowych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
16	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Odpady balastowe z procesu sortowania odpadów budowlanych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
17	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Frakcja > 120 mm po wydzieleniu frakcji surowcowych i odpadów biodegradowalnych – tzw. balast z instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów]	25 000,0

15

18	ex 20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (zebrane od mieszkańców popioły)	10 000,0
19	20 03 03	Odpady z czyszczenia ulic i placów [Odpad nie zawiera substancji organicznych]	1 000,0
20	20 03 06	Odpady ze studzienek kanalizacyjnych	200,0
21	ex 20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach (zebrane od mieszkańców popioły)	10 000,0

Odpady, które nie zostały poddane procesowi przesiewania.

cznie w ilości nie przekraczającej 50 000 Mg/rok.

7. Zmiana pozwolenia zintegrowanego decyzją nr 3646/OS/2017 z dnia 13.10. 2017 r. znak OS.PZ.7222.84.2017

Zmieniono m.in. brzmienie decyzji poprzez dodanie do instalacji procesu mechanicznego przetwarzania popiołów i zmiany w zakresie nowo wytwarzanych odpadów, charakterystyki technicznej kwatery do składowania odpadów (str. 2), źródeł hałasu.

W zakresie składowiska odpadów nastąpiło:

- „*dopuszczenie do przetwarzania odpadów poddanych unieszkodliwianiu przez składowanie na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne w sektorze 1 o kodach: **17 06 04, 19 05 01, ex 19 05 99, ex 19 12 12 oraz w sektorze 2 o kodzie 19 12 12.***
- *Zmiana nazwy sektora 1 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne,*
- *Wykreślenie odpadów dopuszczonych do przetwarzania poddanych unieszkodliwianiu przez składowanie na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne w sektorze 1 o kodach: 04 01 99, 20 01 99 oraz w sektorze 2 o kodzie 20 01 99,*
- *Dodanie rodzaju odpadu o kodzie ex 19 12 09 do listy odpadów dopuszczonych do przetwarzania na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne na potrzeby budowy skap i obwałowań”.*

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

5	17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	100,0
6	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03 (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	1500,0
7	19 05 01	Nieprzekompostowane frakcje odpadów komunalnych i podobnych	2 800,0
8	ex 19 05 99	Inne niewymienione odpady [Odpady z kompostowania odpadów zielonych i innych bioodpadów]	2 800,0
9	ex 19 05 99	Inne niewymienione odpady* [Odpady z części biologicznej instalacji MBP - stabilizat]	18 500,0

5

10	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Pozostałości z demontażu odpadów wielkogabarytowych po wydzieleniu frakcji surowców] (niezawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
11	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Odpady balastowe z procesu sortowania odpadów budowlanych] (niezawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
12	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Fracja >120 mm po wydzieleniu frakcji surowcowych odpadów biodegradowalnych – tzw. balast z instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów]	25 000,0
13	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Fracja > 10 mm zebranych od mieszkańców popiołów]	6 500,0
14	20 03 03	Odpady z czyszczenia ulic i placów	1000,0
15	20 03 06	Odpady ze studzienek kanalizacyjnych [Odpad nie zawiera substancji organicznych]	200,0
16	ex 20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach (zebrane od mieszkańców popioły)	10 000,0
Sektor 2 – odpady z grupy 20 z odpadami innymi niż niebezpieczne z podgrup 19 05, 19 06, 19 08, 19 09 i 19 12			
17	19 05 01	Nieprzekompostowane frakcje odpadów komunalnych i podobnych	2 800,0
18	ex 19 05 99	Inne niewymienione odpady [Odpady z kompostowania odpadów zielonych i innych bioodpadów]	2 800,0

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

19	ex 19 05 99	Inne niewymienione odpady* [Odpady z części biologicznej instalacji MBP - stabilizat]	18 500,0
20	19 08 02	Zawartość piaskowników	400,0
21	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Pozostałości z demontażu odpadów wielkogabarytowych po wydzieleniu frakcji surowcowych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
22	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Odpady balastowe z procesu sortowania odpadów budowlanych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
23	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Frakcja > 120 mm po wydzieleniu frakcji surowcowych i odpadów biodegradowalnych – tzw. balast z instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów]	25 000,0
24	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione	6 500,0

6

		w 19 12 11 [Frakcja > 10 mm zebranych od mieszkańców popiołów]	
25	20 03 03	Odpady z czyszczenia ulic i placów [Odpad nie zawiera substancji organicznych]	1 000,0
26	20 03 06	Odpady ze studzienek kanalizacyjnych	200,0
27	ex 20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach (zebrane od mieszkańców popioły)	10 000,0

odpady które nie zostały poddane procesowi przesiewania

łącznie w ilości nie przekraczającej 50 000 Mg/rok.

8. Zmiana pozwolenia zintegrowanego decyzją nr 4037/OE/2022 z dnia 28.11.2022 r. znak OE-PZ.7222.41.2020

Zmieniono m.in. ogólne zasady gospodarowania wytworzonymi odpadami, ilość odpadów dopuszczonych do przetwarzania w ramach składowiska, zaktualizowano opis miejsc oraz sposób składowania magazynowania odpadów wytworzonych, a także przeznaczonych do przetwarzania, maksymalnej masy poszczególnych rodzajów odpadów i maksymalnej łącznej masy wszystkich rodzajów odpadów itd. w zw. z nowelizacją ustawy o odpadach z 2018 r. i koniecznością złożenia wniosku aktualizacyjnego.

Składowisko – proces D5. Str. 16/17

			odpadu [Mg/rok]
12	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Fracja >80 mm po wydzieleniu frakcji surowcowych i odpadów biodegradowalnych – tzw. balast z instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów]	25 000,0
23	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Fracja > 80 mm po wydzieleniu frakcji surowcowych i odpadów biodegradowalnych – tzw. balast z instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów]	25 000,0

+ str. 25-29.

9. Zmiana pozwolenia zintegrowanego decyzją nr 948/OE/2023 z dnia 6.03. 2023 r. znak OE-PZ.KW-000243/22 zmienić pierwotną decyzję na wniosek ZGK sp. z o. o.

Zmieniono m.in. i wskazano na ewidencję i monitoring odpadów (str. 4), sposoby osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości (str. 5 i 6).

10. Instrukcja prowadzenia składowiska odpadów (załącznik nr 1 do decyzji Marszałka Województwa Śląskiego nr 2419/OS/2017 z dnia 18 lipca 2017, znak: CZ-OS-GO.7241.006.2017).

Rodzaje odpadów przewidzianych do unieszkodliwiania na składowisku str. 3-4:

Sektor 1

02 01 04, 04 02 22, 15 02 03, 17 03 80, 17 09 04, 20 03 03, 20 03 06, Ex 20 03 99

Sektor 2

19 05 01, Ex 19 05 99, Ex 19 05 99, 19 08 02, Ex 19 12 12, 20 03 03, 20 03 06, Ex 20 03 99

+ wymienione na str. 5 i 6.

Roczna masa odpadów przeznaczonych do składowania 50 000 Mg/rok.

Przyjęto wskaźnik zagęszczenia odpadów równy 1,1 Mg/m³.

Całkowita masa odpadów dopuszczonych do składowania w kwaterze wynosi 419 713,8 Mg.

Docelowa pojemność geometryczna kwatery wynosi 381 558 m³.

Boki i czoło skarp nie powinny mieć większego kąta nachylenia niż 30 stopni.

Szczegółowe informacje dotyczące zamknięcia i rekultywacji składowiska powinny być zawarte w „Projekcie rekultywacji składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne”, który powinien zostać opracowany w momencie zbliżania się do docelowej rzędnej składowania odpadów.

Na str. 23 Instrukcji wskazano, że należy wykonywać m.in.:

- badania przebiegu osiadania składowiska co 12 miesięcy,

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

- badanie struktury i masy składowanych odpadów badania geodezyjne składowiska co 12 miesięcy.

11. Rozbudowa składowiska odpadów

W związku z przedwczesnym wypełnieniem składowiska w dniu 7 lutego 2022 r. ZGK w Zawierciu zawarło z „Zakład Techniki Ochrony Środowiska FOLEKO” umowę o roboty budowlane nr 3/02/2022 dotyczącą rozbudowy składowiska odpadów.

Zgodnie z § 3 Umowy przewidziane ryczałtowe wynagrodzenie Wykonawcy wynosi 12 120 000,00 zł netto (14 907 600,00 zł brutto).

IV. Analiza funkcjonowania składowiska w zakresie przestrzegania prawa zamówień publicznych przy wyborze firm odbierających odpady.

1. Opinia ekspercka w zakresie badania rynkowości cen zagospodarowania odpadów z 28 lutego 2022 r.

Na zlecenie ZGK sp. z o. o. powstała opinia ekspercka w zakresie badania rynkowości stawek zastosowanych przez firmy w umowach zawartych pomiędzy ZGK Zawiercie sp. z o. o., a Przedsiębiorstwem Wielobranżowym Trans Lis oraz Veolya sp. z o. o. na przestrzeni 2018 oraz 2021 r. na zagospodarowanie odpadów o kodzie 17 09 04 i 19 12 12 oraz umowy na wynajem urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, opracowana przez dr inż. Mateusza Cuske.

Z przedmiotowej opinii wynika, że w 2020 r. średnia cen wynosiła 571,36 zł netto za tonę, mediana 575,00 zł netto/Mg, najczęściej występująca wartość to 600,00 zł netto/tonę.

Z przedmiotowej opinii wynika, że w 2021 r. średnia cen zagospodarowania kodu odpadu 19 12 12 wynosiła 551,36 zł netto za tonę, mediana 540,00 zł netto/Mg, najczęściej występująca wartość to 590,00 zł netto/tonę.

W przedmiotowej opinii dr inż. M. Cuske w żadnym aspekcie nie odnotował zawyżania stawek rynkowych. Wskazano następujące wnioski:

1. *Ceny zagospodarowania odpadów o kodzie 19 12 12 przez Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „TRANSLIS” Henryk Lis, zawarte w analizowanych umowach nie odbiegały od cen rynkowych i były zawsze niższe od średnich cen rynkowych proponowanych w Polsce. Istotny wzrost ceny zagospodarowania odpadów o kodzie 19 12 12 w roku 2020 wiązał się ze zwiększeniem stawki opłaty marszałkowskiej oraz najprawdopodobniej wprowadzeniem nowych obostrzeń prawnych w zakresie ustawy o odpadach.*

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

2. *Ceny zagospodarowania odpadów o kodzie 17 09 04 przez Veolya sp. z o. o. zawarte w analizowanych umowach nie odbiegały od cen rynkowych i były zawsze niższe od średnich cen rynkowych proponowanych w Polsce, a także nawet niższe od kwot, jakie zamawiający chcieli przeznaczyć na cele zagospodarowania tych odpadów.*

3. *Ceny wynajęcia urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów przez Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „TRANSLIS” Henryk Lis zawarte w analizowanych umowach nie odbiegały od cen rynkowych.*

2. Raport nr 03/05/2022/KS/PRV z 2 czerwca 2022 r.

Przedmiotem wskazanego raportu był przegląd umów podpisanych przez ZGK sp. z o. o. z 3 kontrahentami: Veolya sp. z o. o., Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Translis Henryk Lis oraz Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o. o. w szczególności w zakresie wyłonienia kontrahenta, sprawdzenia rentowności oraz opłacalności podpisanych umów, poprawności stosowania cen rynkowych zawartych w umowach. Analizowany okres lata 2019-2021.

Na str. 19/20, str. 26 wskazano nieprawidłowości m.in.:

- W umowach z Veolya sp. z o. o. brakuje określenia szacunkowej wartości wynagrodzenia za realizację umowy i szacunkowej ilości odpadów jaka planowana jest do zagospodarowania.
- Brak jest określonego trybu wyboru Wykonawcy w realizowanych zamówieniach. Brak jest postępowania przetargowego na odbiór i zagospodarowanie odpadów przez Veolya sp. z o. o.
- Umowa została zawarta w trybie zamówień publicznych na czas nieokreślony.
- Termin płatności faktury określony z korzyścią dla Veolya sp. z o. o.
- Nieprawidłowości w zakresie Kart Przekazania Odpadów (KPO) np. potwierdzenie transportu i przyjęcia odpadów często odbywały się w innym dniu niż wystawiono i zatwierdzono KPO. Takie przypadki zdarzały się podczas realizacji umów z P.W. Translis i Veolya sp. z o. o.
- W zakresie umowy dotyczącej wynajmu mobilnego przesiewacza Doppstadt, faktyczny czas korzystania z urządzenia był dłuższy. Na podstawie materiału autorzy raportu nie mogli stwierdzić, czy na wystawionych fakturach ujęta jest wyłącznie praca mobilnego przesiewacza, czy również praca innych urządzeń. Została przekroczona wartość całego zamówienia o 150 000,00 zł netto.
- Wykonawca powinien być wyłoniony w innym trybie na podstawie prawa zamówień publicznych, a nie na podstawie regulaminu wewnętrznego spółki, jeżeli wartość zamówienia przekracza progi unijne (w raporcie 130 000,00 zł).

W raporcie wyliczono również koszty ewentualnego samodzielnego zagospodarowanie odpadów przez ZGK sp. z o. o., a nie przez podmioty trzecie, przy założeniu, że odpady zostały by wywiezione do składowiska odpadów w Bytomiu, w celu sprawdzenia opłacalności analizowanych umów (str. 28-31).

Obliczone ceny były porównywalne do cen zaoferowanych przez P.W. Translis i Veolya sp. z o. o. Stawki nie odbiegały od cen wyliczonych w kalkulacji, ponadto stwierdzono, że *jest wysoce*

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

prawdopodobne, że nie będą odbiegać od cen rynkowych. Postępowanie ZGK sp. z o. o. było ekonomicznie rentowne i opłacalne. W przypadku wynajmu urządzeń w raporcie wskazano, że ceny odbiegały od oszacowanego kosztu pracy przy założeniu posiadania go na własność, jak i kosztu wynajmu wg zebranych ofert.

3. Sprawozdanie nr 6562/ZGKZA z przeprowadzenia audytu wewnętrznego w zakresie formalnej zgodności udzielonych zamówień i trybu ich zawarcia zgodnie z przepisami prawa, w szczególności Prawem zamówień publicznych.

Audyt przeprowadzono w okresie od 7 lutego 2022 r. do 19 maja 2022 r. Audyt obejmował sprawdzenie poprawności zawieranych umów.

Wykryte nieprawidłowości i słabości systemu kontroli wewnętrznej:

- Brak dokumentacji z przeprowadzonych postępowań;
- Brak rejestru zamówień publicznych i powiązanej z rejestrem dokumentacji;
- Dopuszczenie zaciągania zobowiązań niemieszczących się w planie finansowym;
- Wyłączenia ze stosowania Regulaminu udzielania zamówień publicznych;

Z audytu wynika, że zamówienia publiczne w ocenie audytorów były prowadzone prawidłowo. Jednak audytorzy nie mogli wypowiedzieć się co do prawidłowości prowadzenia zamówień na podstawie regulaminu, dot. zamówień, których wartość nie przekracza 130 000,00 zł.

4. Wybór kontrahentów:

Ze względów wskazanych w punkcie I: Przedmiot audytu zakres analizy został ograniczony do czterech kontrahentów odbierających odpady, to jest:

- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe TransLis Henryk Lis,
- Veolya sp. z o. o. z siedzibą w Zabrze,
- Dobra Energia sp. z o. o. z siedzibą w Jędrzejowie,
- Eko-Bolesław sp. z o. o. z siedzibą w Wojkowicach.

a. Translis sp. z o. o. (Henryk Lis prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Translis Henryk Lis)

Umowa nr 1/2019 z dnia 1 lutego 2019 r. (zawarta do 30.04.2019 r.) umowa przekazania przez ZGK sp. z o. o. i odbioru odpadów przez Translis celem ich właściwego zagospodarowania poprzez odebranie i przekazanie ich przez odbiorcę tj. Translis uprawnionym podmiotom. ZGK sp. z o. o. przekazało wg umowy odpady o kodzie 19 12 12 inne odpady zmieszane inne niż 19 12 11.

Umowa nr 2/2019 z dnia 06 lutego 2019 r. (zawarta do 31.05.2019 r.) umowa przekazania przez ZGK sp. z o. o. i odbioru odpadów przez Translis celem ich właściwego zagospodarowania

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

poprzez odebranie i przekazanie ich przez odbiorcę tj. Translis uprawnionym podmiotom. ZGK sp. z o. o. przekazało wg umowy odpady o kodzie 19 12 12 inne odpady zmieszane inne niż 19 12 11.

Maksymalna wartość umowy 480 000,00 zł netto, tj. 444 444,44 zł brutto w tym Vat w kwocie 35 555,56 zł.

Umowa nr 64b/2019 z dnia 23 grudnia 2019 r. (zawarta do 31.03.2020 r.) na świadczenie usług odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 12 12 w szacunkowej ilości ok. 7 500 Mg, w ramach zamówienia publicznego w trybie z zamówienia z wolnej ręki. Za wynagrodzeniem w wysokości maksymalnej 3 645 000,00 zł brutto, cena jednostkowa brutto wynosi 486,00 zł za jedną tonę, co do zasady rozliczenie wg faktycznie odebranych odpadów.

Umowa nr 2/03/2020 z dnia 2 marca 2020 r. (zawarta od 15.03-31.03 do 30.06.2020 r.) na świadczenie usług odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 12 12 w szacunkowej ilości ok. 8 000 Mg, w ramach zamówienia publicznego w trybie z zamówienia z wolnej ręki. Za wynagrodzeniem w wysokości maksymalnej 4 726 080,00 zł brutto, cena jednostkowa brutto wynosi 591,00 zł za jedną tonę, co do zasady rozliczenie wg faktycznie odebranych odpadów.

Umowa Najmu nr 3/03/2020 z dnia 13 marca 2020 r. (zawarta do max 30.06.2020 r.) specjalistycznego urządzenia typu mobilny przesiewacz odpadów Doppstadt (model SM 720, rok produkcji 2019) na rzecz ZGK sp. z o. o.

Wynagrodzenie oblicza się jako iloczyn przepracowanych przez przesiewacz motogodzin oraz stawki jednostkowej za mth wynoszącej 500 zł netto + 23 % VAT. Wynagrodzenie nie może przekroczyć 128 000,00 zł netto tj. 157 440,00 zł brutto.

Umowa Najmu nr 2/05/2020 z dnia 25 maja 2020 r. (zawarta do max 30.07.2020 r.) specjalistycznego urządzenia typu mobilna prasa śrubowa Doppstadt (model BioPress DBP 205, rok produkcji 2019) na rzecz ZGK sp. z o. o.

Wynagrodzenie oblicza się jako iloczyn przepracowanych przez przesiewacz motogodzin oraz stawki jednostkowej za mth wynoszącej 500 zł netto + 23 % VAT. Wynagrodzenie nie może przekroczyć 128 000,00 zł netto tj. 157 440,00 zł brutto.

Aneksem nr 1 (11/07/2020) z dnia 30 lipca 2020 r. do umowy najmu z 25 maja 2020 r. przedłużono obowiązywanie umowy do dnia 31 sierpnia 2020 r.

Aneksem nr 2 (3/08/2020) z dnia 31 sierpnia 2020 r. do umowy najmu z 25 maja 2020 r. przedłużono obowiązywanie umowy do momentu wyczerpania maksymalnej kwoty wynagrodzenia jednakże nie dłużej niż do osiągnięcia stanu 1536 mth licznika pracy maszyny.

Umowa nr 0/06/2020 z dnia 25 czerwca 2020 r. (zawarta do 30.09.2020 r.) na świadczenie usług odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 12 12 w szacunkowej ilości ok. 8 000 Mg, w ramach zamówienia publicznego w trybie z zamówienia z wolnej ręki. Za wynagrodzeniem

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

w wysokości maksymalnej 4 726 080,00 zł brutto, cena jednostkowa brutto wynosi 591,00 zł za jedną tonę, co do zasady rozliczenie wg faktycznie odebranych odpadów.

Umowa nr 10/09/2020 z dnia 21 września 2020 r. (zawarta do 31.12.2020 r.) na świadczenie usług odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 12 12 w szacunkowej ilości ok. 8 000 Mg, w ramach zamówienia publicznego w trybie z zamówienia z wolnej ręki. Za wynagrodzeniem w wysokości maksymalnej 4 726 080,00 zł brutto, cena jednostkowa brutto wynosi 591,00 zł za jedną tonę, co do zasady rozliczenie wg faktycznie odebranych odpadów.

Umowa najmu nr 3/09/2020 z dnia 24 września 2020 r. (zawarta do 31.10.2020 r.) specjalistycznego urządzenia typu mobilna przetrucarka Doppstadt (model DU 265, rok produkcji 2018) na rzecz ZGK sp. z o. o.

Wynagrodzenie oblicza się jako iloczyn przepracowanych motogodzin oraz stawki jednostkowej za mth wynoszącej 500 zł netto + 23 % VAT. Wynagrodzenie nie może przekroczyć 128 000,00 zł netto tj. 157 440,00 zł brutto.

Umowa nr 6/01/2021 z 14 stycznia 2021 r. w zakresie gospodarowania odpadami (zawarta na czas nieokreślony) na świadczenie usług odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 12 12 w szacunkowej ilości ? Mg. Za wynagrodzeniem w wysokości cena jednostkowa **netto** wynosi 547,00 zł za jedną tonę, co do zasady rozliczenie wg faktycznie odebranych odpadów, zgodnie z załącznikiem nr 1.

Załącznik nr 2 określa cenę jednostkową netto w wysokości 525,00 zł/Mg od dnia 1.06.2020 r. Załącznik nr 3 (4/10/2021) z dnia 7 października 2021 r. do umowy w zakresie zagospodarowania odpadów określa niższą cenę jednostkową netto w wysokości 520,00 zł/Mg. Aneks nr 1 (2/05/2021) z dnia 21 maja 2021 r. do umowy w zakresie gospodarowania odpadami dotyczy terminu płatności.

Umowa nr 7/04/2022 z 26 kwietnia 2022 r. w przedmiocie odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów o kodzie 19 12 12 (zawarta z zarządcą sukcesyjnym Wandą Lis do wyczerpania maksymalnej kwoty zamówienia) Za wynagrodzeniem w wysokości maksymalnej 2 970 000,00 zł brutto, cena jednostkowa brutto wynosi 577,80 zł za jedną tonę, co do zasady rozliczenie wg faktycznie odebranych odpadów. Po podzieleniu ok. 5 140 Mg.

W dniu 01.02.2019 r. ZGK w Zawierciu zawarł umowę nr 1/2019 z Henrykiem Lisem prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwa TRANSLIS na 3 miesiące bez określenia ilości odpadów ani wartości umowy (do 30.04.2019 r.), a w dniu 06.05.2019 r. kolejną umowę nr 2/2019 zaledwie na 25 dni (do 31.05.2019 r.) na wywóz odpadów o kodzie 19 12 12 za maksymalnie 480 000 złotych.

Jak wynika z informacji zamieszczonych w Biuletynie Informacji Publicznej ZGK w Zawierciu w dniu 02.07.2019 r. spółka ogłosiła postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na odbiór,

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

transport i zagospodarowanie odpadów – ale tylko o kodzie 19 12 12, przy czym spółka oszacowała ilość odpadów o kodzie 19 12 12 na ok. 30 000 Mg.

Ilość odpadów o kodzie 19 12 12 do wywiezienia w dwuletnim okresie obowiązywania umowy została znacznie niedoszacowana ponieważ – jak wiadomo dzisiaj – w okresie dwóch lat (2020 i 2021 rok) ZGK w Zawierciu zapłaciła za wywóz 48 524 Mg odpadów o kodzie 19 12 12.

Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego z 02.07.2019 r. zostało unieważnione z powodu braku ofert.⁵

W dniu 16.10.2019 r. ZGK w Zawierciu w dniu 02.07.2019 r. spółka ogłosiła kolejne postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na odbiór, transport i zagospodarowanie ok. 25 000 Mg odpadów o kodzie 19 12 12 w ciągu 12 miesięcy. Podobnie jak w lipcu 2019 r., postępowanie nie dotyczyło wywozu odpadów o innych kodach niż 19 12 12. Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego z 16.10.2019 r. w dniu 16.12.2019 r. zostało unieważnione ponieważ „cena złożonych ofert przewyższała kwotę jaką Zamawiający mógł przeznaczyć.”⁶ ZGK w Zawierciu zamierzał przeznaczyć na realizację zamówienia 12 150 000 złotych brutto, a cena najkorzystniejszej oferty wynosiła 15 066 000 złotych brutto.⁷ Zgodnie z art. 93 ust. 1 pkt 4 starego pzp „Zamawiający unieważnia postępowanie o udzielenie zamówienia, jeżeli cena najkorzystniejszej oferty lub oferta z najniższą ceną przewyższa kwotę, którą zamawiający zamierza przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia, chyba że zamawiający może zwiększyć tę kwotę do ceny najkorzystniejszej oferty.” Zawiadomienie z 16.12.2019 r. o unieważnieniu postępowania nie zawiera uzasadnienia potwierdzającego, że ZGK w Zawierciu nie mógł zwiększyć przeznaczonej kwoty 12 150 000 złotych brutto.

Jak wiemy dzisiaj, w okresie od 01.01.2020 r. do 31.12.2020 r. ZGK w Zawierciu był gotowy zapłacić Henrykowi Lisowi na podstawie 4 odrębnych umów łącznie 16 503 000 złotych brutto za odbiór odpadów o kodzie 19 12 12 (w tym: 3 375 000 zł na podstawie umowy nr 64b z 23.12.2019 r., 4 376 000 złotych na podstawie umowy nr 2/03/2020 z 02.03.2020 r., 4 376 000 złotych na podstawie umowy nt 8/06/2020 z 25.06.2020 r. oraz 4 376 000 złotych brutto na podstawie umowy nr 10/09/2020 z 21.09.2020 r.). Skoro więc w 2020 roku ZGK w Zawierciu był gotowy zapłacić łącznie 16 503 000 złotych brutto za odbiór odpadów o kodzie 19 12 12 to znaczy że ZGK w Zawierciu mógł zwiększyć kwotę 12 150 000 złotych brutto przeznaczoną na realizację zamówienia co najmniej do kwoty najkorzystniejszej oferty, to jest 15 066 000 złotych brutto. Skoro ZGK w Zawierciu mógł zwiększyć kwotę przeznaczoną na realizację zamówienia to umorzenie w dniu 16.12.2019 r. postępowania o udzielenie zamówienia publicznego z 16.10.2019 r. było bezprawne.

Wszystkie 4 umowy zawarte przez ZGK w Zawierciu z Henrykiem Lisem w 2020 roku zostały zawarte z wolnej ręki na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 3 starego pzp. Zgodnie z tym przepisem „Zamawiający może udzielić zamówienia z wolnej ręki, jeżeli ze względu na wyjątkową sytuację niewynikającą z przyczyn leżących po stronie zamawiającego, której nie mógł on przewidzieć,

⁵ https://www.zgkzawiercie.4bip.pl/upload/plik,20190809114101,skan_informacji_o_uniewaznieniu_postepowania.pdf

⁶ https://www.zgkzawiercie.4bip.pl/upload/plik,20191216132521,zawiadomienie_o_uniewaznieniu_postepowania.pdf

⁷ https://www.zgkzawiercie.4bip.pl/upload/plik,20191211125538,informacja_z_otwarcia_ofert.pdf

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

wymagane jest natychmiastowe wykonanie zamówienia, a nie można zachować terminów określonych dla innych trybów udzielenia zamówienia.” Jak wynika z treści tego przepisu, umowa może być zawarta z wolnej ręki w trybie art. 67 ust. 1 pkt 3 starego pzp jedynie w wyjątkowych sytuacjach, których nie można było przewidzieć. Krajowa Izba Odwoławcza w wyroku z 24.01.2019 r. wydanym w sprawie o sygnaturze KIO/KD 3/19⁸ uznała, że „nie zasługuje na uwzględnienie argumentacja zamawiającego, że nie mógł on przewidzieć unieważnienia postępowania, skoro z treści art. 93 ust. 1 Pzp wynika jednoznacznie, że postępowanie o udzielenie zamówienia może zakończyć się także jego unieważnieniem.”

Powyższe ustalenia prowadzą do wniosku, że bezprawne unieważnienie przez ZGK w Zawierciu w dniu 16.12.2019 r. postępowania o udzielenie zamówienia publicznego z 16.10.2019 r. nie mogło stanowić podstawy prawnej do zawierania przez cały 2020 rok umów z wolnej ręki z Henrykiem Lisem.

Wszystkie cztery umowy zawarte przez ZGK w Zawierciu z Henrykiem Lisem w 2020 roku zostały zawarte z naruszeniem obowiązującego wówczas starego pzp.

Zgodnie z art. 146 ust. 1 pkt 1 starego pzp „*umowa podlega unieważnieniu, jeżeli zamawiający z naruszeniem przepisów ustawy zastosował tryb zamówienia z wolnej ręki.*”

Zgodnie z art. 144a starego pzp, przez 4 lata od dnia zawarcia umowy Prezes Urzędu Zamówień Publicznych może wystąpić do sądu o unieważnienie umowy zawartej w trybie zamówienia z wolnej ręki z naruszeniem przepisów. Od zawarcia umowy nr 64b z 23.12.2019 r. nie upłynęły jeszcze 4 lata co oznacza że Prezes Urzędu Zamówień Publicznych nadal może wystąpić do sądu o unieważnienie wszystkich 4 umów zawartych przez ZGK w Zawierciu z Henrykiem Lisem w 2020 roku.

Niezależnie od powyższego, zgodnie z art. 200 ust. 1 pkt 1 a starego pzp, „*Zamawiający, który udziela zamówienia z naruszeniem przepisów ustawy określających przesłanki stosowania trybu z wolnej ręki - podlega karze pieniężnej.*” Zgodnie z art. 201 ust. 2 pkt 2 starego pzp, kara pieniężna wynosi 30 000 zł (przy wartości zamówienia mniejszej niż 10 milionów euro dla usług). Karę pieniężną nakłada Prezes Urzędu Zamówień Publicznych w drodze decyzji administracyjnej.

Należy także zauważyć, że zgodnie z art. 434 ust. 1 pzp co do zasady umowę zawiera się na czas oznaczony.

Wyjątkowo zgodnie z art. 434 ust. 2 pzp „Zamawiający może zawrzeć umowę, której przedmiotem są świadczenia powtarzające się lub ciągłe, na okres dłuższy niż 4 lata, jeżeli wykonanie zamówienia w dłuższym okresie spowoduje oszczędności kosztów realizacji zamówienia w stosunku do okresu czteroletniego lub jest to uzasadnione zdolnościami płatniczymi zamawiającego lub zakresem planowanych nakładów oraz okresem niezbędnym do ich spłaty.

ZGK w Zawierciu w dniu 14.01.2021 r. zawarł z Henrykiem Lisem umowę nr 6/01/2021 na czas nieokreślony.

⁸ https://www.uzp.gov.pl/data/assets/pdf_file/0025/40588/KIO-KD-3-19.pdf

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

ZGK w Zawierciu nie wykazał że wykonanie zamówienia w dłuższym okresie spowoduje oszczędności kosztów realizacji zamówienia w stosunku do okresu czteroletniego.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 289 z późn. zm.)⁹ zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego na czas nieoznaczony jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych - z wyłączeniem przypadków dopuszczonych w przepisach o zamówieniach publicznych.

Zgodnie z art. 31 ust. 1 pkt 3 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych za naruszenie dyscypliny finansów publicznych może być wymierzona kara pieniężna w wysokości od 0,25 do trzykrotności miesięcznego wynagrodzenia osoby odpowiedzialnej za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Kara może być nałożona na ówczesnego Prezesa Zarządu Krzysztofa Tomczaka przez Komisję Orzekającą przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej.

Obowiązek zawiadomienia o ujawnionych okolicznościach wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych spoczywa na aktualnym Prezesie Zarządu ZGK w Zawierciu Jarosławie Mazurze, który będąc Prezesem Zarządu Spółki obecnie jest kierownikiem jednostki sektora finansów publicznych (zob. art. 93 ust. 1 pkt 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych).

Zgodnie z art. 30 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych ukaranie osoby odpowiedzialnej za naruszenie dyscypliny finansów publicznych nie ogranicza praw Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicznych do dochodzenia odszkodowania za poniesioną szkodę.

Podsumowanie umów zawartych z Translis Henryk Lis w okresie od listopada 2020 do listopada 2021 na zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 12 12:

a) Umowa nr 0/06/2020 z dnia 25 czerwca 2020 r. (zawarta do 30.09.2020 r.)

- w szacunkowej ilości ok. 8 000 Mg
- za wynagrodzeniem w wysokości maksymalnej 4 726 080,00 zł brutto, cena jednostkowa brutto wynosi **591,00 zł** za jedną tonę, co do zasady rozliczenie wg faktycznie odebranych odpadów.

b) Umowa nr 10/09/2020 z dnia 21 września 2020 r. (zawarta do 31.12.2020 r.)

- w szacunkowej ilości ok. 8 000 Mg
- za wynagrodzeniem w wysokości maksymalnej 4 726 080,00 zł brutto, cena jednostkowa brutto wynosi **591,00 zł** za jedną tonę, co do zasady rozliczenie wg faktycznie odebranych odpadów.

c) Umowa nr 6/01/2021 z 14 stycznia 2021 r. (zawarta na czas nieokreślony)

- Nie określono ilości odpadów

⁹ <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2021/289/D2021000028901.pdf>

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

- za wynagrodzeniem w wysokości cena jednostkowa **netto** wynosi **547,00 zł** za jedną tonę, co do zasady rozliczenie wg faktycznie odebranych odpadów, cenę jednostkową netto w wysokości **525,00 zł/Mg** od dnia 1.06.2020 r. Załącznik nr 3 (4/10/2021) z dnia 7 października 2021 r. do umowy w zakresie zagospodarowania odpadów określa niższą cenę jednostkową netto w wysokości 520,00 zł/Mg.

	Data faktury od najstarszej (okres 11.2020 do 11.2021)	Ilość w Mg	Cena jedn. za 1 Mg/zł netto	wartość brutto (końcowa z faktury)	Kod odpadu (jeśli zawsze taki sam wpisać tylko raz)
1	11 listopada 2020	915,46	547	54 0817,15	19 12 12
2	30 listopada 2020	661,25	547	39 0640,05	
3	15 grudnia 2020	311,15	547	183 814,97	
4	31 grudnia 2020	217,54	35	9 365,1	
5	13 stycznia 2021	168,66	547	996 37,58	
6	26 stycznia 2021	166,02	547	98 077,98	
7	29 stycznia 2021	265,73	547	156 982,65	
8	15 lutego 2021	600,77	547	354 910,89	
9	15 marca 2021	800,53	547	472 921,1	
10	31 marca 2021	901,4	547	532 511,06	
11	15 kwietnia 2021	800,4	547	472 844,3	
12	14 maja 2021	360,93	547	213 223,01	
13	24 maja 2021	200,63	547	118 524,18	
14	15 października 2021	500,94	520	281 327,9	
15	15 listopada 2021	1455,08	520	817 172,93	
16	30 listopada 2021	946,9	520	531 779,04	
17	29 października 2021	983,22	520	552 176,35	
Razem		10256,61	514,6917647	5 826 726,24	

Wartość netto tych 17 faktur wynosi 4 469 686,26 złotych netto.

Ceny jednostkowe na fakturach są inne niż w umowach:

- zgodnie z umową od 21.09.2020 r. do 31.12.2020 r. obowiązywała cena 591 złotych za 1 tonę, a na fakturach jest 547 złotych (zdumienie budzi cena jednostkowa na fakturze nr 20-FVS/12/069 z 31.12.2020 r.: 35 złotych netto za zagospodarowanie 1 tony).

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

- Zgodnie z załącznikiem do umowy od 01.06.2021 r. obowiązywała cena 525 złotych za 1 tonę, a na fakturach jest 520 złotych za tonę.

Wskazywanie na fakturach cen jednostkowych innych niż wynikające z zawartych umów jest niedopuszczalne ponieważ może doprowadzić do niedopłaty, a więc postania zaległości po stronie ZGK w Zawierciu – co mogłoby stanowić naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

b. VEOLYA Sp. z o. o.

W dniu 18.09.2020 r. ZGK w Zawierciu zawarł z Veolya sp. z o. o. z siedzibą w Zabrze umowę nr 4/09/2020 na świadczenie przez czas nieokreślony usług odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów o

- kodzie **17 09 04** za wynagrodzeniem cena jednostkowa wynosi 400,00 zł/Mg netto,.
- kodzie **20 03 01** za wynagrodzeniem cena jednostkowa wynosi 520,00 zł/Mg netto,

Aneksem nr 1 7/01/2021 obniżono cenę jednostkową odpadu o kodzie **17 09 04** do 380 zł/Mg netto.

Załącznikiem nr 3 16/12/2021 z dnia 1 grudnia 2021 r. określono cenę jednostkową za odpad o kodzie **20 03 07** na 430 zł/Mg netto.

- **Brak ilości odpadów w umowie.**
- **Kody odpadów**

17 09 04 400,00 zł/Mg netto Aneksem nr 1 7/01/2021 obniżono cenę jednostkową odpadu o kodzie 17 09 04 do 380 zł/Mg netto.

20 03 01 520,00 zł/Mg netto Załącznikiem nr 3 16/12/2021 z dnia 1 grudnia 2021 r. określono cenę jednostkową za odpad o kodzie 20 03 07 na 430 zł/Mg netto.

Jak wynika z KRS Veolya sp. z o. o. z siedzibą w Zabrze współnikami tej spółki nie jest francuski holding Veolia,¹⁰ lecz Violetta Wójcik i Jacek Zarzycki. Prokurent Wojciech Liberski, który podpisał umowę z Veolya sp. z o. o. z siedzibą w Zabrze, nie zwrócił uwagi, że jest mało prawdopodobne, aby międzynarodowy holding o obrocie prawie 24 miliardów euro posługiwał się bezpłatnym adresem poczty elektronicznej gmail (w nagłówku umowy był wskazany adres: veolya.biuro@gmail.com) zamiast adresem w domenie veolia.com.

Podsumowanie faktur wystawionych przez Veolya sp. z o. o. z siedzibą w Zabrze w okresie od listopada 2020 do listopada 2021 na zagospodarowanie odpadów o kodach 170904 i 200301:

¹⁰ międzynarodowa grupa działająca w sektorach wodno-ściekowym, energetycznym, gospodarki odpadami, a dawniej także transportu. W 2014 r. jej obrót wyniósł 23,8 mld € i zatrudniała 179 tys. pracowników na 5 kontynentach. Holding jest notowany na giełdzie w Paryżu.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

	Data faktury od najstarszej (okres 11.2020 do 11.2021)	Ilość w Mg	Cena jedn. za 1 Mg/zł netto	wartość brutto (końcowa z faktury)	Kod odpadu
1	6 listopada 2020	125,76	400	54 328,32	17 09 04
2	11 grudnia 2020	370,62	400	160 107,84	17 09 04
3	31 grudnia 2020	844,29	520	474 153,26	20 03 01
4	31 grudnia 2020	318,02	400	137 384,64	17 09 04
5	12 marca 2021	217,8	380	89 385,12	17 09 04
6	30 kwietnia 2021	505,4	380	207 416,16	17 09 04
7	5 maja 2021	487	380	199 864,80	17 09 04
8	14 maja 2021	293,64	380	120 509,86	17 09 04
9	29 października 2021	39,76	380	16 317,50	17 09 04
Razem		2358		1 459 467,50	

Wartość netto tych 9 faktur wynosi 1 351 358,80 złotych.

Jak już była o tym mowa powyżej zgodnie z art. 434 ust. 1 pzp co do zasady umowę zawiera się na czas oznaczony.

W zakresie konsekwencji zawarcia umowy z Veolya sp. z o. o. z siedzibą w Zabrze na czas nieoznaczony pozostają aktualne uwagi w poprzednim punkcie (powyżej) dot. umów z Henrykiem Lisem.

c. Dobra Energia sp. z o. o.

Umowa nr 3/04/2021 z dnia 14 kwietnia 2021 r. w zakresie gospodarowania odpadami (zawarta na czas nieokreślony) na świadczenie usług odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów o kodzie **20 02 01** za cenę jednostkową **280,00 zł/Mg netto w ilości do 5 000 Mg** (do 31.12.2021 r.), zgodnie z **załącznikiem nr 1**.

Zgodnie z **załącznikiem nr 2 (13/04/2021)** o kodzie 20 02 01 za cenę jednostkową 400,00 zł/Mg netto w ilości do **5 000 Mg**.

- **20 02 01** za cenę jednostkową 280,00 zł/Mg netto w ilości do 5 000 Mg (do 31.12.2021 r.),
- Zgodnie z załącznikiem nr 2 (13/04/2021) o kodzie 20 02 01 za cenę jednostkową 400,00 zł/Mg netto w ilości do 5 000 Mg.

Podsumowanie faktur wystawionych przez Dobra Energia sp. z o. o. z siedzibą w Zabrze w okresie od listopada 2020 do listopada 2021 na zagospodarowanie odpadów o kodzie 200201:

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

	Data faktury od najstarszej (okres 11.2020 do 11.2021)	Ilość w Mg	Cena jedn. za 1 Mg/zł netto	wartość brutto (końcowa z faktury)	Kod odpadu (jeśli zawsze taki sam wpisać tylko raz)
1	30 listopada 2020	1347,99	300	436 748,76	20 02 01
2	31 grudnia 2020	1795,42	300	581 716,08	
3	30 kwietnia 2021	778,56	280	235 436,54	
4	30 kwietnia 2021	kpl (komplet?)	?	81 695,41	x
5	31 maja 2021	kpl (komplet?)	?	247 335,55	x
6	31 maja 2021	195,78	280	59 203,87	
7	30 czerwca 2021	53,07	280	158 176,37	
8	30 czerwca 2021	376,08	295	119 819,09	x
9	31 lipca 2021	258,14	295	82 243,40	x
10	31 lipca 2021	1033,92	280	312 657,41	
11	31 sierpnia 2021	2 075,78	280	627 715,87	
12	31 sierpnia 2021	297,24	295	94 700,66	x
13	30 września 2021	375,54	295	119 647,04	x
14	30 września 2021	2 342,90	280	708 492,96	
15	29 października 2021	1643,49	280	49699,38	
16	30 października 2021	255,28	295	81332,21	x
17	30 listopada 2021	291,56	295	92891,02	x
Razem		13120,75		4 089 511,62	

Wartość netto tych 17 faktur wynosi 4 200 744,10 złotych.

Jak już była o tym mowa powyżej zgodnie z art. 434 ust. 1 pzp co do zasady umowę zawiera się na czas oznaczony.

W zakresie konsekwencji zawarcia umowy z Dobra Energia sp. z o. o. na czas nieoznaczony pozostają aktualne uwagi w punkcie a (powyżej) dot. umów z Henrykiem Lisem.

d. Eko Bolesław sp. z o. o.

Umowa nr 1/04/2021 z dnia 29 kwietnia 2021 r. w zakresie gospodarowania odpadami (zawarta na czas nieokreślony) na świadczenie usług odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów o kodzie 20 03 07 za cenę jednostkową **185,00 zł/Mg netto** w ilości do 7 000 Mg (do 31.12.2021 r.), zgodnie z załącznikiem nr 1.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Zgodnie z załącznikiem nr 2 (18/12/2021) z 16 grudnia 2021 r. o kodzie 20 03 07 za cenę jednostkową **490,00 zł/Mg netto** w ilości do 1 500 Mg do 31.12.2021 r.

- **20 03 07** za cenę jednostkową **185,00 zł/Mg netto** w ilości do 7 000 Mg (do 31.12.2021 r.), zgodnie z załącznikiem nr 1. Zgodnie z załącznikiem nr 2 (18/12/2021) z 16 grudnia 2021 r. o kodzie 20 03 07 za cenę jednostkową 490,00 zł/Mg netto w ilości do 1 500 Mg do 31.12.2021 r.

	Data faktury od najstarszej (okres 11.2020 do 11.2021)	Ilość w Mg	Cena jedn. za 1 Mg/zł netto	wartość brutto (końcowa z faktury)	Kod odpadu
1	14 grudnia 2020 (korygująca)	662,3	130	92 986,92	20 03 07
2	31 maja 2021	488,24	185	97550,35	20 03 07
3	30 czerwca 2021	1026,04	185	205002,79	20 03 07
4	30 lipca 2021	1672,8	185	334225,44	20 03 07
5	31 sierpnia 2021	1356,58	185	271044,68	20 03 07
6	30 września 2021	1374,88	185	274701,02	20 03 07
7	29 października 2021	1188,68	185	237498,26	20 03 07
8	30 listopada 2021	123,16	185	24607,37	20 03 07
Razem		7892,68		1 537 616,83	

Wartość netto tych 10 faktur wynosi 1 506 976,50 złotych netto.

Jak już była o tym mowa powyżej zgodnie z art. 434 ust. 1 pzp co do zasady umowę zawiera się na czas oznaczony.

W zakresie konsekwencji zawarcia umowy z Eko Bolesław sp. z o. o. na czas nieoznaczony pozostają aktualne uwagi w punkcie a (powyżej) dot. umów z Henrykiem Lisem.

e. Suma wynagrodzeń wynikających z umów za okres 11.2020-11.2021:

W okresie do 31 grudnia 2020 r. obowiązywała ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 z późn. zm.), zwana dalej w treści niniejszego audytu „stare pzp”.

Od 1 stycznia 2021 r. obowiązuje ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1710 z późn. zm.), zwana dalej w treści niniejszego audytu „pzp”.

Jak wynika z zestawienia zbiorczego wywiezionych odpadów, przygotowanego przez ZGK w Zawierciu na podstawie danych z BDO, ZGK w Zawierciu zapłaciła za wywóz odpadów o kodach: 170101, 170107, 170504, 170904, 191212, 200201, 200301, 200307 w poszczególnych latach kalendarzowych:

- **17 411 961,70 złotych** w 2020 roku oraz

- **21 397 942,10 złotych** w 2021 roku.

ZGK w Zawierciu w oparciu o faktury udostępnione autorom audytu zapłacił w okresie od listopada 2020 do listopada 2021 roku **12 913 322,19** złotych brutto tylko czterem firmom zgodnie z poniższym zestawieniem:

	Ilość w Mg	Średnia cena jedn. za 1 Mg/zł netto	Wartość brutto (końcowa z faktur)	Kod odpadu
Veolia sp. z o. o.	2 358	402,22	1 459 467,50	17 09 04 i 20 03 01 (35 % tego kodu wg masy)
EKO-Bolesław sp. z o. o.	7 892,68	178,13	1 537 616,83	20 03 07
Dobra Energia sp. z o. o.	13 122,75	288,66	4 089 511,62	20 02 01
Translis Henryk Lis	10 256,61	514,69	5 826 726,24	19 12 12
Razem	33 630,04	345,925	12 913 322,19	

Zarówno w starym jak i w nowym pzp obowiązywał zakaz dzielenia zamówień w celu uniknięcia stosowania ustawy. Zgodnie bowiem z art. 5b pkt 2 starego pzp „Zamawiający nie może w celu uniknięcia stosowania przepisów ustawy dzielić zamówienia na odrębne zamówienia, w celu uniknięcia łącznego szacowania ich wartości.” Z kolei zgodnie z art. 29 ust. 2 pzp „Zamawiający nie może dzielić zamówienia na odrębne zamówienia, jeżeli prowadzi to do niestosowania przepisów ustawy, chyba że jest to uzasadnione obiektywnymi przyczynami.”

Usługi wywozu odpadów są usługami powtarzającymi się okresowo.

Zgodnie z art. 34 ust. 1 pkt 1 starego pzp „podstawą ustalenia wartości zamówienia na usługi powtarzające się okresowo lub podlegające wznowieniu w określonym czasie jest łączna wartość zamówień tego samego rodzaju udzielonych w terminie poprzednich 12 miesięcy lub w poprzednim roku budżetowym, z uwzględnieniem zmian ilościowych zamawianych usług.” Także zgodnie z art. 35 ust. 1 pzp „podstawą ustalenia wartości zamówienia na usługi lub dostawy powtarzające się lub podlegające wznowieniu w określonym czasie jest:

- 1) rzeczywista łączna wartość kolejnych zamówień tego samego rodzaju, udzielonych w ciągu poprzednich 12 miesięcy lub w poprzednim roku budżetowym lub roku obrotowym, z uwzględnieniem zmian ilości lub wartości zamawianych usług lub dostaw, które mogły wystąpić w ciągu 12 miesięcy następujących od udzielenia pierwszego zamówienia, albo
- 2) łączna wartość zamówień, których zamawiający zamierza udzielić w terminie 12 miesięcy następujących po pierwszej usłudze lub dostawie.”

Roczna wartość zamówień na usługi wywozu w/w odpadów ustalona wskazanymi powyżej metodami przekraczała 30 000 euro (art. 4 pkt 8 starego pzp) i przekraczała 130 000 złotych (art. 2

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

ust. 1 pkt 1 pzp) a więc ZGK w Zawierciu miał obowiązek stosować przepisy obowiązującej ustawy pzp.

W oparciu o Biuletyn Informacji Publicznej ZGK w Zawierciu¹¹ nie było możliwe ustalenie jakie przetargi były w 2018 roku ponieważ dane są dostępne począwszy od 2019 roku.

W 2019 roku ZGK w Zawierciu zorganizowało 2 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 12 12: 2 lipca 2019 roku (unieważnione z powodu braku ofert) oraz 16 października 2019 r. (unieważnione ponieważ „cena złożonych ofert przewyższała kwotę jaką Zamawiający mógł przeznaczyć¹²).

W 2020 roku ZGK w Zawierciu zorganizowała tylko jedno postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 12 12: 27 stycznia 2020 roku, które zostało unieważnione z powodu braku ofert.

W 2021 roku ZGK w Zawierciu zorganizowała tylko jedno postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 12 12: 27 grudnia 2021 roku. Najkorzystniejszą ofertę złożył ARW Baltic sp. z o.o. z siedzibą w Sosnowcu. W Biuletynie Informacji Publicznej nie zamieszczono informacji o rozstrzygnięciu tego postępowania.

Należy zauważyć, że w okresie od 2019 do 2021 roku ZGK w Zawierciu nie przeprowadziła żadnego postępowania na odbiór i zagospodarowanie odpadów o innych kodach niż 19 12 12.

W szczególności w okresie od 2019 do 2021 roku ZGK w Zawierciu nie przeprowadziła żadnego postępowania na odbiór i zagospodarowanie odpadów:

- kodzie 17 09 04 i 20 03 01 – pomimo, że za odbiór odpadów o tych kodach zapłaciła 1 351 358,80 złotych netto spółce Veolya sp. z o. o. z siedzibą w Zabrze,
- kodzie 20 02 01 - pomimo, że za odbiór odpadów o tym kodzie zapłaciła 4 200 744,10 złotych netto spółce Dobra Energia sp. z o. o.,
- kodzie 20 03 07 - pomimo, że za odbiór odpadów o tym kodzie zapłaciła 1 506 976,50 złotych netto spółce Eko-Bolesław sp. z o. o.

Wartość każdej z wyżej wymienionych umów przekraczała próg 130 000 złotych więc ZGK w Zawierciu miał obowiązek przeprowadzić postępowania o udzielenie zamówień publicznych na odbiór i zagospodarowanie odpadów o kodach: 17 09 04, 20 02 01, 20 03 01 i 20 03 07.

Pomimo takiego obowiązku ZGK w Zawierciu zawarł umowy z trzema kontrahentami bez przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówień publicznych.

¹¹ [Ogłoszenia o przetargach | BIP - ZGK Spółka z o.o. \(4bip.pl\)](#)

¹² https://www.zgkzawiercie.4bip.pl/upload/plik,20191216132521,zawiadomienie_o_uniewaznieniu_postepowania.pdf

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Zgodnie z art. 457 ust. 1 pkt 1 pzp umowa podlega unieważnieniu, jeżeli zamawiający udzielił zamówienia z naruszeniem ustawy. Zgodnie z art. 459 ust. 1 pkt 2 pzp Prezes Urzędu Zamówień Publicznych może wystąpić do sądu o unieważnienie takiej umowy.

Zgodnie z art. 619 ust. 1 pkt 1c pzp Zamawiający, który udziela zamówienia bez zastosowania ustawy podlega karze pieniężnej. Zgodnie z art. 620 ust. 2 pkt 2 pzp kara pieniężna wynosi 30 000 złotych jeżeli wartość zamówienia przekracza progi unijne,¹³ ale jest mniejsza niż wyrażona w złotych równowartość kwoty 10 000 000 euro dla usług. Karę pieniężną nakłada Prezes Urzędu Zamówień Publicznych w drodze decyzji administracyjnej.

Ponadto zgodnie z art. 17 ust. 1b pkt 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest udzielenie zamówienia publicznego wykonawcy, który nie został wybrany w trybie lub procedurze, określonych w przepisach o zamówieniach publicznych.

Zgodnie z art. 31 ust. 1 pkt 3 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych za naruszenie dyscypliny finansów publicznych może być wymierzona kara pieniężna w wysokości od 0,25 do trzykrotności miesięcznego wynagrodzenia osoby odpowiedzialnej za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Kara może być nałożona na ówczesnego Prezesa Zarządu Krzysztofa Tomczaka przez Komisję Orzekającą przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej.

Obowiązek zawiadomienia o ujawnionych okolicznościach wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych spoczywa na aktualnym Prezesie Zarządu ZGK w Zawierciu Jarosławie Mazurze, który będąc Prezesem Zarządu Spółki obecnie jest kierownikiem jednostki sektora finansów publicznych (zob. art. 93 ust. 1 pkt 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych).

Zgodnie z art. 30 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych ukaranie osoby odpowiedzialnej za naruszenie dyscypliny finansów publicznych nie ogranicza praw Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicznych do dochodzenia odszkodowania za poniesioną szkodę.

5. Analiza umów najmu sprzętu zawartych z Henrykiem Lisem

ZGK w Zawierciu zawarł z Henrykiem Lisem następujące umowy najmu:

- umowa Najmu nr 3/03/2020 z dnia 13 marca 2020 r. (zawarta do max 30.06.2020 r.) specjalistycznego urządzenia typu mobilny przesiewacz odpadów Doppstadt (model SM 720, rok produkcji 2019) na rzecz ZGK sp. z o. o.

¹³ Do 31 grudnia 2021 r. próg unijny dla usług w sektorze samorządowym wynosił 214.000 euro – 913.630 złotych.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

- umowa Najmu nr 2/05/2020 z dnia 25 maja 2020 r. (zawarta do max 30.07.2020 r.) specjalistycznego urządzenia typu mobilna prasa śrubowa Doppstadt (model BioPress DBP 205, rok produkcji 2019) na rzecz ZGK sp. z o. o.
- umowa najmu nr 3/09/2020 z dnia 24 września 2020 r. (zawarta do 31.10.2020 r.) specjalistycznego urządzenia typu mobilna przetrucarka Doppstadt (model DU 265, rok produkcji 2018) na rzecz ZGK sp. z o. o.

Co prawda we wszystkich umowach najmu zawarto zastrzeżenie, że czynsz nie może przekroczyć 128 000 złotych – tym niemniej takie zastrzeżenie nie powoduje, że można takie umowy zawierać nie stosując przepisów prawa zamówień publicznych bowiem najem specjalistycznych urządzeń stanowi „zamówienie tego samego rodzaju” w rozumieniu art. 35 pzp i z tego powodu podstawą ustalenia wartości zamówienia powinna być łączna wartość kolejnych zamówień tego samego rodzaju, których zamawiający zamierza udzielić w terminie 12 miesięcy.

Podsumowując, ZGK w Zawierciu w analizowanym okresie nie przestrzegał przepisów prawa zamówień publicznych.

Konsekwencją łamania prawa może być unieważnienie zawartych umów, nałożenie kar pieniężnych na Spółkę oraz na ówczesnego Prezesa Krzysztofa Tomczaka.

V. Analiza funkcjonowania składowiska w zakresie przestrzegania przepisów prawa ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz pozwolenia zintegrowanego

ZGK w Zawierciu prowadząc składowisko odpadów był zobowiązany do przestrzegania:

- przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.),¹⁴
- przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tj. Dz. U. 2022 poz. 699, zwana dalej u. o.),¹⁵
- Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 16 lipca 2015 r. w sprawie dopuszczania odpadów do składowania na składowiskach (Dz. U. poz. 1277),¹⁶
- pozwolenia zintegrowanego – decyzji a. Marszałka Województwa Śląskiego nr 2893/OS/2014 z dnia 31 grudnia 2014 r. znak OS.PZ.7222.00069.2014,
- Instrukcji eksploatacji składowiska odpadów (decyzja Marszałka Województwa Śląskiego nr 2419/OS/2017 z 18.07.2017 r.)

¹⁴ <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2022/2556/D2022000255601.pdf>,

¹⁵ <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2022/699/D2022000069901.pdf>

¹⁶ <https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2015/1277/D2015000127701.pdf>,

Przestrzeżenie w/w norm i obowiązków zostanie przeanalizowane poniżej.

1. Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt. 25 u. o. przez **składowisko odpadów** rozumie się obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów.

Zgodnie z art. 104 ust. 1 i 2 u. o. zakazuje się magazynowania odpadów na składowisku odpadów. Zakazuje się zbierania lub przetwarzania odpadów na składowisku odpadów w inny sposób niż składowanie odpadów, z wyjątkiem przypadków określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 124 ust. 6.

Zgodnie z art. 107 u. o.

1. Na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, mogą być składowane:

- 1) odpady komunalne;
- 2) odpady inne niż niebezpieczne i obojętne;
- 3) stałe odpady niebezpieczne lub odpady powstałe w wyniku przekształcenia odpadów niebezpiecznych, spełniające kryteria dopuszczenia do składowania na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne określone w przepisach wydanych na podstawie art. 118.

2. Odpady, o których mowa w ust. 1 pkt 3, nie mogą być składowane na wydzielonych częściach składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przeznaczonych do składowania odpadów innych niż niebezpieczne, które ulegają biodegradacji.

Zgodnie z art. 129 ust. 4 u. o. Instrukcja prowadzenia składowiska odpadów obejmuje fazę eksploatacyjną oraz fazę poeksploatacyjną i zawiera wszystkie niezbędne informacje dotyczące funkcjonowania składowiska odpadów.

Zgodnie z art. 135 ust. 1 u. o. Zarządzający składowiskiem odpadów ponosi odpowiedzialność za całokształt działalności składowiska odpadów i jest obowiązany do realizacji wszystkich obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów i decyzji, o których mowa w art. 128.

Zgodnie z art. 201 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. 2022 poz. 2556, dalej p.o.ś.)¹⁷ pozwolenia zintegrowanego wymaga prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości, z wyłączeniem instalacji lub ich części stosowanych wyłącznie do badania, rozwoju lub testowania nowych produktów lub procesów technologicznych.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Jak wskazuje się w doktrynie unieszkodliwianie odpadów to najmniej pożądany sposób ich zagospodarowania.¹⁸ Warto podkreślić, że cena za przyjęcie odpadów do deponowania na składowisku odpadów musi uwzględniać w szczególności koszty budowy, prowadzenia, w tym zamknięcia i rekultywacji oraz nadzoru, w tym monitoringu składowiska odpadów. Ważną rolę odgrywa fundusz rekultywacyjny, zwłaszcza w analizowanym przypadku składowiska przepełnionego.

W przypadkach naruszenia pozwolenia zintegrowanego¹⁹ zgodnie z art. 194 i 195 p.o.ś. pozwolenie może być nawet cofnięte lub ograniczone bez odszkodowania.

2. Odpady na składowisku odpadów jako część składowa nieruchomości.

a) Czy odpad stanowi część składową nieruchomości?

W myśl z art. 47 § 2 kodeksu cywilnego za **część składową** uznaje się „wszystko, co nie może być od niej odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu odłączonego”.

Zgodnie z art. 47 § 3 k.c. „przedmioty połączone z rzeczą tylko dla przemijającego użytku nie stanowią jej części składowych.”

Z kolei zgodnie z art. 48 k.c. „do części składowych gruntu należą w szczególności budynki i inne urządzenia trwale z gruntem związane, jak również drzewa i inne rośliny od chwili zasadzenia lub zasiania”. Wyjątki od zasady wyrażonej w art. 48 k.c. muszą wynikać z przepisu ustawy.

Przedmiot uzyskuje atrybut części składowej innej rzeczy, jeżeli zostanie on połączony z tą rzeczą w taki sposób, że będzie pomiędzy nimi istniała:

1. **więź fizykalno-przestrzenna** (doktryna i orzecznictwo: nawet luźna),
2. **więź funkcjonalna (gospodarcza)**, przejawiająca się w tym, że część składowa jest potrzebna do pełnienia funkcji gospodarczej rzeczy,
3. połączenie to musi mieć charakter **trwały** i musi być na tyle **silne**, że odłączenie części składowej nie może nastąpić **bez uszkodzenia** całości lub przedmiotu odłączonego (dotyczy więzi fizykalno-przestrzennej) bądź **bez istotnej zmiany** całości lub przedmiotu odłączonego (dotyczy więzi funkcjonalnej).

Co do zasady **odpad nie stanowi części składowej nieruchomości**, gdyż co prawda pomiędzy odpadem a gruntem istnieje więź fizyczna (zazwyczaj jest ona luźna, np. leży na gruncie itp.), ale brak pomiędzy nimi więzi funkcjonalnej (odpad nie jest potrzebny do pełnienia funkcji gospodarczej

¹⁸ Przegląd Komunalny – 2016-9 Tomasz Kaczmarek.

¹⁹ <https://sozosfera.pl/prawo/sankcyjne-cofniecie- pozwolenia-wydanego-na-podstawie-prawa-ochrony-srodowiska-ocena-prawidlowosci/>

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

nieruchomości), a odłączenie odpadu od gruntu nie spowoduje (co do zasady) uszkodzenia lub istotnej zmiany całości lub samego odpadu.²⁰

Jeżeli jednak odpad ma właściwości fizyczne i chemiczne umożliwiające trwałe połączenie z gruntem i do takiego połączenia dojdzie, a w dodatku nie ma sposobu, by go od nieruchomości w prosty sposób odłączyć (tak by nie uszkodzić lub zmienić całości) – wówczas należałoby uznać go za część składową nieruchomości. Fakt, iż własność gruntu nie zawsze rozciąga się na własność odpadów (a zatem że nie zawsze stanowią one jego część składową – por. art. 47 § 1 i art. 191 k.c.) wynika również z art. 3 ust. 2 pkt 13 ustawy o odpadach dotyczącym posiadacza odpadów.

Należy zatem rozstrzygać problem biorąc pod uwagę specyfikę składowiska odpadów. Powyższe rozważania prowadzi więc do wniosku, że **odpady znajdujące się na terenie ZGK sp. z o.o. stanowią część składową tej nieruchomości**, ponieważ te odpady nie mogą być odłączone od tej nieruchomości (ich odłączenie, czyli zabranie odpadów z powrotem, jest nadmiernie utrudnione niewątpliwie spowodowałoby istotną zmianę całej nieruchomości. Wynika to m. in. Z faktu, iż nie są to już odpady w czystej formie, ale przygotowane do składowania, przesypane innymi warstwami) i spowodowuje istotną zmianę całej nieruchomości.

Rozstrzygnięcie powyższego zagadnienia ma znaczenie w związku z sposobem naprawienia szkody, omówionej poniżej.

b) Kto jest posiadaczem odpadów?

Zgodnie z art. 336 kodeksu cywilnego **posiadaczem** rzeczy jest zarówno ten, kto nią faktycznie włada jak właściciel (posiadacz samoistny), jak i ten, kto nią faktycznie włada jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny).

Posiadanie jest więc stanem faktycznym. Nie można więc przesądzać w treści umowy kto jest posiadaczem.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt. 19 u. o. za **posiadacza odpadów** rozumie się „*wytwórcę odpadów lub osobę fizyczną, osobę prawną oraz jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej będące w posiadaniu odpadów; domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości.*”

O posiadaniu przez podmiot odpadów decyduje faktyczne, realne dysponowanie odpadami. Jednak domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących

²⁰ Jeżeli jednak odpad ma właściwości fizyczne i chemiczne umożliwiające trwałe połączenie z gruntem i do takiego połączenia dojdzie, a w dodatku nie ma sposobu, by go od nieruchomości w prosty sposób odłączyć (tak by nie uszkodzić lub zmienić całości) – wówczas należałoby uznać go za część składową nieruchomości. Fakt, iż własność gruntu nie zawsze rozciąga się na własność odpadów (a zatem że nie zawsze stanowią one jego część składową – por. art. 47 § 1 i art. 191 k.c.) wynika również z art. 3 ust. 2 pkt 13 ustawy o odpadach dotyczącym posiadacza odpadów.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

się na nieruchomości – dopuszcza się tutaj dowód przeciwny – że władający powierzchnią ziemi nie jest posiadaczem (właścicielem) odpadów.

Zasadą generalną jest, że wytwórca odpadów jest obowiązany do gospodarowania wytworzonymi przez siebie odpadami (w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 32 u. o.). Gospodarowanie odpadami zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 2 obejmuje: zbieranie, transport, przetwarzanie, nadzór nad tymi działaniami, późniejsze postępowanie z miejscami unieszkodliwiania.

Posiadacz faktyczny odpadów to ten podmiot, który rzeczywiście je posiada. Domniemanie zgodnie z którym za posiadacza uważa się władającego powierzchnią ziemi, działa dopiero w drugiej kolejności, jeżeli nie uda się ustalić rzeczywistego posiadacza.²¹

Zatem ZGK sp. z o. o. jest posiadaczem odpadów jako m.in. ich wytwórca i podmiot, na którego nieruchomości się znajdują. Na niekorzyść ZGK sp. z o. o. jako władającego terenem przejętych nieruchomości przemawia domniemanie z art. 3 ust. 1 pkt 19 ustawy o odpadach („domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości”).

3. Kontrole ZGK przeprowadzone przez Marszałka Województwa Śląskiego

Marszałek Województwa Śląskiego przeprowadził kontrolę od 1.01.2019 r. do 31.12.2019 r. Sporządzono protokół kontroli nr 1/PS/2019. Przedmiotem kontroli była gospodarka odpadami w zakresie odbierania i transportu odpadów komunalnych oraz ich przetwarzania lub unieszkodliwiania.

W 2019 r. do części mechanicznej instalacji MBP skierowano 45 578,58 Mg odpadów, z czego największą ilość wynoszącą 40 938,08 Mg stanowiły niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne 20 03 01. Pozostałą masę stanowiły odpady z podgrup 15 01 i 20 01.²² Stwierdzono rozbieżności pomiędzy danymi wynikającymi ze sprawozdań 12 gmin, a KEO prowadzonymi przez kontrolowany podmiot. Rozbieżności zostały wyjaśnione.

W ramach kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Marszałek Województwa Śląskiego przeprowadził kontrolę od 23.12.2020 r. do 26.02.2021 r., ponadto skierował do ZGK wystąpienie pokontrolne z dnia 17 marca 2021 r. znak: OS-PS.1710.2.2020. Przedmiotem kontroli była gospodarka odpadami w zakresie odbierania i transportu odpadów komunalnych oraz ich przetwarzania lub unieszkodliwiania.

²¹ domniemanie takie „jest wiążące dla organu prowadzącego postępowanie w sprawie usunięcia odpadów dopiero wtedy, gdy nie da się ustalić [rzeczywistego – przyp. aut.] posiadacza odpadów. (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 16 kwietnia 2015 r. sygn. II SA/GI 1337/14 <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/083014CD71>)

²² Str.3 dane w zakresie gospodarki odpadami

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Marszałek Województwa Śląskiego poinformował o obowiązku wystąpienia do 12 gmin, celem ustalenia i wyeliminowania ewentualnych różnic pomiędzy danymi dotyczącymi niesegregowanych odpadów komunalnych dotyczących danych z 2019 r. Odpady o kodzie 20 03 01.

4. Kontrole ZGK sp. z o. o. przeprowadzone przez WIOŚ i wydane decyzje administracyjne

a. Protokół kontroli Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska nr CZE 14/2021 z dnia 10 marca 2021 r.

Na składowisku można składować max do 50 000 Mg odpadów rocznie. Całkowita masa odpadów dopuszczonych do składowania w kwaterze wynosi 41 370 Mg. Stabilizat dopuszczony do składowania na składowisku w ilości do 18 500 Mg/rok, odpady z kompostowania odpadów zielonych do 2 800 Mg/rok.

W 2019 r. na składowisku zostały złożone odpady o kodach 19 12 12, 17 06 04, 17 09 04, 19 08 02, 19 05 99, 17 03 80, 20 03 03, 20 03 06.

Masa odpadów unieszkodliwionych na składowisku w 2019 r. to 19 681,844 Mg z czego ponad 62% to odpady o kodzie 19 05 99.²³

W 2020 r. na składowisku zostały złożone odpady o kodach 19 12 12, 17 06 04 19 08 02, 19 05 99, 17 03 80, 20 03 03, 20 03 06.

Masa odpadów unieszkodliwionych na składowisku w 2020 r. to 30 109,45 Mg z czego odpady o kodzie 19 05 99 i 19 12 12 mają powyżej 45 %.udział.

Podczas kontroli stwierdzono, że wbrew art. 115 ust. 1 ustawy o odpadach nie były pobierane i przechowywane próbki odpadów dostarczonych do składowania na składowisku odpadów,.

Wykryto nieprawidłowości w zakresie magazynowania odpadów.²⁴

W celu poprawienia stateczności skarpy składowiska przemieszczono ok. 10 000 Mg ze skarpy składowiska (części północno-zachodniej kwatery tego składowiska).

Dopuszczalna w decyzjach rzędna składowania odpadów na składowisku wynosi maksymalnie do 360 m. n.p.m.

W dniu 5.03.2021 r. wykonano pomiary aktualnych rzędnych składowania odpadów na składowisku.²⁵ Z pomiarów wynika, że górna krawędź składowiska w najwyższym punkcie sięga do rzędnej 358,2 m npm (w innych miejscach 357,4 m n.p.m. 356,3 m n.p.m. oraz mniej).

²³ Str. 14/30 ostatni akapit.

²⁴ str. 18/30

²⁵ str. 20/30

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Instrukcja eksploatacji składowiska przewiduje iż boki i czoło skarpy nie powinny mieć kąta nachylenia większego niż 30 stopni. Z oględzin wynika, że odsłonięte czoło skarpy jest pionowe kąt nachylenia ok. 90 stopni. Stwierdzono brak zabezpieczenia oraz wzmocnienia odkrytego złoża.

Naruszenia stwierdzone w protokole WIOŚ:

II. Naruszenia:

Lp.	Rodzaj nieprawidłowości	Dowód (dokumentacja audiowizualna, protokół oględzin, wyniki pomiarów, dokumenty zakładu, opinia eksperta itp.)	Punkt pozwolenia lub akt prawny (art., par, ust., pkt) lub inny dokument (zgłoszenie, informacje, itp.)
1	Niedopełnianie przez zarządzającego składowiskiem odpadów, ciężących na nim obowiązków w zakresie pobierania i przechowywania próbek odpadów dostarczonych do składowania na składowisko odpadów zgodnie z art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach	Ustalenia kontroli	art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach
2	Niedopełnianie, przez zarządzającego składowiskiem odpadów ciężących na nim obowiązków w zakresie utrzymywania i prowadzenia składowiska odpadów w sposób zapewniający bezpieczeństwo i higienę pracy a także wymagań ochrony środowiska wynikających z instrukcji prowadzenia składowiska odpadów i decyzji zatwierdzającej tę instrukcję- art. 135 ust. 2 - przemieszczenie odpadów składowanych przez lata jego eksploatacji w inne miejsce na terenie tego składowiska (w obrębie tej samej kwatery), w ilości ok. 10 000 Mg. Ponadto instrukcja eksploatacji składowiska przewiduje, iż boki i czoło skarpy nie powinny mieć kąta nachylenia większego niż 30°- trakcie oględzin stwierdzono, że odsłonięte czoło skarpy jest pionowe co	Ustalenia kontroli Protokół oględzin	art. 135 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

strona 25 z 30

protokół kontroli nr CZE 14/2021

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

	wskazuje na kąt nachylenia 90°.		
3	Nie wykonanie pomiarów hałasu- w pełnym wymaganym zakresie zgodnie z warunkami określonymi w pozwoleniu zintegrowanym tj. w punkcie zlokalizowanym po północnej stronie zakładu- nie przestrzeganie warunków posiadanego pozwolenia zintegrowanego.	Ustalenia kontroli. Nie przedłożenie stosownego sprawozdania z badań	pkt V.5 posiadanego pozwolenia zintegrowanego (decyzji nr 2893/OS/2014 z dnia 31.12.2014r.- ze zmianami)
4	Nie dostosowanie magazynowania odpadów do wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 11 września 2020 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla magazynowania odpadów – brak odpowiedniego oznakowania miejsc magazynowania odpadów.	Ustalenia kontroli. Oględziny w terenie.	§ 5 ust 1-6 rozporządzenia Ministra Klimatu z dnia 11 września 2020 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla magazynowania odpadów
5	Zakład nie sporządził za 2020r. oraz nie przedłożył do Marszałka Woj. Śląskiego corocznej informacji pozwalającej na przeprowadzenie oceny zgodności z warunkami określonymi w pozwoleniu.	Ustalenia kontroli	Decyzja Marszałka Woj. Śląskiego nr 1182/OS/2017 z dnia 30.03.2017r. - pkt XX orzeczenia tej decyzji dopisuje do pozwolenia zintegrowanego z dnia 31.12.2014r., w części V tego pozwolenia- pkt 6, nakładający ten obowiązek.
6	Nieakredytowany pobór próbek ścieków przemysłowych	Ustalenia kontroli	art. 147a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U.z 2019r. poz. 1219 z późniejszymi zmianami)
7	Nieakredytowany pobór próbek ścieków przemysłowych	Ustalenia kontroli	art. 147a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U.z 2019r. poz. 1219 z późniejszymi zmianami)
8.	Brak oznaczania wskaźników zanieczyszczeń określonych w pkt. I decyzji z dnia 01.04.2019r. znak PO.RUZ.421.66.4.2019.JŁ z późn. zmianami w próbce średniodobowej	Ustalenia kontroli	§ 9 oraz § 10 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006r. (tj. Dz.U.z 2016r. poz. 1757)
9.	Oznaczenie wskaźników zanieczyszczeń – fenole lotne oraz wanad metodą nieakredytowaną	Ustalenia kontroli – sprawozdanie z badań nr 1740a-GBS/19 oraz nr 3144-GBS/19	§16 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006r. (tj. Dz.U.z 2016r. poz. 1757)
10.	Niewykonanie w roku kalendarzowym 2020 z wymaganą częstotliwością badań ścieków przemysłowych w zakresie wskaźników	Ustalenia kontroli	pkt.II.1 decyzji z dnia 01.04.2019r. znak PO.RUZ.421.66.4.2019.J

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

strona 26 z 30

protokół kontroli nr CZE.14/2021

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

b. Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wydał postanowienie z dnia 26 marca 2021 r. znak: DCIN.7060.23.2021.ZU.AR o stwierdzeniu spełnienia wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska dla ZGK sp. z o. o. w związku z ww. kontrolą i stwierdzonymi naruszeniami.

c. Zarządzenie Pokontrolne Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska nr 24/2021 z dnia 9.04.2021 r. znak: DCIN.7023.391.2020

Zarządzenie określa szczegółowe wymagania i działania, które spółka powinna podjąć w zw. z ww. naruszeniami.

d. Protokół kontroli Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska nr CZE 286/2021 z dnia 29 października 2021 r. w związku z wnioskami mieszkańców dotyczącymi uciążliwości zapachowych.

Stwierdzono przekroczenie objętości składowiska, przekroczenie wartości rzędnych, braki w otoczeniu składowiska odpadów.

Warstwa rekultywacyjna powinna wynosić ok. 2 m (1,70 m).

Naruszenia stwierdzone w protokole WIOŚ:

NAIUSZCIMA

p.	Rodzaj nieprawidłowości	Dowód (dokumentacja audiowizualna, protokół oględzin, wyniki pomiarów, dokumenty zakładu, opinia eksperta np.)	Punkt pozwolenia lub akt prawny (np., par, ust., pkt) lub inny dokument (zgłoszenie, informacje, np.)
	Eksplatacja instalacji z naruszeniem warunków zezwolenia na przetwarzanie odpadów, zawartego w pozwoleniu zintegrowanym, udzielonym decyzją Marszałka Województwa Śląskiego numer 2893/OS/2014 z dnia 31.12.2014r. (ze zmianami): - magazynowane przyzmy z odpadami biodegradowalnymi (po bioreaktorach), oraz przyzmy odpadów zielonych nieprzetworzonych w części wykraczają poza rów wyznaczający plac kompostowania (poza skanalizowany plac techniczny), co odzwierciedla dokumentacja fotograficzna, - w zachodniej części zakładu, na placu przyległym do składowiska Kobylarz I oznaczonym, jako 29 znajdują się odpady komunalne z selektywnej zbiórki umieszczone w workach; miejsce to nie jest przeznaczone do magazynowania tych odpadów, - na zachód od ww. przyzmy magazynowane są odpady wielkogabarytowe, które zgodnie z posiadanym zezwoleniem na przetwarzanie odpadów, zawartym w pozwoleniu zintegrowanym z dnia 31.12.2014r. (ze zmianami), winny być magazynowane na stanowisku demontażu odpadów wielkogabarytowych. - nie ograniczenia gromadzenia odpadów w ramach placu magazynowego do 24h, zgodnie z warunkami określonymi w pozwoleniu zintegrowanym w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego podmiot powinien zapewnić ograniczenie czasu gromadzenia odpadów w ramach placu magazynowego do 24h a odpady w czasie dłuższym niż 24h.	- Ustalenia kontroli - Protokół oględzin z dnia 07.10.2021 r. (dokumentacja fotograficzna) - Protokół oględzin z dnia 18.10.2021 r.	Decyzja Marszałka Województwa Śląskiego numer 2893/OS/2014 z dnia 31.12.2014r., z późniejszymi zmianami
	Prowadzenie gospodarki odpadami w sposób powodujący uciążliwości zapachowe.	- Ustalenia kontroli - rozpoznania w terenie prowadzone przez WIOŚ	art. 16 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2021r. poz. 779 ze zm.)
	Prowadzenie wizyjnego systemu kontroli miejsca magazynowania odpadów niezgodnie z przepisami art. 25 ust. 6a ustawy z dnia 14	- Ustalenia kontroli - Zrzuty ekranów	art. 25 ust. 6a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2021r.

Niniejszy protokół kontroli nie może być powielany bez pisemnej zgody kierownika komórki inspekcji, przez którą został sporządzony inaczej niż w całości.

strona 15 z 18

protokół kontroli nr CZE 286/2021

	grudnia 2012 r. o odpadach- brak dostępu do wizyjnego systemu kontroli miejsc magazynowania odpadów przeznaczonych do przetwarzania, pomimo wielokrotnej próby zalogowania do sytemu.		poz. 779 ze zm.)
4	Nieprzestrzeganie warunków posiadanej decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia składowiska odpadów, z dnia 18.07.2017r., wydanej przez Marszałka Woj. Śląskiego: - zmierzona aktualnie max. rzędna składowania wyniosła w 4 miejscach pomiarowych znajdujących się w północno-wschodniej części składowiska, 360,1 m. n.p.m., czyli ponad wartość dopuszczalną w decyzjach (uwzględniając konieczność wykonania warstwy rekultywacyjnej o miąższości 1,70 m, rzędną składowania jest przekroczona we wszystkich punktach na wierzchołach kwatery). - w trakcie oględzin prowadzonych w dniu 07.10.2021r. stwierdzono, że pojazd, który dostarczył transport odpadów o kodzie 20 02 01- tj. odpady ulegające biodegradacji o rejestracji KT 7839G/KT19732, podczas opuszczania terenu zakładu nie przejechał przez brodzik dezynfekcyjny, - składowisko odpadów nie jest otoczone we wszystkich możliwych miejscach w terenie, pasem zieleni złożonym z drzew i krzewów, o wymaganej szerokości min 10 m.	- Ustalenia kontroli - Obliczenie objętości składowiska Kobylarz 2 zawarte w piśmie z dnia 13.10.2021 r. - Dokumentacja fotograficzna	Decyzja nr 2419/OS/2017 z dnia 18.07.2017r., zatwierdzająca instrukcję prowadzenia składowiska odpadów, wydana przez Marszałka Woj. Śląskiego.
5	Niezgodne z prawdą informowanie organu Inspekcji Ochrony Środowiska o wykonaniu zarządzeń pokontrolnych: - piśmie z dnia 31.05.2021 r. Zakład poinformował odnośnie zalecenia z pkt 4 zarządzenia pokontrolnego, iż zostały dostosowane miejsca magazynowania odpadów do wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 11 września 2020 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla magazynowania odpadów (Dz.U. z 2020r., poz. 1742); w trakcie kontroli stwierdzono jednak, że nie wszystkie miejsca magazynowania odpadów są oznakowane.	- Ustalenia kontroli - Pismo Zakładu z dnia 31.05.2021 r.	Zarządzenie pokontrolne nr 24/2021 z 09.04.2021 r.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

e. Zarządzenie pokontrolne Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska nr 107/2021 r. z dnia 16 listopada 2021 r. znak: DCIN.7023.567.2021.ZU.AR.

Zarządzenie a. określa szczegółowe wymagania i działania, które spółka powinna podjąć w zw. z ww. naruszeniami.

f. Protokół oględzin Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska z dnia 1 lutego 2022 r.

Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wydał decyzję nr DKO/106/2022/MH z dnia 31 marca 2022 r. o wymierzeniu administracyjnej kary pieniężnej ZGK sp. z o. o. w wysokości 1000 zł za prowadzenie wizyjnego systemu kontroli miejsca magazynowania i składowania odpadów niezgodnie z art. 25 ust. 6a ustawy o odpadach.

Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wydał decyzję nr DKO/107/2022/MH z dnia 31 marca 2022 r. o wymierzeniu administracyjnej kary pieniężnej ZGK sp. z o. o. w wysokości 10 000 zł za gospodarowanie odpadami niezgodnie z zezwoleniem o którym mowa w art. 41 ustawy o odpadach.

5. Wypełnianie obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów

Z przepisów ustawy o odpadach wynikają następujące obowiązki zarządzającego składowiskiem odpadów:

Lp.	Podstawa prawna	Obowiązek	Spełnione/niespełnione	Uwagi/ustalenia kontroli WIOŚ
1.	Art. 25 ust. 6a, 6b-6f 6h i 6i	prowadzenie wizyjnego systemu kontroli miejsca magazynowania lub składowania odpadów i dostępność obrazu dla WIOŚ z wizyjnego systemu kontroli tego miejsca w czasie rzeczywistym przez system teleinformatyczny	Spełnione	WIOŚ stwierdził naruszenie prowadzenia wizyjnego systemu kontroli miejsca magazynowania odpadów niezgodnie z przepisami art. 25 ust. 6a u. o. brak dostępu do wizyjnego systemu kontroli, pomimo wielokrotnej próby zalogowania do systemu. Naruszenie usunięte.
2.	art. 25 ust. 6c	udostępnienie utrwalonego obrazu lub jego kopii na żądanie organu uprawnionego do kontroli działalności w zakresie gospodarki odpadami, sądu, prokuratury, Policji, Krajowej Administracji	Brak danych	Prowadzone jest postępowanie przygotowawcze w Prokuraturze Regionalnej w Katowicach sygn. akt. E-RSD-37/21, 2003-1 Ds.7-2022.

		Skarbowej, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub Centralnego Biura Antykorupcyjnego		
3.	Art. 25 ust. 6e	właściwe przechowywanie i zabezpieczenie zapisu obrazu wizyjnego systemu kontroli miejsca magazynowania lub składowania odpadów przed dostępem osób nieuprawnionych oraz jego utratą, w szczególności wskutek zniszczenia lub kradzieży	Brak danych	-
4.	Art. 48a ust. 1 oraz 125	ustanowienie zabezpieczenia roszczeń przez posiadacza odpadów	Spełnione	Pkt. 31 wykazu załączników do protokołu kontroli nr CZE 14/2021
5.	Art. 67 ust. 2 i 3a	ewidencja odpadów obejmuje dodatkowo dokumenty, o których mowa w dziale VIII w rozdziale 1: 1) podstawową charakterystykę odpadów; 2) wyniki testów zgodności Oraz dodatkowe dane w KPO ²⁶	Spełnione	Nieścisłości w ewidencji wykryte w wyniku kontroli Marszałka Województwa, protokół z kontroli nr 1/PS/2021 okres objęty kontrolą 2019 r.
6.	Art. 78 ust. 1 - 3 w zw. z art. 189 ust. 2	przechowuje dokumenty, na podstawie których są sporządzane sprawozdania przez 5 lat do czasu zamknięcia składowiska odpadów.	Spełnione	-
7.	Art. 110 ust. 5 art. 114 w zw. z art. 189 ust. 1	Podstawowa charakterystyka odpadów bez przeprowadzenia badań ²⁷ oraz przekazanie zarządzającemu składowiskiem podstawowej charakterystyki odpadów oraz testów zgodności, przed przekazaniem odpadów na składowisko odpadów, weryfikacja odpadów ²⁸	Spełnione	Pkt. 26 wykazu załączników do protokołu kontroli nr CZE 14/2021

²⁶ Karta przekazania odpadów zawiera dodatkowo informacje o:

- 1) dacie i godzinie rozpoczęcia transportu odpadów i ich dostarczenia do następnego posiadacza odpadów;
- 2) numerach rejestracyjnych środków transportu odpadów stanowiących pojazd albo zespół pojazdów, w rozumieniu art. 2 pkt 31 i 49 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym;
- 3) numerach pojemników oraz numerze certyfikatu wymaganych dla składowania odpadów rtęci metalicznej - w przypadku posiadacza odpadów przekazującego odpady rtęci metalicznej do czasowego składowania na składowisku odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej oraz w przypadku zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej przekazującego te odpady do dalszego unieszkodliwienia.

²⁷ Ust. 7 W przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 3, odpady mogą być dopuszczone do składowania na składowisku odpadów danego typu, jeżeli wytwórca lub posiadacz odpadów odpowiedzialny za ich zagospodarowanie przekaze uzasadnienie w tym zakresie zarządzającemu składowiskiem odpadów, odpowiednio je dokumentując.

²⁸ polega na:

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

8.	Art. 115 ust. 1 w zw. z art. 189 ust. 2	pobiera próbki odpadów dostarczonych do składowania na składowisku odpadów co najmniej raz w miesiącu i przechowuje je przez okres co najmniej miesiąca.	Spełnione od 2021 r.	Z protokołu kontroli nr CZE 14/2021. Przed kontrolą (2021 r.) nie były pobierane i przechowywane próbki odpadów dostarczonych do składowania na składowisku odpadów, do czego zobowiązuje art. 115 ust. 1 u. o
9.	Art. 116	przechowuje do czasu zamknięcia składowiska odpadów podstawową charakterystykę odpadów oraz wyniki testów zgodności	Spełnione	
10.	Art. 119 w zw. z art. 189 ust. 2	przed przyjęciem odpadów do składowania na składowisku odpadów, jest obowiązany także: 1) ustalić masę przyjmowanych odpadów; 2) sprawdzić zgodność przyjmowanych odpadów z danymi zawartymi w karcie przekazania odpadów lub dokumentach wymaganych przy międzynarodowym przemieszczaniu odpadów; 3) w przypadku odpadów rtęci metalicznej - sprawdzić pojemniki i certyfikat wymagane dla składowania tych odpadów.	Spełnione	
11.	Art. 120 w zw. z art. 189 ust. 2	Odmowa przyjęcia odpadów ²⁹	Brak danych	
12.		składowania odpadów na składowisku odpadów w sposób selektywny, mając na uwadze uniknięcie szkodliwych dla środowiska reakcji pomiędzy składnikami tych odpadów,	Spełnione	Z protokołu kontroli nr CZE 14/2021. Eksploatacja instalacji z naruszeniem warunków pozwolenia na przetwarzanie odpadów zawartego w

1) oględzinach przed i po rozładunku odpadów;

2) sprawdzeniu zgodności przyjmowanych odpadów z informacjami zawartymi w podstawowej charakterystyce odpadów.

²⁹ w przypadku stwierdzenia:

1) niezgodności przyjmowanych odpadów z informacjami zawartymi w podstawowej charakterystyce odpadów lub niedostarczenia testów zgodności, o ile są wymagane, niezwłocznie po ich przeprowadzeniu;

2) niezgodności przyjmowanych odpadów z danymi zawartymi w karcie przekazania odpadów lub dokumentami wymaganymi przy międzynarodowym przemieszczaniu odpadów;

3) niezgodności przyjmowanych odpadów z decyzją zatwierdzającą instrukcję prowadzenia składowiska odpadów, instrukcją prowadzenia składowiska odpadów, pozwoleniem zintegrowanym lub zezwoleniem na przetwarzanie odpadów.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

	Art. 121 w zw. z art. 189 ust. 2	możliwość dalszego ich wykorzystania oraz rekultywację i ponowne zagospodarowanie terenu składowiska odpadów.		pozwoleniu zintegrowanym, poprzez magazynowanie przyzmy z odpadami biodegradowalnymi oraz przyzmy odpadów zielonych nieprzetworzonych w części wykraczającą poza rów wyznaczający plac kompostowania (poza skanalizowany plac techniczny), w zachodniej części zakładu na placu przyległym do składowiska Kobylarz I oznaczonym jako 29 znajdują się odpady komunalne z selektywnej zbiórki umieszczone w workach w miejscu nieprzeznaczonym do magazynowania odpadów.
13.	Art. 124 w zw. z art. 189 ust. 2	posiada tytuł prawny do całej nieruchomości, na której znajduje się składowisko odpadów, wraz ze wszystkimi instalacjami i urządzeniami związanymi z prowadzeniem tego składowiska, w okresie obejmującym fazę eksploatacyjną i poeksploatacyjną oraz zapewnia monitoring składowiska odpadów w fazie przedeksploatacyjnej, eksploatacyjnej i poeksploatacyjnej.	Spełnione	Postanowienie WIOŚ z 26 marca 2021 r. sygn. akt DCIN.7060.23.2021.ZU.AR
14.	Art. 128	może rozpocząć działalność polegającą na prowadzeniu składowiska odpadów po uzyskaniu kolejno: 1) pozwolenia zintegrowanego albo zezwolenia na przetwarzanie odpadów; 2) pozwolenia na użytkowanie składowiska odpadów; 3) decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia składowiska odpadów	Spełnione	
15.	Art. 131 ust. 2	Zarządzający składowiskiem odpadów jest obowiązany utrzymywać ustanowione zabezpieczenie roszczeń przez	Spełnione	

		okres zarządzania przez niego składowiskiem odpadów.		
16.	Art. 132	Na stanowisku kierownika składowiska odpadów zatrudnia się osobę posiadającą świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami, odpowiednie do prowadzonych procesów przetwarzania odpadów.	Spełnione	Postanowienie WIOŚ z 26 marca 2021 r. sygn. akt DCIN.7060.23.2021.ZU.AR
17.	Art. 135 w zw. z art. 189 ust. 2	ponosi odpowiedzialność za całokształt działalności składowiska odpadów i jest obowiązany do realizacji wszystkich obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów i decyzji, o których mowa w art. 128. utrzymuje i prowadzi składowisko odpadów w sposób zapewniający właściwe funkcjonowanie urządzeń technicznych stanowiących wyposażenie składowiska odpadów oraz zachowanie wymagań sanitarnych, bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowych, a także wymagań ochrony środowiska, zgodnie z instrukcją prowadzenia składowiska odpadów i decyzją zatwierdzającą tę instrukcję.	Niespełnione	Niedopełnienie przez zarządzającego składowiskiem odpadów ciążących na nim obowiązków w zakresie utrzymywania i prowadzenia składowiska odpadów w sposób zapewniający bezpieczeństwo i higienę pracy, a także wymagań ochrony środowiska art. 135 ust. 2 u. o. przemieszczenie odpadów składowanych przez lata jego eksploatacji w inne miejsce na terenie tego składowiska (w obrębie tej samej kwatery) w ilości ok. 10 000 Mg. Instrukcja składowiska przewiduje, że boki i czoło skarpy nie powinny mieć kąta nachylenia większego niż 30 stopni. W trakcie oględzin stwierdzono, że odsłonięte czoło skarpy jest pionowe wskazuje kąt nachylenia 90 stopni.
18.	Art. 137	fundusz rekultywacyjny, na którym gromadzi środki pieniężne na realizację obowiązków związanych z zamknięciem, rekultywacją, nadzorem, w tym monitoringiem, odpowiednia cena za przyjęcie odpadów na składowisko	Spełnione	Brak szczegółowych danych dot. funduszu rekultywacyjnego ³⁰
19.		podaje do publicznej wiadomości, w tym zamieszcza na stronie internetowej, udział w cenie za		Brak informacji na stronie internetowej ZGK sp. z o. o.

³⁰ Fundusz rekultywacyjny może mieć formę odrębnego rachunku bankowego, rezerwy lub gwarancji bankowej.

	Art. 137 ust. 6	przyjęcie odpadów do składowania na składowisku odpadów środków odprowadzanych na fundusz rekultywacyjny	Niespełnione	Wzmianka na ten temat znajduje się na cenniku przekazanym Kancelarii, ale bez wskazania udziału/części przekazanej na fundusz rekultywacyjny.
20.	Art. 138 w zw. z art. 189 ust. 2	jest obowiązany powiadomić niezwłocznie wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego o stwierdzonych na składowisku odpadów zmianach obserwowanych parametrów, wskazujących na możliwość wystąpienia lub powstanie zagrożeń dla środowiska lub dla życia lub zdrowia ludzi	Spełnione	-
21.	Art. 146 w zw. z art. 189 ust. 2	Zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części wymaga uzyskania zgody na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części ³¹ .	Niespełnione, brak przedmiotowej decyzji	Zmierzona aktualnie maksymalna rzędna składowania wynosi wartość dopuszczalną lub ponad wartość dopuszczalną 360 m.n.p.m. bez warstwy rekultywacyjnej, która powinna wynosić ok. 2 m.
22.	Art. 147	zawiadamia właściwy organ, o którym mowa w art. 129 ust. 1, oraz wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska <u>o wykonaniu prac rekultywacyjnych</u> określonych w decyzji o wyrażeniu zgody na zamknięcie składowiska odpadów.	Nie dotyczy	
23.		Wystąpi z wnioskiem o wyrażenie zgody na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części, a zachodzą następujące okoliczności: 1) składowisko odpadów lub jego wydzielona część nie spełnia wymogów technicznych lub		Zmierzona aktualnie maksymalna rzędna składowania wynosi wartość dopuszczalną lub ponad wartość dopuszczalną 360 m.n.p.m. bez warstwy rekultywacyjnej, która powinna wynosić ok. 2 m.

³¹ Jeżeli określenie technicznego sposobu zamknięcia składowiska odpadów lub jego wydzielonej części, lub określenie sposobu rekultywacji składowiska odpadów wraz z harmonogramem prac związanych z tym zamknięciem lub tą rekultywacją wymaga zmiany instrukcji prowadzenia składowiska odpadów, zarządzający składowiskiem odpadów jest obowiązany równocześnie z wnioskiem o wydanie zgody na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części złożyć wniosek o zatwierdzenie nowej instrukcji prowadzenia składowiska odpadów.

	Art. 148 w zw. z art. 189 ust. 2	formalnych określonych w przepisach prawa lub 2) w wyniku przeprowadzonej kontroli wojewódzki inspektor ochrony środowiska stwierdzi, że na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na którym są składowane odpady komunalne, co najmniej od roku nie są przyjmowane odpady, lub 3) pojemność składowiska odpadów, określona w zatwierdzonej instrukcji prowadzenia składowiska odpadów, została zapełniona - właściwy organ sporządza ekspertyzę dotyczącą zamknięcia składowiska odpadów lub jego wydzielonej części oraz nową instrukcję prowadzenia składowiska odpadów. ³²	Brak danych	Zgodnie z art. 150 Koszty sporządzenia ekspertyzy dotyczącej zamknięcia składowiska odpadów lub jego wydzielonej części oraz nowej instrukcji prowadzenia składowiska odpadów, o których mowa w art. 148 ust. 1, ponosi zarządzający składowiskiem odpadów . Na pokrycie kosztów mogą być przeznaczone środki finansowe z ustanowionego zabezpieczenia roszczeń.
24.	Art. 149	Decyzję o zamknięciu składowiska odpadów lub jego wydzielonej części i instrukcję prowadzenia składowiska odpadów wraz z decyzją zatwierdzającą tę instrukcję jest obowiązany wykonać zarządzający składowiskiem odpadów	Brak przedmiotowej decyzji	

Ponadto Zarządzający składowiskiem odpadów nie dopełnił ciążących na nim obowiązków w zakresie utrzymywania i prowadzenia składowiska odpadów w sposób zapewniający bezpieczeństwo

³²Ust. 2-4

Ekspertyza dotycząca zamknięcia składowiska odpadów lub jego wydzielonej części określa w szczególności:

- 1) techniczny sposób zamknięcia składowiska odpadów lub jego wydzielonej części wraz z harmonogramem prac związanych z tym zamknięciem;
- 2) sposób rekultywacji składowiska odpadów lub jego wydzielonej części wraz z harmonogramem prac związanych z tą rekultywacją;
- 3) sposób sprawowania nadzoru nad zrekultywowanym składowiskiem odpadów lub jego wydzieloną częścią, w tym monitoringu, oraz warunki wykonywania tego nadzoru.
3. Na podstawie ekspertyzy dotyczącej zamknięcia składowiska odpadów lub jego wydzielonej części właściwy organ, o którym mowa w art. 129 ust. 1, z urzędu, wydaje decyzję o zamknięciu składowiska odpadów lub jego wydzielonej części.
4. Wydając decyzję o zamknięciu składowiska odpadów lub jego wydzielonej części właściwy organ, o którym mowa w art. 129 ust. 1, jednocześnie wydaje, z urzędu, decyzję zatwierdzającą nową instrukcję prowadzenia składowiska odpadów.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

i higienę pracy, a także wymagań ochrony środowiska (art. 135 ust. 2 u. o.) albowiem doszło do przemieszczenia ok. 10 000 Mg odpadów w inne miejsce (w obrębie tej samej kwatery).

6. Analiza spełnienia wymagań pozwolenia zintegrowanego ZGK sp. z o. o.

Marszałek Województwa Śląskiego decyzją nr 2893/OS/2014 z dnia 31 grudnia 2014 r. znak OS.PZ.7222.00069.2014 udzielił Zakładowi Gospodarki Komunalnej w Zawierciu pozwolenia zintegrowanego dla instalacji IPPC „Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych dla miasta Zawiercia” zlokalizowanej przy ul. Podmiejskiej w Zawierciu, w którym składowisko odpadów jest jednym z elementów zakładu.

a. Naruszenia stwierdzone przez WIOŚ:

Podczas dwóch kontroli WIOŚ przeprowadzonych w 2021 r. stwierdzono następujące naruszenia pozwolenia zintegrowanego:

- Przed kontrolą (2021 r.) nie były pobierane i przechowywane próbki odpadów dostarczonych do składowania na składowisku odpadów, do czego zobowiązuje art. 115 ust. 1 u. o.
- ZGK w Zawierciu nie przedłożył podczas kontroli sprawozdania z pomiarów hałasu w środowisku wykonanych w punkcie zlokalizowanym po północnej stronie zakładu.
- ZGK w Zawierciu nie sporządził i nie przedłożył za 2020 r. do Marszałka Woj. Śląskiego corocznej informacji pozwalającej na przeprowadzenie oceny zgodności z warunkami określonymi w pozwoleniu, do czego zobowiązuje pkt. XX orzeczenia decyzji ww. organu nr 1182/OS/2017 z 30.03.2017 r.
- Błędy w magazynowaniu odpadów, błędne oznaczenie miejsc magazynowania odpadów.
- Nieakredytowany pobór próbek ścieków przemysłowych.
- Brak oznaczenia wskaźników zanieczyszczeń określonych w pkt. I pozwolenia zintegrowanego z dnia 01.04.2019 r. znak: PO.RUZ.421.66.4.2019.JŁ z późniejszymi zm. w próbce średniodobowej.
- Oznaczenie wskaźników zanieczyszczeń – fenole lotne oraz wanad metodą nieakredytowaną.
- Niewykonanie w roku kalendarzowym 2020 badań ścieków przemysłowych w zakresie wskaźników zanieczyszczeń określonych pozwoleniem wodno-prawnym – z wymaganą częstotliwością zgodnie z pkt. II.1 pozwolenia zintegrowanego.
- Eksploatacja instalacji z naruszeniem warunków pozwolenia na przetwarzanie odpadów zawartego w pozwoleniu zintegrowanym poprzez magazynowanie przyzmy z odpadami biodegradowalnymi oraz przyzmy odpadów zielonych nieprzetworzonych w części wykraczają poza rów wyznaczający plac kompostowania (poza skanalizowany plac techniczny), w zachodniej części zakładu na placu przyległym do składowiska Kobylarz I oznaczonym jako 29 znajdują się odpady komunalne z selektywnej zbiórki umieszczone w workach w miejscu nieprzeznaczonym do magazynowania odpadów.
- Magazynowanie odpadów wielkogabarytowych na zachód od ww. przyzmy, które powinny być magazynowane na stanowisku demontażu odpadów wielkogabarytowych.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

- Gromadzenie odpadów w ramach placu magazynowego powyżej 24 h co jest sprzeczne z zasadami ochrony powietrza, ponieważ czas ten powinien być jak najbardziej ograniczony, prowadzenie gospodarki odpadami w sposób powodujący uciążliwość zapachowe.
- Prowadzenie wizyjnego systemu kontroli miejsca magazynowania odpadów niezgodnie z przepisami art. 25 ust. 6a u. o. Brak dostępu WIOŚ do wizyjnego systemu kontroli, pomimo wielokrotnej próby zalogowania do systemu.
- Zmierzona rzędna przekracza dopuszczalną rzędną 360 m.n.p.m. pomimo braku warstwy rekultywacyjnej, która powinna wynosić ok. 2 m.
- Nieprzejeżdżania pojazdów przez brodzik dezynfekcyjny.
- Składowisko odpadów nie jest otoczone pasem zieleni złożonym z drzew i krzewów o wymaganej szerokości min. 10 m.
- Niezgodne z prawem informowanie WIOŚ o wykonaniu zarządzeń pokontrolnych w zakresie uzupełnienia oznakowania miejsca magazynowania odpadów.

b. Konsekwencje niewywieżenia odpadów ujętych w fakturach

a) Translis sp. z o. o.

Według pozwolenia zintegrowanego wydanego przez Marszałka Województwa Śląskiego nr 2893/OS/2014 z dnia 31 grudnia 2014 r. znak OS.PZ.7222.00069.2014:

- kod 19 12 12 mógł być wytwarzany przez ZGK w ilości nie większej niż 300 Mg/rok.³³
- kod 19 12 12 mógł być przetwarzany do 2 500 Mg na rok.³⁴
- kod 19 12 12 powinien być przekazywany są do przetwarzania podmiotom posiadającym odpowiednie zezwolenia.³⁵
- Składowanie odpadu o kodzie 19 12 12 w procesie D5 jest przewidziane na str. 31-32 ale ten odpad powinien spełniać następujące warunki:

³³ str. 13

³⁴ Str. 18, str. 26, inne szczegółowe dane dot. przetwarzania str. 28 i nast

³⁵ Str. 24.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

11	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Frakcja >80 mm po wydzieleniu frakcji surowcowych i odpadów biodegradowalnych – tzw. balast z instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów]	25 000,0
12	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Odpady balastowe z procesu sortowania odpadów budowlanych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0

31

13	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Pozostałości z demontażu odpadów wielkogabarytowych po wydzieleniu frakcji surowcowych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
----	----------------	--	-------

Decyzje zmieniające pozwolenie zintegrowane utrzymały co do zasady możliwość wytwarzania, przetwarzania i składowania odpadu o kodzie 19 12 12 pod wskazanymi w decyzjach zaktualizowanymi warunkami:

- Składowanie odpadów o kodzie 19 12 12 w procesie D5, warunki wskazane w pozwoleniu zintegrowanym wydanym przez Marszałka Województwa Śląskiego nr 1182/OS/2017 z dnia 30 marca 2017 r. znak OS.PZ.7222.00084.2016 zmieniającym pierwotną decyzję na wniosek ZGK sp. z o. o.

14	19 08 02	Zawartość piaskowirników	
15	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Pozostałości z demontażu odpadów wielkogabarytowych po wydzieleniu frakcji surowcowych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
16	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Odpady balastowe z procesu sortowania odpadów budowlanych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
17	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Frakcja > 120 mm po wydzieleniu frakcji surowcowych i odpadów biodegradowalnych – tzw. balast z instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów]	25 000,0

- Składowanie odpadów o kodzie 19 12 12 w procesie D5, warunki wskazane w pozwoleniu zintegrowanym wydanym przez Marszałka Województwa Śląskiego nr 3646/OS/2017 z dnia 13 października 2017 r. znak OS.PZ.7222.84.2017 zmieniającym pierwotną decyzję na wniosek ZGK w Zawierciu:

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

21,	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Pozostałości z demontażu odpadów wielkogabarytowych po wydzieleniu frakcji surowcowych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
22	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Odpady balastowe z procesu sortowania odpadów budowlanych] (nie zawierające elementów nadających się do odzysku)	300,0
23	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 [Frakcja > 120 mm po wydzieleniu frakcji surowcowych i odpadów biodegradowalnych – tzw. balast z instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów]	25 000,0
24	ex 19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione	6 500,0

Tymczasem Translis Henryk Lis zgodnie z umowami zawartymi z ZGK w Zawierciu odbierał od ZGK w Zawierciu odpady o kodzie **19 12 12** tj. inne odpady zmieszane inne niż 19 12 11. Które powstają m.in. w wyniku demontażu odpadów wielkogabarytowych.

b) Veolya sp. z o. o.

Kod **17 09 04** według pozwolenia zintegrowanego (decyzja Marszałka Województwa Śląskiego nr 2893/OS/2014 z dnia 31 grudnia 2014 r. znak OS.PZ.7222.00069.2014):

- nie jest wytwarzany ani przetwarzany w ZGK w Zawierciu.
- jest przewidziane składowanie odpadów o kodzie 17 09 04 w procesie D5 w ilości **do 1500 Mg/rok**.³⁶

Kod **20 03 01** pozwolenia zintegrowanego (decyzja Marszałka Województwa Śląskiego nr 2893/OS/2014 z dnia 31 grudnia 2014 r. znak OS.PZ.7222.00069.2014):

- nie jest wytwarzany w ZGK w Zawierciu,
- mógł być przetwarzany w linii technologicznej mechanicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych **do 50 000 Mg na rok**.³⁷

Następnie w decyzji z 30 marca³⁸ dopuszczono suszenie biologiczne w ilości do **3 800 Mg/rok**.

Veolya sp. z o. o. zgodnie z umowami zawartymi z ZGK w Zawierciu miała odbierać od ZGK w Zawierciu odpady o kodach:

- **17 09 04** tj. zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03, oraz

³⁶ str. 31

³⁷ str. 26

³⁸ str. 12

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

- **20 03 01** (kod ten stanowił 35% masy wywiezionych odpadów) tj. niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.

Jeżeli faktycznie odpady o tych kodach nie zostały wywiezione ze składowiska to ZGK w Zawierciu z dużym prawdopodobieństwem przekroczył maksymalną dopuszczalną ilość składowanych odpadów o kodzie 17 09 04 (1 500 ton na rok) oraz przekroczył maksymalną dopuszczalną ilość składowanych odpadów o kodzie 20 03 01 (50 00 ton na rok).

Przekroczenie maksymalnej dopuszczalnej ilości składowanych odpadów stanowi naruszenie pozwolenia zintegrowanego.

Zgodnie z art. 195 ust. 1 pkt 1 Prawa ochrony środowiska eksploatacja instalacji z naruszeniem warunków pozwolenia może spowodować cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia zintegrowanego.

c) EKO-Bolesław sp. z o. o.

Według pozwolenia zintegrowanego (decyzja Marszałka Województwa Śląskiego nr 2893/OS/2014 z dnia 31 grudnia 2014 r. znak OS.PZ.7222.00069.2014) kod **20 03 07** mógł być przetwarzany przez ZGK w Zawierciu w ilości do **600 Mg na rok**.³⁹

EKO-Bolesław sp. z o. o. zgodnie z umowami zawartymi z ZGK w Zawierciu miała odbierać od ZGK w Zawierciu odpady o kodzie **20 03 07** tj. odpady wielkogabarytowe.

Jeżeli faktycznie odpady wielkogabarytowe o kodzie **20 03 07** nie zostały wywiezione ze składowiska to ZGK w Zawierciu z dużym prawdopodobieństwem przekroczył maksymalną dopuszczalną ilość składowanych odpadów wielkogabarytowych o kodzie 20 30 07 (600 ton na rok).

Przekroczenie maksymalnej dopuszczalnej ilości składowanych odpadów stanowi naruszenie pozwolenia zintegrowanego.

Zgodnie z art. 195 ust. 1 pkt 1 Prawa ochrony środowiska eksploatacja instalacji z naruszeniem warunków pozwolenia może spowodować cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia zintegrowanego.

d) Dobra Energia sp. z o. o.

Według pozwolenia zintegrowanego (decyzja Marszałka Województwa Śląskiego nr 2893/OS/2014 z dnia 31 grudnia 2014 r. znak OS.PZ.7222.00069.2014) kod **20 01 01** mógł być

³⁹ str. 28.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

przetwarzany przez ZGK w Zawierciu w ilości **do 1 500 Mg na rok**,⁴⁰ a po zmianie decyzją z 30 marca 2017 r. - **do 3 800 Mg rok**.⁴¹

Dobra Energia sp. z o. o. zgodnie z umowami zawartymi z ZGK w Zawierciu miała odbierać od ZGK w Zawierciu odpady o kodzie odpadu **20 02 01** tj. odpady ulegające biodegradacji.

Jeżeli faktycznie odpady ulegające biodegradacji o kodzie **20 02 01** nie zostały wywiezione ze składowiska to ZGK w Zawierciu z dużym prawdopodobieństwem przekroczył maksymalną dopuszczalną ilość składowanych odpadów ulegających biodegradacji o kodzie 20 30 07 (1 500 ton na rok, a od 30.03.2017 r. – 3 800 ton na rok).

Przekroczenie maksymalnej dopuszczalnej ilości składowanych odpadów stanowi naruszenie pozwolenia zintegrowanego.

Zgodnie z art. 195 ust. 1 pkt 1 Prawa ochrony środowiska eksploatacja instalacji z naruszeniem warunków pozwolenia może spowodować cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia zintegrowanego.

Zatem jeżeli odpady o kodach wymienionych powyżej faktycznie nie zostały wywiezione z ZGK w Zawierciu, to prawdopodobnie te odpady zostały złożone na składowisku odpadów. Stanowi to poważne naruszenie pozwolenia zintegrowanego i instrukcji składowiska odpadów, które może prowadzić nawet do cofnięcia lub ograniczenie pozwolenia zintegrowanego.

7. Analiza spełnienia wymagań Instrukcji prowadzenia składowiska odpadów

a. Nadmierny kąt nachylenia skarp

Instrukcja składowiska przewiduje, że boki i czoło skarpy nie powinny mieć kąta nachylenia większego niż 30 stopni.

W trakcie oględzin WIOŚ stwierdzono, że odsłonięte czoło skarpy jest pionowe wskazuje kąt nachylenia 90 stopni.

b. Składowanie odpadów niewymienionych w Instrukcji eksploatacji składowiska.

Zgodnie z instrukcją prowadzenia składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Zakładu Gospodarki Komunalnej sp. z o. o. w Zawierciu,⁴² ZGK w Zawierciu mógł unieszkodliwiać na składowisku tylko dwa kody odpadów tj. **ex 19 12 12 i 17 09 04**.

⁴⁰ str. 29

⁴¹ str. 14

⁴² decyzja i załącznik nr 1 do decyzji Marszałka Województwa Śląskiego nr 2419/OS/2017 z dnia 18 lipca 2017, znak: CZ-OS-GO.7241.006.2017.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Tymczasem umowy zawarte przez ZGK w Zawierciu z Henrykiem Lisem Translis, EKO-Bolesław sp. z o. o., Dobra Energia sp. z o. o. i Veolya sp. z o. o. dotyczyły 5 kodów odpadów: 19 12 12, 17 09 04, 20 03 01, 20 02 01, 20 03 07. Kody 20 03 01, 20 02 01 i 20 03 07 nie mogły być umieszczane na składowisku odpadów.

8. Ochrona powietrza - odory

ZGK w Zawierciu została kontrolowana przez WIOŚ ze względu na wielokrotne interwencje mieszkańców zgłaszane w okresie lipiec-wrzesień 2021 r. dotyczące uciążliwości zapachowych pochodzących z składowiska odpadów.

Z kontroli WIOŚ sporządzono protokół nr CZE 286/2021 z dnia 29 października 2021 r., znak: DCIN.7023.567.2021. W trakcie kontroli ustalono, że podczas poprzedniej kontroli WIOŚ stwierdzono niewielką uciążliwość zapachową lub o umiarkowanym nasileniu (str. 3 i 4 protokołu). Ponadto w październiku 2021 r. przy dojeździe do zakładu stwierdzono wyczuwalny odór charakterystyczny dla zgniłych odpadów. Uciążliwości zapachowe pojawiają się okresowo.

Podczas kontroli ZGK w Zawierciu poinformowała, m. in. że spółka nie odnotowała uciążliwości zapachowych ponad wynikającą z prowadzonych procesów, która zamyka się w granicach instalacji oraz że źródłem uciążliwości zapachowej mogą być również 2 inne przedsiębiorstwa działające w okolicy (str. 5 protokołu).

WIOŚ stwierdził naruszenie polegające na prowadzeniu gospodarki odpadami w sposób powodujący uciążliwości zapachowe i wymierzył mandat w wysokości 500 zł.

Zgodnie z art. 144 k.c. właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych.

Zgodnie z art. 16 u. o. gospodarkę odpadami należy prowadzić w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w szczególności gospodarka odpadami nie może:

- 1) powodować zagrożenia dla wody, powietrza, gleby, roślin lub zwierząt;
- 2) **powodować uciążliwości przez hałas lub zapach;**
- 3) wywoływać niekorzystnych skutków dla terenów wiejskich lub miejsc o szczególnym znaczeniu, w tym kulturowym i przyrodniczym.

Zgodnie z art. 171 u. o. kto prowadzi gospodarkę odpadami niezgodnie z nakazem określonym w art. 16 podlega karze aresztu albo grzywny.

Zgodnie z § 10 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. 2022 poz. 1902)

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

1. składowisko odpadów otacza się pasem zieleni złożonym z drzew i krzewów, w celu ograniczenia do minimum niedogodności i zagrożeń powstających na składowisku odpadów w wyniku emisji odorów i pyłów, roznoszenia odpadów przez wiatr, hałasu i ruchu drogowego, oddziaływania zwierząt, tworzenia się aerozoli oraz pożarów.
2. minimalna szerokość pasa zieleni wynosi 10 m.

Ze względu na brak konkretnych standardów określających dopuszczalny próg odorów związanych z prowadzoną działalnością instalacji i składowania odpadów kwestia jest trudna do oceny. Jak wskazuje się w doktrynie nie ma ustalonej korelacji pomiędzy odorem a toksycznością substancji.⁴³ Odory i dopuszczalne uciążliwości zapachowe nie są unormowane przepisami, nie ma również metodyk referencyjnych prowadzenia analizy jakości odorowej powietrza (niedawno pojawiło się opracowanie sporządzone na zlecenie Ministra Klimatu, w którym podejmowana jest m. in. kwestia stosowania metodyki oceny zapachowej jakości powietrza).⁴⁴

W związku z charakterystyką ZGK w Zawierciu pewne uciążliwości odorowe są wpisane w jej charakter i działalność. Najbardziej skutecznym sposobem usunięcia uciążliwości zapachowych jest usunięcie jej źródła, co nie zawsze jest możliwe. Zapach związany jest z działalnością mikroorganizmów obecnych w bioodpadach w sposób tlenowy i beztlenowy.

Jak wskazuje się w doktrynie, uciążliwości zapachowe można ograniczać następującymi metodami:

- zapobieganie emisji (np. poprzez dobrze zorganizowaną selektywną zbiórkę bioodpadów zakończona procesem recyklingu,
- jak najszybsze przetwarzanie odpadów,
- śluzy powietrzne,
- instalacja wentylacji,
- intensywne napowietrzanie odcieków lub zamykanie zbiornika na odcieki specjalną kopułą,
- utrzymywanie czystości w zakładzie),
- minimalizowanie odczuwalności (zazwyczaj ogranicza się do usytuowania zakładów w odpowiedniej odległości od budynków oraz tworzenie opasek leśnych,
- stosowanie instalacji zraszających rozpylające substancje maskujące/neutralizujące
- dezodoryzację (np. absorpcja i biofiltry).⁴⁵

Pojęcie uciążliwości zapachowych jest subiektywne, trudne do zmierzenia, bardzo zmienne w czasie, zależy również od wielu czynników takich jak m.in. temperatura.

⁴³ Skutecznie przeciw uciążliwościom zapachowym, Przegląd Komunalny 3/2019 str. 43.

⁴⁴ Zwalczanie uciążliwości zapachowych w świetle aktualnie obowiązujących przepisów prawnych. Jędrzej Bujny, Mikołaj Maśliński Finanse Komunalne 1-2/2018 str. 23.

⁴⁵ Skuteczne zwalczanie odorów w gospodarce odpadami. Przegląd Komunalny 3/2019 str. 38.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Jak orzekł Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w wyroku z 15 lipca 2022 r. sygn. akt II SA/GI 94/22⁴⁶ „o ile użyte przez ustawodawcę sformułowanie „uciążliwości przez zapach” jest pojemne znaczeniowo, o tyle w przypadku konkretnej kontroli u konkretnego przedsiębiorcy zwrot ten należy uszczegółowić mając na względzie okoliczności faktyczne.”

Co do zasady, gospodarka odpadami nie może powodować uciążliwości zapachowych. Jednocześnie nie ma standardów, które określałyby konkretny próg dla zapachów wywoływanych przez określone substancje (np. amoniak, siarkowodór, chlor), w tym zawarte w odpadach. Stąd też kontrola ww. uciążliwości jest ograniczona, co nie oznacza, że jest niemożliwa. Kontrolujący przedsiębiorcę może posiłkować się, choćby progami wyczuwalności i jednostkami odorowymi.

Przedsiębiorcy mają obowiązek podejmowania działań zmierzających do minimalizowania uciążliwości zapachowych poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów sanitarnych czy magazynowanie substancji chemicznych, produktów i odpadów uciążliwych zapachowo w sposób ograniczający te uciążliwości. Stąd też, art. 16 pkt 2 u. o. należy rozumieć jako swego rodzaju wytyczną, której celem jest podejmowanie działań ograniczających uciążliwości zapachowe (np. szczelnie zamykane pojemniki, prowadzenie działalności zgodnie z wytycznymi i posiadanymi decyzjami administracyjnymi).

Należy również zauważyć, że konkluzje BAT⁴⁷ dla przetwarzania odpadów zawierają zalecenia zmierzające do ograniczenia emisji, w tym uciążliwości zapachowych poprzez stosowanie technik zmierzających do ich ograniczenia – BAT 34; w tabeli 6.7 określono poziomy emisji powiązane z najlepszymi dostępnymi technikami (BAT-AEL) w odniesieniu do zorganizowanych emisji NH₃, odorów, pyłu i całkowitego LZO do powietrza z biologicznego przetwarzania odpadów, powiązane ze spełnianiem warunków BAT 34).

W skrajnych przypadkach organ ochrony środowiska może zobowiązać przedsiębiorcę, np. do przedłożenia przeglądu ekologicznego na podstawie art. 237 p.o.ś., wskazując metody badań i studiów, nakładając przy tym obowiązek przeprowadzenia pomiarów immisji określonych substancji (stężeń substancji w powietrzu) na terenach chronionych i analizy rozprzestrzeniania substancji w powietrzu zgodnie z metodyką referencyjną w danym zakresie. Wyniki pomiarów można porównać z wartościami odniesienia w powietrzu (jeżeli dla danej substancji określono) z załącznika 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z 26.01.2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2010 r. nr 16 poz. 87) lub do progów wyczuwalności określonych jako właściwości fizyczne dla niektórych substancji odorotwórczych (literatura podaje takie progi dla różnych sytuacji np. w środowisku pracy itp.).

⁴⁶ <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/E89D38D97F>

⁴⁷ por. Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2018/1147 z 10.08.2018 r. ustanawiająca konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) w odniesieniu do przetwarzania odpadów zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE (Dz.Urz. UE L 208, str. 38)

Zgodnie z art. 362 ust. 1 p.o.ś. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek:

- 1) ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia;
- 2) przywrócenia środowiska do stanu właściwego.

Zgodnie z art. 364 p.o.ś. Jeżeli działalność prowadzona przez podmiot korzystający ze środowiska albo osobę fizyczną powoduje pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagraża życiu lub zdrowiu ludzi, wojewódzki inspektor ochrony środowiska wyda decyzję o wstrzymaniu tej działalności w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zapobieżenia pogarszaniu stanu środowiska.

Jednak jak orzekł Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie w wyroku z 26 lutego 2018 r. sygn. akt. II SA/Rz 55/18⁴⁸ o tym, czy podmiot korzystający ze środowiska negatywnie na nie oddziałuje organ rozstrzyga po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w trybie, na zasadach i w granicach przewidzianych przepisami k.p.a. Za niewystarczające uznać trzeba ogólne stwierdzenie, że działalność strony generuje przykre zapachy (odór), które są uciążliwe dla okolicznych mieszkańców. Sam odór, w przypadku braku jednoczesnego stwierdzenia, iż zostały przekroczone dopuszczalne normy stężenia danej substancji w powietrzu - co do zasady - nie powoduje naruszenia prawa, albowiem nie można przyjąć, iż w takiej sytuacji dochodzi do negatywnego oddziaływania na środowisko. Potwierdza to art. 85 p.o.ś., który stężenie substancji w powietrzu w granicach dopuszczalnych norm uznaje za działania sprzyjające jego ochronie.

W sprawie dotyczącej instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów WSA wyrokiem z dnia 24 stycznia 2017 r. sygn. akt. IV SA/Wa 2181/16⁴⁹ przyznał, że uciążliwość zapachowa może być powodem pogorszenia stanu środowiska i powodowanie zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzi. WSA stwierdził, że „jedną z podstaw stosowania zasady przezorności jest teoria ograniczonej wiedzy. Opiera się na założeniu, że skutki ingerencji w środowisko oraz alokacji zanieczyszczeń nie dadzą się nigdy dokładnie przewidzieć i opisać (tym samym udowodnić). To oznacza, że skutki w postaci pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenia życia lub zdrowia ludzi mogą stanowić w danym przypadku nieunikniony efekt działalności prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska (art. 364 p.o.ś.). Nie można zatem zgodzić się z organami obu instancji, że dla wystąpienia przesłanek określonych w art. 364 p.o.ś. (powodowanie zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzi) niezbędne jest udowodnienie powstania skutków i wykazanie związku przyczynowego między nimi, a prowadzoną przez dany podmiot działalnością.

Jednak została wniesiona skarga kasacyjna w ww. wyrok i Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z 12 lutego 2018 r. sygn. akt. II OSK 1157/17⁵⁰ oddalił skargę kasacyjną prowadzącego

⁴⁸ <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/D9126F96B9>

⁴⁹ <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/E07B4AFC8B>

⁵⁰ <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/392AE8BC90>

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

instalację MBP. NSA stwierdził, że nawet brak norm prawnych obowiązujących w przedmiocie oddziaływań odorowych powstałych podczas eksploatacji przedmiotowej instalacji nie wyklucza zastosowania w danej sprawie przepisu art. 364 p.o.ś. po ustaleniu, że jest to emisja szkodliwa dla zdrowia ludzi, ponieważ oddziaływanie na środowisko w rozumieniu art. 3 pkt 11 p.o.ś. jest to także oddziaływanie na zdrowie ludzi.

Należy również zaznaczyć, że uciążliwości zapachowe nie są dobrem osobistym w postaci nietykalności mieszkania. Jak orzekł Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z 12 listopada 2015 r. sygn. akt I ACa 445/15⁵¹ sporadyczna emisja gazów (odorów) nie stanowi naruszenia dobra osobistego w postaci nietykalności mieszkania, albowiem w żaden sposób nie narusza poczucia bezpieczeństwa wynikającego z posiadania domu oraz nie zakłóca w sposób permanentny spokojnego korzystania z niego.

W zw. z faktem, iż stwierdzono podczas kontroli WIOŚ, że występują ubytki/braki w pasie zieleni, należałoby uzupełnić brakujący pas zieleni w każdym możliwym miejscu oraz rozważyć możliwość zastosowania dodatkowych środków w celu eliminowania uciążliwości zapachowych w sposób dostosowany do rodzaju instalacji i specyfiki działalności.

9. Postępowanie karne

W dniu 18 października 2021 r. Prokuratura Okręgowa w Sosnowcu w sprawie o sygn. akt PO I Ds. 67.2021 wydała postanowienie o żądaniu wydania i przeszukaniu w sprawie śledztwa oniegospodarności w ZGK w Zawierciu w zw. ze współpracą ze spółką Veolya sp. z o. o. i innymi podmiotami w zakresie zawartych niekorzystnych umów dostawy i transportu odpadów, czym wyrządzono jej znaczną szkodę majątkową w wysokości co najmniej 200 tys. zł tj. o czyn z art. 296 par. 1 i 2 k.k. i inne.

W dniach 14 stycznia 2022 r. i z 19 kwietnia 2022 r. Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach wysłała do ZGK w Zawierciu żądanie przekazania dokumentów (znak pisma: E-RSD-37/21/198/22/RC).

W dniach 5 maja 2022 r. i 19 maja 2022 r. ZGK w Zawierciu przekazała żadaną dokumentację, w tym zapis monitoringu składowiska.

W dniu 5 stycznia 2023 r. Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach zażądała przekazania dokumentów dotyczących kontrahenta Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Translis”.

W dniu 23 stycznia 2023 r. ZGK w Zawierciu przekazała żadaną dokumentację.

⁵¹ [http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/\\$N/151000000000503_I_ACa_000445_2015_Uz_2015-11-12_001](http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/$N/151000000000503_I_ACa_000445_2015_Uz_2015-11-12_001)

W dniu 28 marca 2023 r. ZGK w Zawierciu wystąpiła do Prokuratury Okręgowej w Sosnowcu o udostępnienia akt sprawy z postępowania przygotowawczego.

Do czasu ukończenia prac nad niniejszym audytem akta sprawy z postępowania przygotowawczego nie zostały udostępnione Spółce co powoduje brak dostępu do wielu źródłowych dowodów, a zwłaszcza nagrań z monitoringu składowiska.

Dlatego autorzy audytu przyjęli bez możliwości weryfikacji przekazane przez Prezesa Zarządu Spółki Jarosława Mazura oraz przez koordynatora ds. controllingu Marka Huptysia informacje o wnioskach z analizy nagrań na których nie było widać załadowanych ciężarówek wywożących odpady na zlecenie:

- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe TransLis Henryk Lis,
 - Veolya sp. z o. o. z siedzibą w Zabrze,
 - Dobra Energia sp. z o. o. z siedzibą w Jędrzejowie,
 - Eko-Bolesław sp. z o. o. z siedzibą w Wojkowicach.
- pomimo, że zgodnie z kartami przekazania odpadów w BDO taki wywóz miał nastąpić.

VI. Analiza funkcjonowania składowiska w kontekście ilości przyjmowanych i zdeponowanych odpadów

1. Przyrost objętości składowiska a przyrost ujawnionej w ewidencji odpadów masy odpadów przekazanych do składowania i odzysku

Faktem, który może przemawiać za wyrządzeniem szkody ZGK Zawiercie sp. z o.o., może być rozbieżność między danymi z ewidencji odpadów dotyczącymi masy odpadów przekazanych na składowisko w procesach unieszkodliwiania i odzysku a danymi wynikającymi z pomiarów geodezyjnych dotyczących rzeczywistej objętości składowiska, której nie da się wyjaśnić obiektywnymi czynnikami.

Należy wskazać, że dane w ewidencji odpadów wyrażone są masą odpadów skierowanych na składowisko odpadów (Mg), a dane wynikające z pomiarów geodezyjnych opierają się na przyroście objętości składowiska odpadów (m³). Ustalenie wystąpienia tej rozbieżności wymaga sprowadzenia obu mierników wielkości do jednego wspólnego miernika – masy albo objętości, i może polegać na zastosowaniu przyjętego z góry współczynnika gęstości odpadów do przeliczenia przyrostu objętości składowiska na przyrost masy składowanych odpadów.

Jak wynika z raportów dotyczących obliczenia objętości składowiska Kobylarz II sporządzonych przez wykonawcę GeoPON:

- na dzień 10.06.2019 objętość składowiska wynosiła 458 991,9 m³,

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

- na dzień 14.12.2019 objętość składowiska wynosiła 492 022,5 m³ (przyrost w ciągu 187 dni o 33 030,60 m³),
- na dzień 05.03.2020 objętość składowiska wynosiła 522 669,8 m³ (przyrost w ciągu 82 dni o 30 647,30 m³),
- na dzień 10.06.2020 objętość składowiska wynosiła 541 223,6 m³ (przyrost w ciągu 97 dni o 18 553,8 m³),
- na dzień 22.10.2020 objętość składowiska wynosiła 561 511,4 m³ (przyrost w ciągu 134 dni o 20 287,8 m³),
- na dzień 01.03.2021 objętość składowiska wynosiła 588 176,4 m³ (przyrost w ciągu 130 dni o 26 665 m³),
- na dzień 10.06.2021 objętość składowiska wynosiła 609 838,3 m³ (przyrost w ciągu 101 dni o 21 661,9 m³),
- na dzień 12.10.2021 objętość składowiska wynosiła 648 412,3 m³ (przyrost w ciągu 124 dni o 38 574 m³),
- na dzień 31.05.2022 objętość składowiska wynosiła 650 127 m³ (przyrost w ciągu 231 dni o 1 714,7 m³),
- na dzień 31.12.2022 objętość składowiska wynosiła 680 194,4 m³ (przyrost w ciągu 214 dni o 30 067,4 m³).

W oparciu o przedstawione wyżej dane, przy założeniu, że eksploatację składowiska rozpoczęto od rzędnej 340 m n.p.m. od 1 stycznia 2007 r. (zgodnie z informacją przekazaną zespołowi audytorów przez ZGK Zawiercie sp. z o.o.), ustalono **średniodzienny przyrost objętości składowiska**:

- w okresie od 01.01.2007 do 09.06.2019: 101,03 m³/dzień,
- w okresie od 10.06.2019 do 21.10.2020: 205,04 m³/dzień,
- w okresie od 22.10.2020 do 11.10.2021: 244,79 m³/dzień.

Jak wynika z zestawienia mas i kodów odpadów skierowanych na składowisko przygotowanego przez ZGK Zawiercie sp. z o.o. i załączonego do protokołu kontroli WIOŚ nr CZE 14/2021:

- w roku 2007 na składowisko skierowano 42 071,7 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 10 837,9 Mg odpadów (26% ogólnej masy),
- w roku 2008 na składowisko skierowano 42 408,1 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 15 505,2 Mg odpadów (37% ogólnej masy),
- w roku 2009 na składowisko skierowano 44 864,25 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 17 750,95 Mg odpadów (40% ogólnej masy),
- w roku 2010 na składowisko skierowano 52 728,39 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 27 734,18 Mg odpadów (53% ogólnej masy),

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

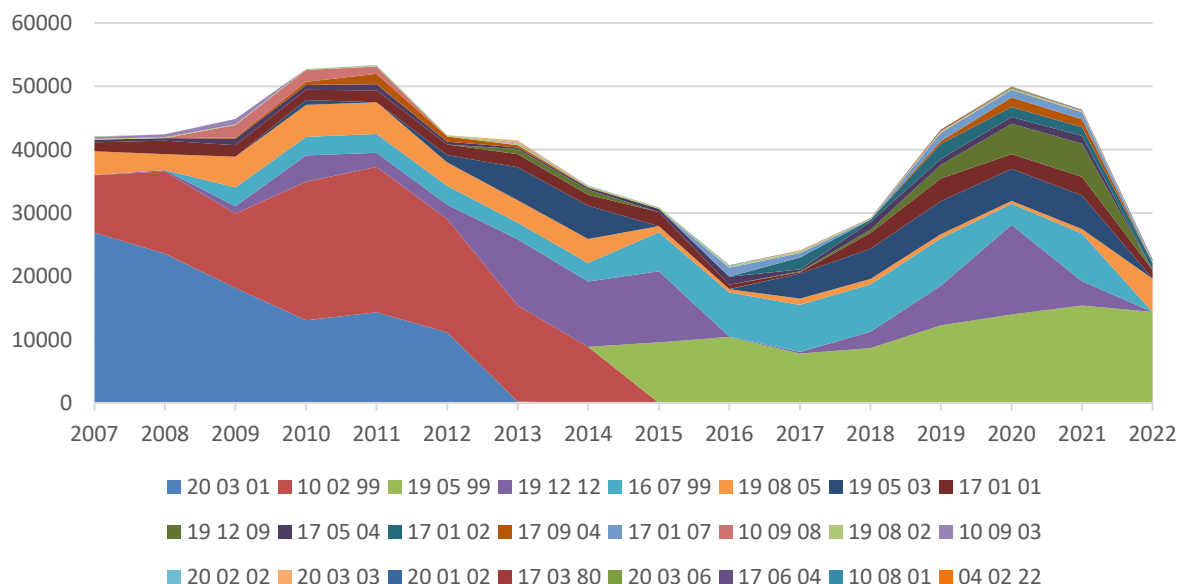
- w roku 2011 na składowisko skierowano 53359,21 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 30475,19 Mg odpadów (57% ogólnej masy),
- w roku 2012 na składowisko skierowano 42288,047 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 23774,08 odpadów (56% ogólnej masy),
- w roku 2013 na składowisko skierowano 41485,914 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 21267,32 Mg odpadów (51% ogólnej masy),
- w roku 2014 na składowisko skierowano 34310,666 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 14781,342 Mg odpadów (43% ogólnej masy),
- w roku 2015 na składowisko skierowano 30 904,18 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 8845,76 Mg odpadów (29% ogólnej masy),
- w roku 2016 na składowisko skierowano 21 723,91 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 10476,02 Mg odpadów (48% ogólnej masy),
- w roku 2017 na składowisko skierowano 24 073,122 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 10640,34 Mg odpadów (44% ogólnej masy),
- w roku 2018 na składowisko skierowano 29174,243 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 12087,47 Mg odpadów (41% ogólnej masy),
- w roku 2019 na składowisko skierowano 43181,76 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 18310 Mg odpadów (42% ogólnej masy),
- w roku 2020 na składowisko skierowano 49973,55 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 15840,72 Mg odpadów (32% ogólnej masy),
- w roku 2021 na składowisko skierowano 46305,676 Mg odpadów, w tym o kodach 16 07 99, 10 02 99, 17 01 01, 19 12 09, 17 05 04, 17 01 02, 17 09 04, 17 01 07, 20 02 02 w ramach odzysku na potrzeby warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg - 20690,101 Mg odpadów (45% ogólnej masy).

W oparciu o przedstawione wyżej dane, ustalono **średniodzienny** przyrost masy składowiska:

- w okresie od 01.01.2007 do 09.06.2019: 105,29 Mg/dzień,
- w okresie od 10.06.2019 do 21.10.2020: 129,06 Mg/dzień,
- w okresie od 22.10.2020 do 11.10.2021: 128,80 m3/dzień.

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Suma końcowa
20 03 01	26910,5	23582,1	18148,3	13033,3	14331,83	11118,257	231,05										107355,337
10 02 99	9030,6	12953,8	11735,2	21910,83	22933,99	17911,3	15126,6	8860,34									120462,66
19 05 99									9580,63	10422,61	7803,32	8636,68	12258,9	13974,7	15402,41	14356,5	92435,75
19 12 12	81,1	201	1172,4	4153,1	2231,09	2284,53	10488,524	10305,624	11198,69	70,81	258,24	2617,93	6278,19	14118,47	3843,26		69302,958
16 07 99			2982,45	2937,15	2971,35	2953,85	2625,19	2927,35	6155,77	6960,1	7408	7439,01	7475,35	3342,64	7500		63678,21
19 08 05	3731,2	2525,3	4855,1	5025,9	4998,67	3710,82	3548,54	3804,61	1000,83	524,03	996	886,8	620,91	449,3	713,14	5289	42680,1495
19 05 03				766,3		1177,09	5215,51	5237,29			3980,072	4724,25	5201	5073,93	5285,076	25,02	36685,538
17 01 01	1391	2150,2	1824,4	1624,3	1869,95	1672,97	2066,79	1752,52	2227,56	692,6	212,8	2538,39	3595,29	2350,1	2948,43	1320,082	30237,382
19 12 09							774,31	785,702			105,96	537,65	2142,43	4795,34	5278,893		14420,285
17 05 04	416,3	401,2	982,1	773,2	995,54	446,94	262,67	281,58	462,43	1263,5	329,53	1180,4	934,09	1032,85	1173,62		10935,95
17 01 02											1843,26	376,85	2405,42	1584,95	1398,28	1130,24	8739
17 09 04			226,8	488,7	1633,18	789,02	373,21	109,66		12,47			462,53	1501	1238,498		6835,068
17 01 07										1408,52	740,3	15,17	1294,89	1233,84	1152,38	131,42	5976,52
10 09 08			1973,7	1866,6	1147,98												4988,28
19 08 02	146,6	136,6	103,2	149,01	174,45	223,27	239,19	181,8	278,27	203,49	267,55	156,56	158,55	172,93	201,52		2792,99
10 09 03	248,3	457,9	860,6				167,77									8,14	1742,71
20 02 02					71,18		38,55	64,19		138,83	0,49						313,24
20 03 03	82						328,01				83,13	9,07	109,11		2,7	123,96	737,98
20 01 02																	209,64
17 03 80										26,95	44,47	52,218	208,46	105,53	110,56		548,188
20 03 06												27,47	145,6	35,54			208,61
17 06 04												3,265	9,17	92,37	20,819	40,06	165,684
10 08 01	34,1																34,1
04 02 22																0,55	0,55
Suma końcowa	42071,7	42408,1	44864,25	52728,39	53359,21	42288,047	41485,914	34310,666	30904,18	21723,91	24073,12	29174,24	43181,76	49973,55	46305,68	22634,06	621486,7795

Struktura i masa odpadów skierowanych na składowisko w latach 2007-2022

Do rodzajów odpadów mających istotny udział w rocznej masie odpadów kierowanych na składowisko w latach 2007-2022 należy zaliczyć:

- 20 03 01 Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne
- 10 02 99 Odpady z hutnictwa żelaza i stali-Inne niewymienione odpady
- 19 05 99 Odpady z tlenowego rozkładu odpadów stałych (kompostowania)-Inne niewymienione odpady
- 19 12 12 Odpady z mechanicznej obróbki odpadów (np. obróbki ręcznej; sortowania; zgniatania; granulowania) nieujęte w innych grupach-Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11
- 16 07 99 Odpady z czyszczenia zbiorników magazynowych; cystern transportowych i beczek (z wyjątkiem grup 05 i 13)-Inne niewymienione odpady

- 19 08 05 Ustabilizowane komunalne osady ściekowe
- 19 05 03 Kompost nieodpowiadający wymaganiom (nienadający się do wykorzystania)
- 17 01 01 Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów
- 19 12 09 Minerały (np. piasek; kamienie)
- 17 05 04 Gleba i ziemia; w tym kamienie; inne niż wymienione w 17 05 03
- 17 01 02 Gruz ceglany
- 17 09 04 Zmieszane odpady z budowy; remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01; 17 09 02 i 17 09 03
- 17 01 07 Zmieszane odpady z betonu; gruzu ceglanego; odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06

W dostępnych źródłach określone zostały **współczynniki gęstości** dla jedynie niektórych rodzajów odpadów.

I tak, przyjmuje się, że:

- 1 m³ gruzu betonowego waży od 1,5 do 2 ton, w zależności od stopnia rozdrobnienia odpadów;
- 1 m³ gruzu betonowego ze zbrojeniami lub granitem: ze względu na obecność cięższych dodatków, jego waga wzrasta do około 2,7 tony;
- 1 m³ gruzu ceglanego w zależności od tego, jak bardzo pokruszone będą odpady, waży od 1,8 do 2,2 tony;
- 1 m³ ziemi lub hummusu waży w granicach 1,4-1,5 tony,⁵²
- 1 m³ odpadów komunalnych waży: 130kg – 250kg – odpady niezagęszczane, 250kg – 400 kg – odpady zagęszczane, 700kg – 1200kg – odpady zagęszczane na składowisku odpadów,⁵³
- 1 m³ odpadów z mechanicznej obróbki odpadów (kod 191212) waży od 100 do 260 kg.⁵⁴

Wskaźniki te, poza jednym dotyczącym odpadów komunalnych, nie uwzględniają jednak procesu zagęszczania, który następuje sukcesywnie po umieszczeniu odpadów na składowisku, skoro zgodnie z pozwoleniem zintegrowanym i instrukcją eksploatacji składowiska rozplantowane odpady mają być sukcesywnie zagęszczane przez kilkakrotny przejazd kompaktora. Przyrost objętości składowiska stwierdzony pomiarami geodezyjnymi uwzględnia natomiast procesy zagęszczania dokonane po umieszczeniu odpadów na składowisku.

W literaturze wskazuje się na **średni wskaźnik gęstości** 1,1 Mg/m³ w odniesieniu do wszystkich odpadów na polskich składowiskach do roku 2020.⁵⁵ Wskaźnik ten ustalono przy parametrze udziału warstw izolacyjnych w ogólnej pojemności składowisk na poziomie 15%. Wskaźnik 1,1 Mg/m³ przyjęto również w założeniach instrukcji eksploatacji składowiska (s. 4).

⁵² <https://maxgruz.pl/blog/ile-wazy-metr-szescienny-gruzu-budowlanego-i-betonowego/>

⁵³ <https://ibdo.pl/wagi-odpadow-i-surowcow-wtornych/>

⁵⁴ https://zgok-olsztyn.logintrade.net/zapytania_email,87688,289fe1d6659737a558c48bc2f0aca546.html

⁵⁵ <https://ios.edu.pl/wp-content/uploads/2022/11/webinarium-IK-09.11.2022.pdf>

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Zastosowanie wskaźnika gęstości 1,1 Mg/m³ do odpadów składowanych na składowisku Kobylarz II oznaczałoby, że w oparciu o pomiary objętości należy stwierdzić złożenie na składowisku w okresie:

- od 10.06.2019 do 14.12.2019 - 36 333,66 Mg odpadów (przyrost w ciągu 187 dni o 33 030,60 m³),
- od 15.12.2019 do 05.03.2020 - 33 712,03 Mg odpadów (przyrost w ciągu 82 dni o 30 647,30 m³),
- od 06.03.2020 do 10.06.2020 - 20 409,18 Mg odpadów (przyrost w ciągu 97 dni o 18 553,8 m³),
- od 11.06.2020 do 22.10.2020 - 22 316,58 Mg odpadów (przyrost w ciągu 134 dni o 20 287,8 m³),
- od 23.10.2020 do 01.03.2021 - 29 331,5 Mg odpadów (przyrost w ciągu 130 dni o 26 665 m³),
- od 02.03.2021 do 10.06.2021 - 23 828,09 Mg odpadów (przyrost w ciągu 101 dni o 21 661,9 m³),
- od 11.06.2021 do 12.10.2021 - 42 431,4 Mg odpadów (przyrost w ciągu 124 dni o 38 574 m³),
- od 13.10.2021 do 31.05.2022 - 1 886,17 Mg odpadów (przyrost w ciągu 231 dni o 1 714,7 m³),
- od 01.06.2022 do 31.12.2022 - 33 074,14 Mg odpadów (przyrost w ciągu 214 dni o 30 067,4 m³).

Od 10.06.2019 do 12.10.2021 przy zastosowaniu wskaźnika gęstości 1,1 Mg/m³ zostałyby więc złożone na składowisku 208 362,44 Mg odpadów (odpowiednik 189 420,40 m³).

Oznaczałoby to rozbieżność w porównaniu z uśrednionymi danymi z ewidencji odpadów, zgodnie z którymi na składowisku w tym okresie zgromadzono 110 137,64 Mg odpadów.

Rozbieżność (niedobór masy odpadów ujawnionej w ewidencji odpadów w stosunku do wyliczeń z zastosowaniem wskaźnika gęstości 1,1 Mg/m³) wynosi 98 224,81 Mg.

Z kolei w okresie od 1 stycznia 2007, kiedy rozpoczęto eksploatację składowiska, do 09.12.2019 złożono by wg wskaźnika gęstości 1,1 Mg/m³ masę **541 224,75 Mg** odpadów (przyrost o 492 022,5 m³).

Wynik ten nie pokrywa się z danymi z ewidencji odpadów, według której na składowisku w latach 2007-2019 złożono **502 573,492 Mg** odpadów, tj. o 38 651,26 Mg mniej niż wynika to z przeliczenia przyrostu objętości składowiska przy zastosowaniu wskaźnika gęstości 1,1 Mg/m³.

Rozbieżność ta jest jednak ponad dwuipółkrotnie mniejsza od rozbieżności dotyczącej okresu od 10.06.2019 do 12.10.2021.

Przyjmując z kolei założenie, że dane o masie odpadów wynikające z ewidencji odpadów za okres od 10.06.2019 do 12.10.2021 są zgodne z prawdą, **gęstość** odpadów umieszczonych na składowisku w tym okresie powinna wynosić ok. 110 137,64 Mg/189 420,40 m³, czyli **0,58 Mg/m³**.

Natomiast przy tym samym założeniu dla okresu 01.01.2007-10.06.2019 gęstość odpadów umieszczonych na składowisku w tym okresie powinna wynosić ok. 502 573,492 Mg/492 022,5 m³, czyli **1,1 Mg/m³**.

Gęstość ta odpowiada wartości wskaźnika 1,1 Mg/m³ przyjmowanego w literaturze.

Uprawnione jest więc przyjęcie założenia, że dane o masie odpadów wynikające z ewidencji odpadów za okres od 10.06.2019 do 12.10.2021 są zgodne z prawdą.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Przyjmując założenie, że dane o masie odpadów wynikające z ewidencji odpadów za okres od 10.06.2019 do 12.10.2021 są zgodne z prawdą, należałoby wyjaśnić **rozbieżność we wskaźniku gęstości odpadów** dla okresu od 10.06.2019 do 12.10.2021 i 2007-2019.

Wpływ na wskaźnik gęstości odpadów na składowisku ma niewątpliwie procentowy udział masy odpadów użytych do warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg w całkowitej masie odpadów. Odpady użyte na te cele charakteryzują się po zagęszczeniu ok. 2-krotnie większą gęstością w stosunku do pozostałych odpadów.

Stosunek masy odpadów użytych do warstw izolacyjnych, budowy obwałowań, skarp i dróg w całkowitej masie odpadów wynosi w uśrednieniu dla okresu od 10.06.2019 do 12.10.2021 38 %, z kolei dla okresu 2007-2019 wynosi 44 %. Jeżeli więc współczynnik 44 % przekładał się na gęstość 1,1 Mg/m³, to współczynnik 38 % powinien powodować gęstość 1,06 Mg/m³, a więc rezultat nadal o 83 % wyższy niż wskaźnik 0,58 Mg/m³. Zastosowanie przelicznika 1,06 Mg/m³ do przyrostu objętości składowiska o 189 420,40 m³ w okresie od 10.06.2019 do 12.10.2021 oznaczałoby przyrost masy odpadów rzędu 200 785,62 Mg, czyli **o 90 647,98 Mg więcej niż wg danych z ewidencji odpadów**.

Wpływ na wskaźnik gęstości odpadów na składowisku ma również powtarzalność sposobu **kompaktowania** rozplantowanych odpadów i regularność tego procesu. Nie dysponujemy jednak informacjami o sposobie i regularności kompaktowania rozplantowanych odpadów na składowisku.

Wpływ na wskaźnik gęstości odpadów na składowisku ma ponadto **tempo i stopień osiadania** składowiska. Dysponujemy jednak jedynie informacjami o osiadaniu składowiska za okres 13 miesięcy od 12.10.2021 do 31.11.2022 – w zależności od miejsca pomiaru zakresie od 0,41 m do 0,5 m (co oznaczałoby dla współczynnika 1,06 Mg i powierzchni składowiska na wysokości korony skarpy 29 550 m² dodatkowy przyrost 13297,5 m³ objętości, czyli ewentualne dodatkowe 14 095,35 Mg odpadów rocznie). Nie dysponujemy danymi dotyczącymi osiadania składowiska z okresu objętego analizą. Nie jest więc możliwe określenie wpływu osiadania składowiska na rozbieżność między przyrostem objętości składowiska a przyrostem ujawnionej w ewidencji odpadów masy odpadów przekazanych do składowania i odzysku dla okresu od 10.06.2019 do 12.10.2021 i okresu wcześniejszego od 01.01.2007 do 10.06.2019. Należy jednak założyć, że tempo osiadania składowiska wzrasta wraz z przyrostem jego objętości. W konsekwencji w związku z osiadaniem składowiska rzeczywista ilość odpadów przekazanych na składowisko z okresu 2019-2021 powinna wzrosnąć w wyższym stopniu niż ilość odpadów przekazanych na składowisko z okresu 2007-2019. Wskaźnik gęstości odpadów dla okresu 2007-2019 ulegnie więc zmniejszeniu w większym stopniu, niż wskaźnik za okres 2019-2022.

Podsumowując, rozbieżność – **niedobór wynoszący 90 647,98 Mg** między danymi z ewidencji odpadów dotyczącymi masy odpadów przekazanych na składowisko w procesach unieszkodliwiania i odzysku a danymi wynikającymi z pomiarów geodezyjnych dotyczących rzeczywistej objętości składowiska, ustalono na podstawie obliczeń dokonanych przy następujących założeniach:

- eksploatację składowiska rozpoczęto od rzędnej 340 m n.p.m. od 1 stycznia 2007 r.,

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

- ewidencja odpadów za okres od 01.01.2007 do 10.06.2019 jest zgodna z rzeczywistością,
- wskaźnik gęstości odpadów na składowisku wynosi 1,1 Mg/m³ dla okresu od 01.01.2007 do 10.06.2019 i 1,06 Mg/m³ dla okresu od 01.01.2007 do 14.12.2019,
- składowisko w okresie od 01.01.2007 do 12.10.2021 nie ulegało osiadaniu,
- przez cały okres od 01.01.2007 do 12.10.2021 sposób kompaktowania rozplantowanych odpadów i regularność tego procesu nie ulegały zmianom,
- przyrost wartości objętości składowiska i masy odpadów skierowanych na składowisko wynikający z obmiarów składowiska i rocznych danych z ewidencji odpadów miał charakter jednostajny (następował o stałą wartość dziennie pomiędzy datami, z których pochodzą dane pomiarowe i ewidencyjne w sprawozdaniach rocznych).

Uwzględnienie w obliczeniach zamiast opisanych wyżej założeń danych rzeczywistych - o ile zostaną pozyskane - doprowadzi do określenia innej wartości tej rozbieżności.

2. Przyczyny nadmiernego przyrostu objętości składowiska w stosunku do ujawnionej w ewidencji masy odpadów przekazanych do składowania i odzysku

Występowanie nieuzasadnionej opisanyymi wyżej czynnikami obiektywnymi rozbieżności między danymi z ewidencji odpadów dotyczącymi masy odpadów przekazanych na składowisko w procesach unieszkodliwiania i odzysku a danymi wynikającymi z pomiarów geodezyjnych dotyczących rzeczywistej objętości składowiska, może wynikać z różnych przyczyn, które ponadto mogą występować łącznie bądź jednostkowo.

W grę wchodzi przede wszystkim dwie możliwości: przywóz odpadów na składowisko i ich umieszczenie do składowania bez ujawnienia tego zdarzenia w ewidencji odpadów i bez obciążania dostawcy odpadu opłatą (taki fakt nie został dotychczas stwierdzony) albo fikcyjny wywóz odpadów poza instalację ZGK Zawiercie sp. z o.o. podczas gdy w rzeczywistości odpady te zostały umieszczone na składowisku. Zgodnie z informacjami pozyskanymi od ZGK Zawiercie sp. z o.o. ta druga ewentualność została stwierdzona na skutek analizy zapisów monitoringu wizyjnego składowiska i dokumentacji stwierdzającej wywóz odpadów do zagospodarowania. Nie dysponujemy jednak informacjami ani dowodami pozwalającymi określić skalę tego procederu.

Zachodzi także trzecia możliwość, związana z umieszczeniem na składowisku, bez ujawnienia tego faktu w ewidencji odpadów, odpadów wytworzonych w innych instalacjach ZGK Zawiercie sp. z o.o.

Nie można wykluczyć, że wszystkie omówione wyżej możliwości, a nie tylko jedna z nich, współwystępują jako przyczyny zaistnienia rozbieżności między rzeczywistą ilością odpadów na składowisku a ilością wynikającą z dokumentacji.

VII. Uregulowania mające zastosowanie do szkód poniesionych przez ZGK Zawiercie sp. z o.o. w związku z funkcjonowaniem składowiska

1. Uwagi ogólne

Analiza dotycząca możliwości określenia wysokości szkód poniesionych przez ZGK Zawiercie sp. z o.o. w związku z nieprawidłowym funkcjonowaniem składowiska wymaga skrótowego odniesienia do obowiązujących przepisów dotyczących szkody i roszczeń związanych z naprawieniem szkody.

Wśród instytucji prawnych służących naprawieniu szkody należy wyróżnić odszkodowawczą odpowiedzialność cywilną oraz instytucję bezpodstawnego wzbogacenia.

Odszkodowawcza odpowiedzialność cywilna występuje jako kontraktowa i deliktowa.

Odpowiedzialność kontraktowa powstaje na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania istniejącego pomiędzy stronami zobowiązania, zaś odpowiedzialność deliktowa powstaje na skutek czynów niedozwolonych.

Możliwy jest również zbieg odpowiedzialności kontraktowej i deliktowej – wówczas do poszkodowanego należy wybór, w oparciu o który reżim prawny dochodzić będzie swoich roszczeń odszkodowawczych. Zachodzi też możliwość zbiegu odpowiedzialności odszkodowawczej z roszczeniem o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia.

Przesłanką zastosowania instytucji bezpodstawnego wzbogacenia jest natomiast uzyskanie bez podstawy prawnej korzyści majątkowej kosztem innego podmiotu, w szczególności w formie świadczenia nienależnego.

2. Przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej

Ogólnymi przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej są:

- zdarzenie, z którym przepisy łączą odpowiedzialność danego podmiotu (naruszenie zobowiązania, czyn niedozwolony),
- szkoda oraz
- adekwatny związek przyczynowy między tym zdarzeniem a szkodą.

a) Zdarzenie, z którym przepisy łączą odpowiedzialność danego podmiotu

Odpowiedzialność kontraktowa zgodnie z art. 471 i nast. kodeksu cywilnego (k.c.) powstaje skutek niewykonania lub nienależytego wykonania istniejącego pomiędzy stronami zobowiązania z przyczyn, za które zobowiązany ponosi odpowiedzialność, tj. co do zasady co najmniej za niedochowanie należytej staranności przy wykonaniu umowy przez niego lub przez osoby, którym powierzył wykonanie zobowiązania.

Odpowiedzialność deliktowa na zasadzie winy, zgodnie z art. 415 k.c., wymaga wykazania winy sprawcy, która polega na naruszeniu określonego zakazu, niezachowaniu należytej staranności,

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

nagannym zachowaniu się sprawcy, obejmując pojęciem winy nie tylko działanie lub zaniechanie rozmyślne, ale także inne postacie winy z niedbalstwem włącznie.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Poszkodowany powinien więc wykazać, że miało miejsce konkretne zdarzenie, z którym przepisy łączą odpowiedzialność danego podmiotu.

b) Szkoda

Zgodne z art. 361 § 1 i 2 k.c. naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono.

W literaturze rozróżnia się w ramach szkody majątkowej *damnum emergens*, czyli szkodę w postaci rzeczywistych strat, oraz *lucrum cessans*, która przejawia się w utraconych korzyściach. Szkoda jest więc uszczerbkiem w prawnie chronionych dobrach wyrażającym się w różnicy między stanem dóbr jaki istniał i jaki mógłby się następnie wytworzyć w normalnej kolei rzeczy, a stanem jaki powstał na skutek zdarzenia wywołującego zmianę w dotychczasowym stanie rzeczy.

Szkoda w postaci *damnum emergens* polega na rzeczywistym zmniejszeniu wartości majątku poszkodowanego w stosunku do stanu, jaki wystąpiłby, gdyby nie zdarzenie powodujące uszczerbek.

Jak orzekł Sąd Najwyższy w postanowieniu z 8 marca 2023 r. sygn. akt. I CSK 6706/22,⁵⁶ wykazanie szkody w postaci *lucrum cessans* z natury rzeczy ma charakter hipotetyczny. Nie sprzeciwia się to przyjęciu, że szkoda rzeczywiście powstała, jeżeli zostanie udowodnione tak duże prawdopodobieństwo osiągnięcia korzyści majątkowej przez poszkodowanego, że rozsądnie rzecz oceniając można stwierdzić, iż poszkodowany na pewno uzyskałby korzyść, gdyby nie wystąpiło zdarzenie, w związku z którym ten skutek był niemożliwy. Ustawodawca nie wskazał bliższych kryteriów budowaniu hipotez w tym zakresie, pozostawiając je wiedzy i doświadczeniu życiowemu składu orzekającego, stosowanym odpowiednio do okoliczności sprawy. Stosowanie art. 361 § 2 k.c. na tej płaszczyźnie wymaga zatem przeprowadzenia złożonej analizy faktycznej i prawnej.

Jednocześnie wyraźnie trzeba zaznaczyć, że zakresem szkody wynikającym z art. 361 § 1 k.c. nie jest objęta tzw. szkoda przyszła, pod którym to pojęciem określa się te uszczerbki, których w chwili wyrokowania poszkodowany jeszcze nie doznał.

Kryterium odróżnienia szkody w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. od szkody przyszłej jest to, że w pierwszym przypadku uszczerbek majątkowy powstaje wraz ze zdarzeniem go powodującym, a jego rozmiary są stałe i znane. W drugim natomiast przypadku uszczerbek majątkowy może w przyszłości nastąpić, lecz w chwili wyrokowania nie jest możliwe z całą pewnością lub dużym prawdopodobieństwem ustalenie, czy taki skutek nastąpi w majątku poszkodowanego i jakie będą jego rozmiary. Nie jest jednak szkodą przyszłą przypadek, gdy w dacie wyrokowania co prawda nie nastąpił już uszczerbek w majątku poszkodowanego, lecz jest pewne że to nastąpi on w przyszłości jako nieunikniona konsekwencja obecnego stanu rzeczy. W takiej sytuacji mamy do czynienia ze szkodą podlegającą rekompensacie.

⁵⁶ <http://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/orzeczenia3/i%20csk%206706-22.pdf>

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Jak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z 28 października 2022 r. II CSKP 456/22⁵⁷ z art. 361 § 2 k.c. wynika, iż ustalenie rozmiaru szkody powinno nastąpić z uwzględnieniem wszystkich zachodzących okoliczności, które zarówno zwiększają, jak i zmniejszają rozmiar szkody. Celem tej konstrukcji jest zapewnienie funkcji kompensacyjnej odszkodowania i uniknięcie wzbogacenia poszkodowanego. Wyrównanie korzyści z uszczerbkiem nie oznacza zmniejszenia odszkodowania ani też jego miarkowania, lecz stanowi element ustalania zakresu prawnie relewantnego uszczerbku w mieniu poszkodowanego.

Sąd cywilny może być w pewnych wypadkach przy określeniu wartości szkody związany ustaleniami sądu karnego. Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 12.12.2017 r. I ACa 412/17,⁵⁸ związanie sądu cywilnego ustaleniami sądu karnego w zakresie wysokości szkody wyrządzonej pokrzywdzonemu zachodzi w zależności od rodzaju popełnionego przez sprawcę przestępstwa. Jeżeli ustalenie wysokości szkody przez sąd karny wynika bezpośrednio z ustalenia przedmiotu przestępstwa, które stanowi jeden z elementów stanu faktycznego czynu przestępnego, przypisanego sprawcy, to ustalenie takie jest wiążące dla sądu cywilnego. Jeżeli natomiast określenie wysokości szkody zawarte w wyroku sądu karnego ma charakter ocenny i stanowi ustalenie posiłkowe, to nie wiąże ono sądu cywilnego.

W razie trudności w oszacowaniu szkody sąd może zastosować art. 322 k.p.c. (więcej na ten temat w pkt. 7.4. ciężar dowodu).

c) Adekwatny związek przyczynowy

Zgodnie z art. 361 § 1 i 2 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za adekwatny związek przyczynowy, tj. za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Jak wskazuje się w doktrynie z jednej strony adekwatny związek przyczynowy stanowi przesłankę odpowiedzialności, a z drugiej wyznacza zakres zobowiązania (rozmiar szkody i wysokość odszkodowania) podmiotu odpowiedzialnego za naprawienie szkody.

Związek przyczynowy obejmuje wszystkie formy obiektywnych zależności między zdarzeniem rodzącym odpowiedzialność a uszczerbkiem. Są to zależności odrębne od uwarunkowań podmiotowych, w szczególności od kwestii winy oraz przewidywalności, łączonej z osobą sprawcy lub z modelem przeciętnego obserwatora.

Normalnymi następstwami zdarzenia, z którego wynika szkoda, są takie skutki, jakie tego rodzaju zdarzenie może w ogóle wywołać w zwyczajnym toku spraw, a nie takie, które rozpatrywane zdarzenie wywołuje wskutek szczególnego zbiegu okoliczności. Kryterium normalnego następstwa określonego zdarzenia spełnia tylko taki skutek, który zazwyczaj, typowo, w zwykłej kolejności rzeczy stanowi konsekwencję danego zdarzenia.

Zdarzenie w postaci wyrządzenia szkody ma charakter dynamiczny. Oprócz uszczerbku pierwotnego mogą się pojawić dalsze szkody pozostające w normalnym związku przyczynowym ze

⁵⁷ <http://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/orzeczenia3/ii%20cskp%20456-22.pdf>

⁵⁸ [http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/\\$N/152500000000503_I_ACa_000412_2017_Uz_2017-12-12_001](http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/$N/152500000000503_I_ACa_000412_2017_Uz_2017-12-12_001)

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

zdarzeniem uzasadniającym odpowiedzialność odszkodowawczą. Dotyczy to zarówno strat, jak i utraconych korzyści.

Bada się więc w tym celu, czy dany fakt (przyczyna) był koniecznym warunkiem wystąpienia drugiego z nich (skutku), czyli czy bez niego skutek wystąpiłby. Nawet jeśli odpowiedź jest tu pozytywna, to wymaga rozważenia, czy wspomniane powiązania można traktować jako normalne, tzn. typowe lub oczekiwane w zwykłej kolejności rzeczy, a więc niebędące rezultatem jakiegoś zupełnie wyjątkowego zbiegu okoliczności. Ta ocena musi zostać uzupełniona o zasady doświadczenia życiowego, całokształt okoliczności i zasady wiedzy naukowej.

Jak orzekł Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 10 września 2015 r. sygn. akt. I ACa 1573/12,⁵⁹ test warunku koniecznego pozwala stwierdzić, czy między zdarzeniem a szkodą zachodzi obiektywna zależność. W tym celu należy zbadać, czy niewystąpienie zdarzenia powodowałoby, że szkoda także nie wystąpiłaby. Analizie poddawana jest dana, indywidualna sytuacja, a w szczególności konkretny skutek (szkoda), a nie skutek danego rodzaju. Badana jest przyczynowość określonego zdarzenia dla konkretnej szkody i dla wyniku testu nie mają znaczenia możliwe inne zdarzenia, które mogą mieć wpływ na istnienie i wysokość szkody.

W sytuacji, w której zachodzi kilka współprzyczyn szkody, ich ścisłe rozdzielenie z reguły nie jest możliwe. Z punktu widzenia oceny związku przyczynowego między zdarzeniem a szkodą wystarczy ustalenie z dużym stopniem prawdopodobieństwa, jaki był wpływ każdej ze współistniejących przyczyn na powstanie szkody.

3. Ciężar dowodu istnienia i wysokości szkody

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Jak wskazuje się w doktrynie, z tego przepisu wynika, że powód powinien udowodnić m.in. tzw. fakty pozytywne, stanowiące podstawę jego powództwa. Przepis ten nie tylko nakłada na podmioty dochodzące swych praw podmiotowych obowiązek przedstawiania dowodów na poparcie swych żądań, ale określa w zasadzie również rozkład ciężaru dowodu.

Jednak zgodnie z art. 322 k.p.c. jeżeli w sprawie o naprawienie szkody, o dochody, o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia lub o świadczenie z umowy o dożywocie sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe, nader utrudnione lub oczywiście niecelowe, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy.

W orzecznictwie wskazuje się, że przepis art. 322 k.p.c. ma charakter wyjątkowy, wobec tego winien być interpretowany ściśle. Jego zastosowanie przez sąd należy uznać za dopuszczalne jedynie wówczas, gdy niemożliwość lub nadmierne utrudnienie udowodnienia wysokości szkody ma charakter obiektywny.

⁵⁹ [http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/\\$N/154500000000503_I_ACa_001573_2012_Uz_2015-09-10_001](http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/$N/154500000000503_I_ACa_001573_2012_Uz_2015-09-10_001)

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 2020 r. I CSK 69/19,⁶⁰ skorzystanie z art. 322 k.p.c. możliwe jest dopiero wówczas, gdy wykazane zostanie niewątpliwie, że powodowi została wyrządzona szkoda, przy czym konieczne jest spełnienie również pozostałych wymaganych przez prawo przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego. Norma wyrażona w art. 322 k.p.c. nie zwalnia zatem powoda z konieczności wykazania tego, że roszczenie jest usprawiedliwione co do zasady.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2015 r. II CSK 662/14,⁶¹ powód powinien przedstawiać dowody także na wykazanie wysokości szkody lub wyjaśnić przyczyny braku takiej możliwości. Ma obowiązek wyczerpania wszystkich dopuszczalnych środków dowodowych i wykazania, że ścisłe udowodnienie żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione.

Ciężar dowodu wystąpienia przesłanek odpowiedzialności spoczywa na poszkodowanym, który musi wykazać istnienie szkody, zdarzenia oraz adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy nimi (art. 361 k.c.).

W sytuacji gdy zachowanie się dłużnika w wykonaniu zobowiązania ma polegać na daniu lub czynieniu, pojawia się wątpliwość o sposób przeprowadzenia przez wierzyciela dowodu na fakt niewykonania zobowiązania. Przeprowadzenie wspomnianego dowodu o charakterze negatywnym, o ile nie jest niemożliwe, to na pewno jest bardzo utrudnione. W takich sytuacjach przyjąć trzeba, że to dłużnik, broniąc się przed zarzutem niewykonania lub nienależytego zobowiązania, powinien przedstawić dowód spełnienia świadczenia. Obowiązujący system prawny uwzględnia oczekiwania dłużnika i wychodzi naprzeciw jego oczekiwaniom, pomagając mu w uzyskaniu dowodów wykonania zobowiązania (art. 462-463 k.c.). Wykazanie wspomnianych trzech przesłanek aktualizuje potrzebę ochrony dłużnika, który może wykazać, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z art. 462 § 1 k.c. dłużnik, spełniając świadczenie, może żądać od wierzyciela pokwitowania. Zgodnie z art. 462 § 2 k.c. dłużnik może żądać pokwitowania w szczególnej formie, jeżeli ma w tym interes.

Pokwitowanie (art. 462 § 1 k.c.) jest źródłem wynikającego z jego treści domniemania, że spełnione zostało świadczenie w nim wymienione. Jego funkcją jest ułatwienie dłużnikowi udowodnienia, że spełnił świadczenie. Pokwitowanie może być jednak zakwestionowane, ponieważ stan w nim stwierdzony jako fakt podlega ocenie w kategoriach prawdy lub fałszu. Ma ono charakter dokumentu prywatnego, nie korzysta z domniemania prawdziwości. Istotą pokwitowania jest potwierdzenie faktów, a funkcją - ułatwienie dłużnikowi udowodnienia, że spełnił świadczenie.

⁶⁰ <http://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/orzeczenia3/i%20csk%2069-19-1.pdf>

⁶¹ <http://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/orzeczenia3/ii%20csk%20662-14-1.pdf>

4. Moment miarodajny dla ustalenia wysokości szkody

Zgodnie z art. 363 § 2 k.c. jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili.

Niejednolicie w judykaturze rozstrzygana jest kwestia określenia początku terminu naliczania odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia polegającego na naprawieniu szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym lub zapłacie odszkodowania. Można wyróżnić trzy daty, od jakich nalicza się wyżej wymienione odsetki:

- według jednego poglądu powinny być one naliczane od dnia wezwania do naprawienia szkody.
- w innych orzeczeniach postuluje się ich naliczanie od dnia orzeczenia o wysokości odszkodowania przez sąd.
- wreszcie trzeci pogląd odwołuje się do chwili, na którą ustalone zostały ceny, stanowiące punkt odniesienia przy obliczaniu wysokości odszkodowania.

W kwestii odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia polegającego na naprawieniu szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym lub zapłacie odszkodowania, zaczyna przeważać stanowisko, że należą się one od dnia wyrokowania. Chwilą wymagalności roszczenia, którego wysokość zostaje ustalona według cen z chwili orzekania, jest bowiem dzień wyrokowania. Od chwili ustalenia odszkodowania w konkretnej kwocie można mówić o opóźnieniu się dłużnika z zapłatą odszkodowania określonego według cen z tej chwili i w konsekwencji, dopiero od tej chwili można zasądzić od niego odsetki za opóźnienie.

Jak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z 9 stycznia 2013 r. sygn. akt. III CSK 89/12⁶² nieuzasadnione jest stosowanie równocześnie dwóch mierników równoważących skutki utraty siły nabywczej pieniądza. Z tej właśnie przyczyny odszkodowanie obliczone według cen z daty jego ustalania, którą z reguły jest data orzekania, staje się wymagalne dopiero z datą wyrokowania i dopiero od tej daty dłużnik pozostaje w opóźnieniu uzasadniającym zapłatę odsetek. Zasada ta nie znajduje jednak zastosowania, gdy szczególne okoliczności przemawiają za przyjęciem wysokości odszkodowania według cen istniejących w innej chwili (art. 363 § 2 k.c.). Przy kwalifikacji określonej okoliczności jako szczególnej w rozumieniu art. 363 § 2 k.c. konieczne jest zachowanie daleko idącej elastyczności oraz unikanie szablonowości.

5. Sposób naprawienia szkody

Zgodnie z art. 363 § 1 i 2 k.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej

⁶² <http://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/orzeczenia2a/iii%20csk%2089-12-1.pdf>

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

sumy pieniężnej. Jednakże, gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu.

6. Przesłanki roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia

Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Korzyść otrzymana bez podstawy prawnej ma w szczególności postać tzw. świadczenia nienależnego.

Zgodnie z art. 411 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Artykuł 405 k.c. wprowadza cztery ogólne przesłanki powstania roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, tj.

- wzbogacenie jednego podmiotu,
- zubożenie drugiego podmiotu,
- związek pomiędzy wzbogaceniem a zubożeniem oraz brak podstawy prawnej dla wzbogacenia.

W orzecznictwie znaleźć można tezę, że poza wyjątkiem przewidzianym w art. 414 k.c., obejmującym zbieg roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia i z tytułu naprawienia szkody, przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu należy stosować wyłącznie wówczas, gdy brak jest środka prawnego umożliwiającego przywrócenie równowagi majątkowej naruszonej bez prawnego uzasadnienia. skuteczne sięganie po roszczenie oparte na konstrukcji z art. 405 k.c.

VIII. Ustalenia dotyczące szkód poniesionych przez ZGK Zawiercie sp. z o.o.

Poniżej analiza dotycząca następujących szkód poniesionych przez ZGK w Zawierciu udostępnionych audytorom:

- szkody spowodowane zdarzeniami stanowiącymi potencjalne przyczyny nadmiernego przyrostu objętości składowiska w stosunku do ujawnionej w ewidencji masy odpadów przekazanych do składowania i odzysku,
- szkody spowodowane nałożonymi na ZGK Zawiercie sp. z o.o. karami administracyjnymi

1. Szkody spowodowane zdarzeniami stanowiącymi potencjalne przyczyny nadmiernego przyrostu objętości składowiska w stosunku do ujawnionej w ewidencji masy odpadów przekazanych do składowania i odzysku

Aby można było ustalić minimalną szkodę, jaka wynikałaby dla ZGK w Zawierciu z powodu nadmiernego przyrostu objętości składowiska w stosunku do ujawnionej w ewidencji masy odpadów przekazanych do składowania i odzysku, oszacowanego dla okresu 10.06.2019 do 12.10.2021 **na 90 647,98 Mg**, konieczne jest określenie zdarzeń, jakie tę szkodę spowodowały.

Dopiero wówczas możliwe jest określenie osób, które ponoszą odpowiedzialność za zaistnienie zdarzenia, ustalenie, czy ma miejsce czyn niedozwolony czy naruszenie odpowiedzialności kontraktowej, czy odpowiedzialność ta podlega ograniczeniu na podstawie przepisów kodeksu pracy, czy wreszcie możliwe jest obciążenie odpowiedzialnością członków zarządu za działania podwładnych wyrządzające szkodę spółce.

Jak wskazano wyżej, nieuzasadniony obiektywnymi czynnikami nadmierny przyrost objętości składowiska w stosunku do ujawnionej w ewidencji masy odpadów przekazanych do składowania i odzysku może wynikać z:

- niezrealizowanej ale opłaconej usługi odbioru i zagospodarowania odpadów przez podmioty trzecie,
- nieujawnionego w ewidencji odpadów i w dokumentacji księgowej przywozu odpadów na składowisko, wreszcie
- nieujawnionego w ewidencji odpadów umieszczenia na składowisku odpadów wytworzonych w innych instalacjach ZGK Zawiercie sp. z o.o.

a) fikcyjny odbiór i zagospodarowanie odpadów przez podmioty trzecie

Faktem, który stanowił będzie źródło szkody ZGK w Zawierciu, byłby wyjazd z terenu składowiska pustych ciężarówek należącej do konkretnych odbiorców odpadów przy równoczesnym zarejestrowaniu w systemie ewidencji odpadów faktu przekazania tym odbiorcom przez ZGK Zawiercie sp. z o.o. odpadów w określonej masie, a następnie uregulowanie przez ZGK Zawiercie sp. z o.o. faktur dotyczących odpłatności za te niewykonane w rzeczywistości odbiory (informacja o zarejestrowaniu na monitoringu wizyjnym takiego zdarzenia została przekazana autorom audytu przez ZGK Zawiercie sp. z o.o.).

Podobnie, za wyrządzeniem szkody ZGK Zawiercie sp. z o.o. przemawia brak przyjazdu i wyjazdu z terenu składowiska ZGK w Zawierciu ciężarówek należących do konkretnych odbiorców odpadów mimo zarejestrowania w systemie ewidencji odpadów faktu przekazania tym odbiorcom przez ZGK w Zawierciu odpadów w określonej masie, a następnie uregulowanie przez ZGK w Zawierciu faktur dotyczących odpłatności za ten niewykonane w rzeczywistości odbiory.

Wystąpienie tego rodzaju zdarzenia lub zdarzeń potwierdzać może:

- zestawienie danych z monitoringu wizyjnego oraz
- dziennych odczytów wagi samochodowej z danymi z ewidencji odpadów oraz z uregulowanymi fakturami, a także
- zeznania świadków (w tym uzyskane w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę).

Ponieważ zapis monitoringu został przekazany organom ścigania, nie dysponujemy obecnie informacjami o konkretnych dowodach potwierdzających wystąpienie takich zdarzeń, za wyjątkiem informacji przekazanej autorom audytu przez Prezesa Zarządu ZGK Zawiercie sp. z o.o. o Jarosława Mazura o stwierdzeniu braku zarejestrowania na monitoringu wizyjnym przyjazdu i wyjazdu ciężarówek odbierających odpady na zlecenie czterech firm, za który następnie wystawiono fakturę.

Dowody takie mogą być zebrane w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę. ZGK Zawiercie sp. z o.o. nie uzyskała jednak dotąd wglądu do akt tego postępowania.

Szkodą ZGK w Zawierciu będzie w powyższych przypadkach kwota bezzasadnie zapłacona odbiorcy za niewykonaną usługę za konkretny fikcyjny odbiór odpadów, wynikająca z konkretnej faktury.

Oszacowanie wysokości tej szkody jest proste do przeprowadzenia, wymaga jednak udowodnienia, że doszło do zapłaty za konkretną niewykonaną usługę – w oparciu o zestawienie danych z monitoringu wizyjnego oraz dziennych odczytów wagi samochodowej z danymi z ewidencji odpadów oraz z uregulowanymi fakturami, a także zeznania świadków.

Naprawienie takiej szkody możliwe jest wyłącznie w formie pieniężnej, w związku z tym, że fikcyjnie wywiezione do zagospodarowania odpady w rzeczywistości stanowią część składową nieruchomości i ich usunięcie ze składowiska jest niemożliwe.

Przyjmując, że w rzeczywistości odpady, które miały zostać wywiezione, trafiły poza ewidencją odpadów na składowisko, szkodą ZGK w Zawierciu będzie też utracony zysk ZGK w Zawierciu wynikający z niemożności wykorzystania nielegalnie zajętej części objętości składowiska i związanej z nią utraty dochodu powiązanego z przyjęciem na składowisko odpadów – jednak tylko w sytuacji, w której w razie nieskierowania na składowisko fikcyjnie wywiezionych odpadów pozostawałby jeszcze do wykorzystania limit roczny składowania 50 000 Mg.

Dla roku 2019 limit do wykorzystania wynosił 6818,24 Mg, dla roku 2020 - 26,45 Mg, a dla roku 2021 - 3694,324 Mg, tj. w sumie 10 539,014 Mg.

Utraconym dochodem byłaby różnica między ceną za kod odpadu wynikającą z cennika ZGK w Zawierciu a opłatą za składowanie należną do Marszałka Województwa (powinna być odprowadzona, ale na skutek nieujawnienia odpadu w ewidencji odpadów nie została naliczona).

Ponieważ chodzi o hipotetyczne kody odpadów nieujęte w ewidencji, minimalną szkodę ZGK w Zawierciu za lata 2019-2021 stanowiła będzie kwota ustalona jako iloczyn najtańszej stawki za

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

przyjęcie odpadów na składowisko (99 zł dla kodu 16 07 99 wg cennika obowiązującego w okresie od 01.01.2019) pomniejszonej o opłatę za składowanie należną do Marszałka Województwa (w roku 2020 to 65,32 zł/Mg, w roku 2021 to 66,82 zł/Mg, w roku 2022 to 69,09 zł/Mg, tj. średnio 67,08 zł) i masy 10539,014 Mg, czyli **706 957,06 zł**.

Przedstawione audytorom dokumenty w postaci faktur wskazują jednak na wykonanie zamówionych usług odbioru i zagospodarowania odpadów.

Jak wynika z analizy faktur wystawianych przez odbiorców odpadów z ZGK Zawiercie sp. z o.o. w okresie listopad 2020 – listopad 2021, na fakturach tych potwierdzano wykonanie umowy i potwierdzano wagę wywiezionych odpadów.

Na fakturach tych umieszczano adnotacje: „Sprawdzono pod względem merytorycznym”, „Sprawdzono pod względem formalnym i rachunkowym”, „Zatwierdzono do wypłaty środków obrotowych”, „Zgodność z umową” oraz sformułowanie „ilość zgodna” - dodatkowo dopisane pismem odręcznym.

Pod każdym sprawdzonym aspektem wymienionym w poniższych punktach wskazywano datę i składała podpis osoba odpowiedzialna, łącznie 5 osób, tj.:

- Dyrektor ds. Operacyjnych ZGK Zawiercie sp. z o.o.,
- Specjalista ds. księgowości ZGK Zawiercie sp. z o.o.,
- Prezes Zarządu ZGK Zawiercie sp. z o.o. lub prokurent ZGK Zawiercie sp. z o.o.,
- Główny księgowy ZGK Zawiercie sp. z o.o. oraz
- specjalista ds. ewidencji odpadów ZGK Zawiercie sp. z o.o.

Zatem ciężar udowodnienia fikcyjnego przekazania odpadów będzie obciążał ZGK w Zawierciu.

Ponieważ nie dysponujemy obecnie dowodami fikcyjności konkretnych usług odbioru odpadów, nie jest na obecnym etapie możliwe ani oszacowanie wysokości szkody ani określenie podmiotów ponoszących potencjalnie odpowiedzialność z tytułu wyrządzenia szkody ZGK Zawiercie sp. z o.o.

b) nieujawniony w ewidencji odpadów i w dokumentacji księgowej przywóz odpadów na składowisko

W przypadku przywozu odpadów na składowisko i ich umieszczenia do składowania bez ujawnienia tego zdarzenia w ewidencji odpadów i w dokumentacji księgowej ZGK w Zawierciu, szkodą ZGK w Zawierciu jest utracony dochód powiązany z przyjęciem na składowisko odpadów – jednak tylko w sytuacji, w której w razie nieskierowania na składowisko fikcyjnie wywiezionych odpadów pozostawałby jeszcze do wykorzystania limit roczny składowania 50 000 Mg. Dla roku 2019 niewykorzystany limit wynosił 6818,24 Mg, dla roku 2020 - 26,45 Mg, a dla roku 2021 - 3694,324 Mg, tj. w sumie 10539,014 Mg.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Utraconym dochodem byłaby różnica między ceną za kod odpadu wynikającą z cennika ZGK Zawiercie sp. z o.o. a opłatą za składowanie należną do Marszałka Województwa (powinna być odprowadzona, ale na skutek nieujawnienia odpadu w ewidencji odpadów nie została naliczona).

Ponieważ chodzi o hipotetyczne kody odpadów nieujęte w ewidencji, minimalną szkodę ZGK Zawiercie sp. z o.o. za lata 2019-2021 stanowiła będzie kwota ustalona jako iloczyn najtańszej stawki za przyjęcie odpadów na składowisko (99 zł dla kodu 16 07 99 wg cennika obowiązującego w okresie od 01.01.2019) pomniejszonej o opłatę za składowanie należną do Marszałka Województwa (w roku 2020 to 65,32 zł/Mg, w roku 2021 to 66,82 zł/Mg, w roku 2022 to 69,09 zł/Mg, tj. średnio 67,08 zł) i masy 10 539,014 Mg, czyli **706 957,06 zł**.

**c) nieujawnione w ewidencji odpadów umieszczenie na składowisku odpadów
wytworzonych w innych instalacjach ZGK Zawiercie sp. z o.o.**

W przypadku umieszczenia na składowisku, poza ewidencją odpadów, odpadów wytworzonych w innych instalacjach ZGK Zawiercie sp. z o.o., szkoda po stronie ZGK Zawiercie sp. z o.o. równa będzie utracie dochodu wynikającego z przyjęcia na składowisko innych odpadów – jednak tylko w sytuacji, w której w razie nieskierowania na składowisko fikcyjnie wywiezionych odpadów pozostawałby jeszcze do wykorzystania limit roczny składowania 50 000 Mg. Dla roku 2019 niewykorzystany limit wynosił 6818,24 Mg, dla roku 2020 - 26,45 Mg, a dla roku 2021 - 3694,324 Mg, tj. w sumie 10539,014 Mg.

Utraconym dochodem byłaby różnica między ceną za kod odpadu wynikającą z cennika ZGK Zawiercie sp. z o.o. a opłatą za składowanie należną do Marszałka Województwa (powinna być odprowadzona, ale na skutek nieujawnienia odpadu w ewidencji odpadów nie została naliczona),

Dochód należy pomniejszyć o nieodprowadzoną przez ZGK Zawiercie sp. z o.o. opłatę za składowanie odpadów wytworzonych w innych instalacjach ZGK Zawiercie sp. z o.o. należną i nieodprowadzoną do Marszałka Województwa albo pomniejszyć o oszczędność ZGK Zawiercie sp. z o.o. na niewykonanej odpłatnej usłudze odbioru odpadów przez podmioty trzecie – w zależności od tego, która ze wskazanych odliczeń byłoby wyższe.

Ponieważ chodzi o hipotetyczne kody odpadów nieujęte w ewidencji, należy przyjąć do obliczeń za lata 2019-2021 kwotę ustaloną jako iloczyn najtańszej stawki za przyjęcie odpadów na składowisko (99 zł dla kodu 16 07 99 wg cennika obowiązującego w okresie od 01.01.2019) pomniejszonej o opłatę za składowanie należną do Marszałka Województwa (w roku 2020 to 65,32 zł/Mg, w roku 2021 to 66,82 zł/Mg, w roku 2022 to 69,09 zł/Mg, tj. średnio 67,08 zł) i masy 10 539,014 Mg, czyli 706 957,06 zł.

Z kolei oszczędność ZGK Zawiercie sp. z o.o. wynikająca z braku zamówienia odpłatnej usługi odbioru tych odpadów wymagałaby określenia, jaki rodzaj odpadów wytworzonych w ZGK Zawiercie sp. z o.o. trafił na składowisko. Przyjmując, że był to kod 19 12 12, oraz kierując się opinią dotyczącą wysokości stawek rynkowych za odbiór odpadów, w której wskazano jako uzasadnioną wysokość stawki 540 zł/Mg, oszczędność ZGK Zawiercie sp. z o.o. wynosić mogła 5 691 067,56 zł. Umieszczenie

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

na składowisku, poza ewidencją odpadów, odpadów wytworzonych w innych instalacjach ZGK Zawiercie sp. z o.o., nie spowodowało więc szkody dla ZGK Zawiercie sp. z o.o.

d) konkluzja częściowa

Ponieważ nie można wykluczyć, że wszystkie omówione wyżej zdarzenia współwystępują jako przyczyny zaistnienia rozbieżności między rzeczywistą ilością odpadów na składowisku a ilością wynikającą z dokumentacji, nie jest możliwe precyzyjne oszacowanie szkody wyrządzonej ZGK Zawiercie sp. z o.o., a spowodowanej działaniami, z których wynika stwierdzona rozbieżność, dopóki ZGK w Zawierciu nie będzie dysponować dowodami na wystąpienie każdego bądź niektórych z opisanych wyżej możliwych zdarzeń, w odniesieniu do konkretnej masy i kodów odpadów.

2. Szkody spowodowane nałożonymi na ZGK Zawiercie sp. z o.o. karami administracyjnymi

Dotychczas na ZGK w Zawierciu nałożono decyzjami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach administracyjne kary pieniężne:

- w wysokości 10 000 zł za gospodarowanie odpadami niezgodnie z zezwoleniem poprzez niewłaściwe magazynowanie odpadów, nieprawidłowe prowadzenie monitoringu wizyjnego, powodowanie uciążliwości zapachowych (decyzja nr DKO/107/2022/MH),
- w wysokości 1000 zł za nieprowadzenie ewidencji odpadów dla kodu 19 05 99 i niezgodne ze stanem rzeczywistym prowadzenie ewidencji odpadów o kodach 19 12 12 i 17 09 04 (decyzja nr DKO/132/2023/MH),
- w wysokości 2000 zł a niezgodne z przepisami prowadzenie wizyjnego systemu kontroli miejsca magazynowania lub składowania odpadów (decyzja nr DKO/133/2023/MH) oraz
- w wysokości 5000 zł za przetwarzanie odpadów bez wymaganego zezwolenia (decyzja nr DKO/150/2023/MH),
- w wysokości 1000 zł za nieprawidłowe prowadzenie monitoringu wizyjnego (decyzja nr DKO/106/2022/MH).

Wysokość szkód spowodowanych administracyjnymi karami pieniężnymi wynika z treści tych decyzji, możliwe jest więc podjęcie przez ZGK Zawiercie sp. z o.o. działań zmierzających do określenia osób ponoszących odpowiedzialność z tytułu wyrządzenia szkody i ustalenia tej odpowiedzialności. Zagadnienia te wykraczają jednak poza przedmiot niniejszej analizy.

3. Wnioski:

W przypadku szkody spowodowanej zdarzeniami stanowiącymi potencjalne przyczyny nadmiernego przyrostu objętości składowiska w stosunku do ujawnionej w ewidencji masy odpadów

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

przekazanych do składowania i odzysku oszacowanego na 90 647,98 Mg, nie można określić, które spośród omówionych w niniejszej analizie zdarzeń:

- niezrealizowanie opłaconej usługi odbioru i zagospodarowania odpadów przez podmioty trzecie,
- nieujawniony w ewidencji odpadów i w dokumentacji księgowej przywóz odpadów na składowisko,
- nieujawnione w ewidencji odpadów umieszczenie na składowisku odpadów wytworzonych w innych instalacjach ZGK Zawiercie sp. z o.o.

współwystępują jako przyczyny zaistnienia rozbieżności między rzeczywistą ilością odpadów na składowisku a ilością odpadów przekazanych na składowisko wynikającą z dokumentacji. W konsekwencji nie jest możliwe oszacowanie wysokości szkody wyrządzonej ZGK w Zawierciu dopóki ZGK w Zawierciu nie będzie dysponować dowodami na wystąpienie każdego bądź niektórych spośród opisanych wyżej możliwych zdarzeń, w odniesieniu do konkretnej masy i kodów odpadów.

Szkoda ZGK w Zawierciu spowodowana zapłaceniem administracyjnych kar pieniężnych nałożonych na ZGK Zawiercie sp. z o.o. decyzjami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach przekazanymi audytorom wynosi łącznie 19 000 zł. W przypadku szkody ZGK w Zawierciu spowodowanej zapłaceniem administracyjnych kar pieniężnych nałożonych na ZGK w Zawierciu decyzjami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach, w oparciu o treść uzasadnień tych decyzji i protokołów kontroli, na podstawie których decyzje te zostały wydane, możliwe jest określenie osób ponoszących odpowiedzialność z tytułu naruszeń, które doprowadziły do wymierzenia konkretnej kary i do wyrządzenia szkody ZGK Zawiercie sp. z o.o.

IX. Wnioski końcowe

ZGK w Zawierciu przy zawieraniu umów z następującymi czterema kontrahentami:

- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe TransLis Henryk Lis,
- Veolya sp. z o. o. z siedzibą w Zabrze,
- Dobra Energia sp. z o. o. z siedzibą w Jędrzejowie,
- Eko-Bolesław sp. z o. o. z siedzibą w Wojkowicach.

wielokrotnie naruszył przepisy prawa zamówień publicznych.

Naruszenia prawa zamówień publicznych polegały na zawieraniu umów bez przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, bezpodstawnym zawieraniu umów z wolnej ręki oraz zawieraniu umów ca czas nieokreślony.

Wskazane wyżej naruszenia prawa zamówień publicznych mogą spowodować wystąpienie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych do sądu o unieważnienie zawartych umów, nałożenie na ZGK w Zawierciu kary pieniężnej przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych oraz nałożenie kary pieniężnej na ówczesnego Prezesa Krzysztofa Tomczaka przez Kolegium orzekające o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

ZKG w Zawierciu prowadząc składowisko odpadów naruszył przepisy prawa ochrony środowiska, ustawy o odpadach i eksploatował składowisko niezgodnie z pozwoleniem zintegrowanym i Instrukcją składowiska.

Ujawnione naruszenia spowodowały nałożenie na ZGK w Zawierciu przez WIOŚ administracyjnych kar pieniężnych na kwotę 19 000 złotych.

W oparciu o dostępne audytorom informacje oszacowano ilość odpadów umieszczoną na składowisku Kobylarz II w okresie od 10.06.2019 do 12.10.2021, która nie została ujawniona w ewidencji odpadów, na **90 647,98 Mg**.

Oszacowanie to opiera się jednak na następujących założeniach, wynikających z braku wystarczająco szczegółowych danych o stanie faktycznym:

- eksploatację składowiska rozpoczęto od rzędnej 340 m n.p.m. od 1 stycznia 2007 r.,
- ewidencja odpadów za okres od 01.01.2007 do 10.06.2019 jest zgodna z rzeczywistością,
- wskaźnik gęstości odpadów na składowisku wynosi 1,1 Mg/m³ dla okresu od 01.01.2007 do 10.06.2019 i 1,06 Mg/m³ dla okresu od 01.01.2007 do 14.12.2019,
- składowisko w okresie od 01.01.2007 do 12.10.2021 nie ulegało osiadaniu,
- przez cały okres od 01.01.2007 do 12.10.2021 sposób kompaktowania rozplantowanych odpadów i regularność tego procesu nie ulegały zmianom,
- przyrost wartości objętości składowiska i masy odpadów skierowanych na składowisko wynikający z obmiarów składowiska i rocznych danych z ewidencji odpadów miał charakter jednostajny (następował o stałą wartość dziennie pomiędzy datami, z których pochodzą dane pomiarowe i ewidencyjne w sprawozdaniach rocznych).

Nieujawnione w ewidencji odpadów umieszczenie ich na składowisku może wynikać z:

- niezrealizowanej ale opłaconej usługi odbioru i zagospodarowania odpadów przez podmioty trzecie,
- nieujawnionego w ewidencji odpadów i w dokumentacji księgowej przywozu odpadów na składowisko, wreszcie
- nieujawnionego w ewidencji odpadów umieszczenia na składowisku odpadów wytworzonych w innych instalacjach ZGK Zawiercie sp. z o.o.

Nie można w oparciu o dostępne dowody określić, które spośród tych zdarzeń występują lub współwystępują jako przyczyny zaistnienia rozbieżności między rzeczywistą ilością odpadów na składowisku a ilością odpadów przekazanych na składowisko wynikającą z dokumentacji. W konsekwencji nie jest możliwe oszacowanie wysokości szkody wyrządzonej ZGK Zawiercie sp. z o.o., dopóki ZGK Zawiercie sp. z o.o. nie będzie dysponować dowodami na wystąpienie każdego bądź niektórych spośród opisanych wyżej możliwych zdarzeń, w odniesieniu do konkretnej masy i kodów odpadów.

Katowice, dnia 31 maja 2023 r.

Szkoda ZGK Zawiercie sp. z o.o. spowodowana zapłaceniem administracyjnych kar pieniężnych nałożonych na ZGK Zawiercie sp. z o.o. decyzjami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach przekazanymi audytorom wynosi łącznie 19 000 zł. W przypadku szkody ZGK Zawiercie sp. z o.o. spowodowanej zapłaceniem administracyjnych kar pieniężnych nałożonych na ZGK Zawiercie sp. z o.o. decyzjami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach, w oparciu o treść uzasadnień tych decyzji i protokołów kontroli, na podstawie których decyzje te zostały wydane, możliwe będzie określenie osób ponoszących odpowiedzialność z tytułu naruszeń, które doprowadziły do wymierzenia konkretnej kary i do wyrządzenia szkody ZGK Zawiercie sp. z o.o.

W stanie obecnym, gdy składowisko osiągnęło docelową rzędną, ZGK sp. z o. o. powinno zaprzestać składowania odpadów na składowisku i rozpocząć rekultywację składowiska.

Na zlecenie ZGK sp. z o. o. w Zawierciu
opinię prawną sporządzili
eksperti Polskiej Izby Ekologii w dziedzinie Prawa ochrony środowiska:

radca prawny Jędrzej Klatka

radca prawny Michał Kuźniak